

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2017

Ontwikkelopgave Natura 2000

Jaarverslag 2017

Voorwoord

Overijssel is prachtig om te wonen, te werken en te recreëren. Het heeft bijzondere natuurgebieden en een grote variatie aan landschapstypen. De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. Bewoners, belangenorganisaties en overheid hebben een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. Met maatwerk maken we de natuur veerkrachtig en weerbaar tegen invloeden van buiten, waardoor weer nieuwe economische kansen ontstaan.

De provincie Overijssel is verantwoordelijk voor het realiseren van de Ontwikkelopgave Natura 2000. De Ontwikkelopgave Natura 2000 is een grote en complexe opgave, die de provincie alleen kan realiseren door flink te investeren en samen te werken met haar partners in het landelijk gebied. Die succesvolle en belangrijke samenwerking vindt plaats onder de naam *Samen werkt beter*.

In 2017 bereikten verschillende planuitwerkingen hun afronding. Voor een aantal projecten zijn de gebiedsanalyses vertaald naar maatregelen op perceelniveau en is gestart met het omzetten in ruimtelijke planvorming. Het Wierdense Veld is als laatste gebiedsproces van start gegaan. Hiervoor vinden onderzoeken plaats en wordt veel afgestemd met grondeigenaren en -gebruikers tijdens keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten. Waar een aantal planuitwerkingen nog doorlopen in 2018 bereiden anderen zich voor op uitvoering van maatregelen. Als belangrijke tussenstap zal in 2018 veel aandacht uitgaan naar procedures om plannen ruimtelijk vast te leggen. Waar wenselijk wordt dit gedaan via een provinciaal inpassingsplan.

Ook het aantal grondtransacties vordert. Echter, er ligt nog een flinke opgave op grondgebied voor de boeg. Bij steeds meer gebiedsprocessen wordt het bewijs geleverd dat door grondaankopen nieuwe oplossingen ontstaan. Ook het vervreemden van eerder aangekochte grond loopt voorspoedig, waarmee beoogde financiën voor het programma binnenkomen. Met deze grond is het mogelijk om nieuw perspectief te bieden aan eigenaren in de uitwerkingsgebieden Ontwikkelopgave Natura 2000.

Provinciale Staten hebben in 2014 de financiële kaders gesteld voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 op basis van de herijking van het Natuurnetwerk Nederland en de actualisatie van de Omgevingsvisie (3 juli 2013). Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering binnen deze kaders van Provinciale Staten en hebben Provinciale Staten toegezegd jaarlijks uitgebreid te rapporteren over de voortgang. Met genoegen bieden wij u hierbij het jaarverslag aan van de werkzaamheden in 2017. We gaan ervan uit dat dit jaarverslag goed inzicht biedt in de voortgang van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

Gedeputeerde Staten, provincie Overijssel

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	7
Natuur in Overijssel	7
Ontwikkelopgave Natura 2000	7
Maatregelen zijn dwingend	7
Verbetervoorstellen	8
Samen werkt echt beter!	9
Natuur voor elkaar	10
De Resultaten	11
Organisatie	11
Bestuurlijk trekkers	12
Gebiedsprocessen	13
Quick Scan	13
Verkenning	13
Planuitwerking	13
Realisatie	14
Beheer	14
Ruimtelijke planvorming	15
Gecoördineerde vergunningen	15
Inrichtingsplan is leidend	15
(Herstel)maatregelen bestaande natuur	17
Beschikbaarheid gronden	19
Particuliere natuurrealisatie	19
Ruilen van gronden	19
Aankoop van gronden	20
Actualisatie verwervingsplannen	20
Aanschrijving en gedoogplicht	20
Subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab)	20
Financiën	21
Communicatie	23
Overkoepelende communicatiestrategie	23
Doelgroepen	23
Communicatiemiddelen	24
Koffietafelboek 'Parels achter de IJssel'	24
Werkbezoeken	25
Beschikbare depositieruimte PAS Overijssel 2017	26
Maatregelen per gebied	27
Herstelmaatregelen bestaande natuur	27
Externe maatregelen	27
Natuurbeheerplan	27
Onderzoeken	27
Omwisselbesluiten	27
Definitietabel	28

Natura 2000-Gebieden	29
Kaart voortgang ontwikkelopgave	30
Gemeente Dinkelland	31
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	32
Bergvennen en Brecklenkampse Veld	34
Lemselermaten	36
Gemeente Haaksbergen	38
Buurserzand en Haaksbergerveen	39
Witte Veen	41
Gemeente Raalte	43
Boetelerveld	44
Landschap Overijssel	46
Aamsveen	47
Lonnekermeer	49
LTO Noord	51
Engbertsdijkvenen	52
Springendal en Dal van de Mosbeek	54
Wierdense Veld	56
Natuurmonumenten	58
Natuur en Milieu Overijssel	59
Ijsseluiterwaarden	60
Overijssels Particulier Grondbezit	62
Provincie Overijssel	63
Landgoederen Oldenzaal	64
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	67
Wieden en Weerribben	70
Staatsbosbeheer	73
Borkeld	74
Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen	76
Olde Maten en Veerslootslanden	78
Sallandse Heuvelrug	79
Waterschap Drents Overijsselse Delta	81
Waterschap Vechtstromen	82
Dinkelland: Dinkeldal	83
Vecht Beneden Regge	85
Rijkswaterstaat	88
Ketelmeer en Vossemeer	89
Veluwerandmeren	90
Zwarte Meer	91

Resultaten per verbetervoorstel	92
Barsbekerbinnenpolder	93
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel)	94
Cellemuiden	95
Deldenerbroek	96
De Ruiten	97
IJsseluiterswaarden Fabrieksweg	98
Kuiperberg	99
Landgoed Lankheet	100
Landgoed Schultenwolde	101
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden	102
Regge	103
Reutum	104
Stuwwal Oldenzaal	105
 Bestuurlijke en juridische verplichtingen	 106
Majeure projecten	106
 Meer informatie	 107
 Colofon	 108

Inleiding

Natuur in Overijssel

In heel Europa wordt geïnvesteerd om bijzondere plant- en diersoorten en hun leefomgeving te behouden. De Europese Unie heeft hiervoor Natura 2000-gebieden aangewezen die bijzondere natuur bevatten. In Nederland zijn 160 van die bijzondere natuurgebieden aangewezen. Maar liefst 24 daarvan liggen in Overijssel.

De weg naar de Natura 2000 kent een lange voorgeschiedenis. Al in de jaren zeventig ontstond bewustzijn dat een landsgrens overstijgende aanpak nodig is om vogels te beschermen (de Vogelrichtlijn, 1979). Een kleine 15 jaar later werden ook de leefgebieden van bijzondere soorten vastgelegd die op internationale schaal bijzonder zijn (de Habitatrichtlijn, 1992). Alle lidstaten van de Europese Unie moeten maatregelen nemen om aantallen en soorten te beschermen. Ook is het belangrijk dat leefgebieden, broedgebieden en voedselgebieden beschermd worden. Hierdoor kan biologische diversiteit ontstaan.

In het dichtbevolkte Nederland kwam al snel het besef dat een belangrijke oplossing ligt in het verbinden van natuurgebieden. Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) is bedoeld als ruggengraat van de Nederlandse natuur; een verbinding van bijzondere gebieden met veel natuurwaarden. Hiermee voorkomen we het uitsterven van planten en dieren. Daarbij proberen we zo goed mogelijk de natuurdoelen te combineren met het versterken van de landbouw, regionale economie en duurzaam waterbeheer.

Na de eeuwwisseling ontstond steeds meer aandacht voor de impact van stikstof op de natuur. In Natura 2000-gebieden is er een overschot aan stikstof (ammoniak en stikstofoxiden). Dit is schadelijk voor de natuur. Daarom heeft het Rijk samen met de provincies het initiatief genomen om deze stikstofproblemen aan te pakken. In het Programma Aanpak Stikstof (PAS) werken overheden en maatschappelijke partners samen om de stikstofuitstoot te verminderen en daarmee ook economische ontwikkelingen, zoals de landbouw, mogelijk te maken. Het maatregelenpakket van het PAS is juridisch bindend en moet binnen een periode van drie keer zes jaar worden gerealiseerd. Het PAS is op 1 juli 2015 in werking getreden. Dit betekent dat de eerste periode van zes jaar is begonnen en eindigt op 1 juli 2021. In Overijssel moeten in deze eerste periode veel maatregelen in en buiten de Natura 2000-gebieden worden getroffen.

Ontwikkelopgave Natura 2000

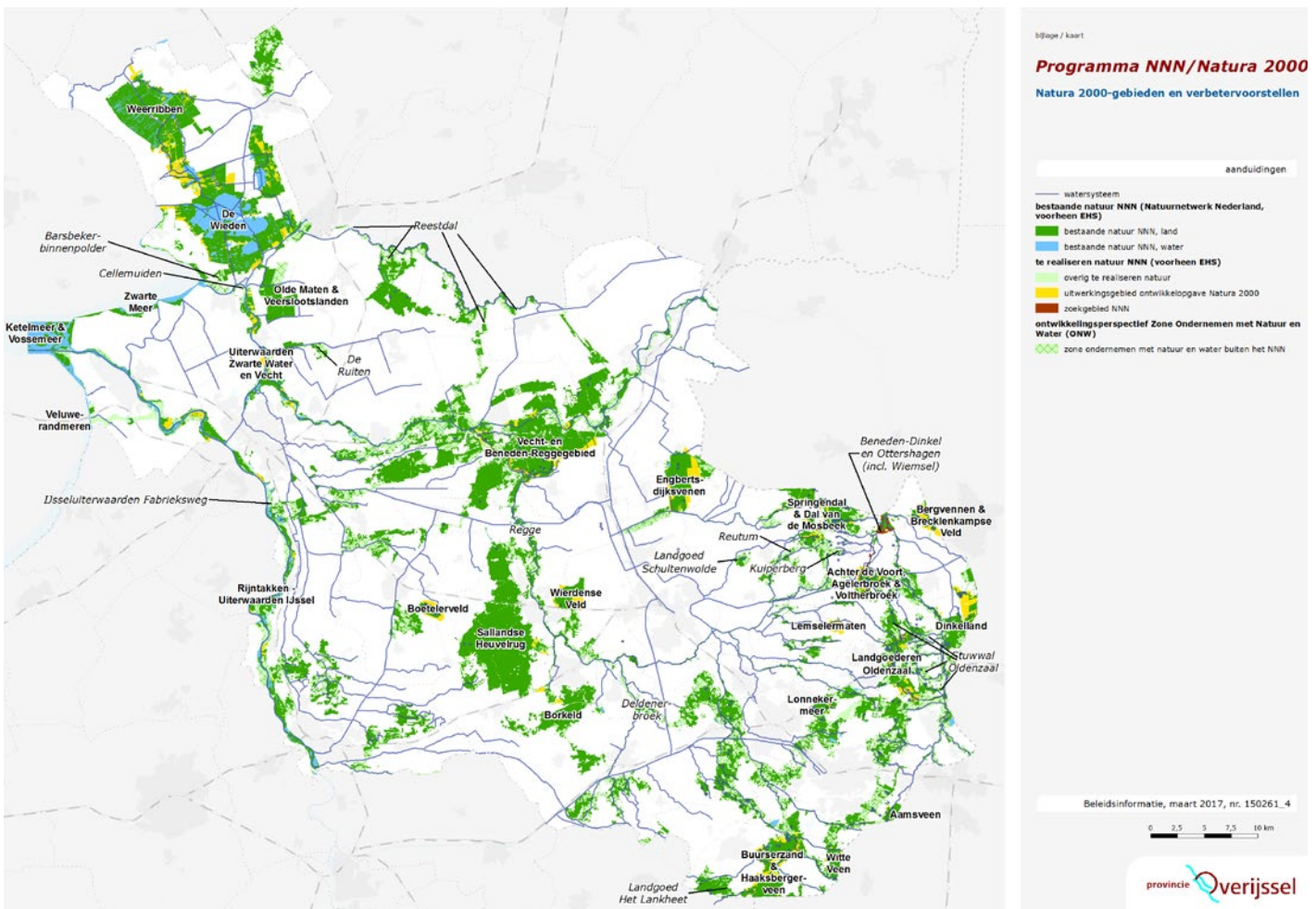
Voor het realiseren van de gebiedsspecifieke PAS-maatregelen is de provincie, als uitvloeisel van de decentralisatie van het natuurbeleid, eindverantwoordelijk. De gebiedsanalyses die ten grondslag liggen aan het PAS zijn doorvertaald naar het provinciale beleid. De Ontwikkelopgave, zoals die voortvloeit uit de gebiedsanalyses, is opgenomen op de NNN-kaart in de Omgevingsvisie (3 juli 2013). De gebieden met maatregelen buiten de bestaande natuurgebieden zijn met een gele kleur op de NNN-kaart opgenomen. Dit noemen we de externe maatregelen. Het betreft ongeveer 4.200 hectare, verspreid over de Natura 2000-gebieden. Daarnaast moeten ook tal van (herstel)maatregelen worden uitgevoerd binnen de bestaande natuur, de zogenoemde interne maatregelen.

Maatregelen zijn dwingend

Het realiseren van de doelen van het PAS en de daaruit voortvloeiende maatregelen is een dwingende opgave. Wij zullen daarvoor de benodigde middelen en instrumenten inzetten. Deze instrumenten zijn voornamelijk vrijwillig, maar wanneer er geen overeenstemming kan worden bereikt, zullen ook dwingende instrumenten (aanschrijving, gedoogplicht of onteigening) moeten worden ingezet. Wij hanteren daarbij de vergoedingssystematiek van de onteigeningswet of de regeling Nadeelcompensatie Natura 2000. De mate van impact van een maatregel bepaalt welke systematiek wordt gehanteerd waarbij altijd het uitgangspunt is dat een eigenaar binnen de kaders van staatsteun, goed wordt gecompenseerd.

Verbetervoorstellen

Naast het maatregelenpakket om de Natura 2000-doelen te realiseren, is bij de begrenzing van het NNN ook circa 500 hectare begrensd voor zogenaamde verbetervoorstellen (nieuwe natuur). Door realisatie van deze verbetervoorstellen wordt het NNN afgerond. De uitvoering van de verbetervoorstellen is vrijwillig en sterk afhankelijk van de partners die ze hebben aangedragen. Voor de verbetervoorstellen koopt de provincie aangeboden gronden alleen aan tegen marktwaarde.

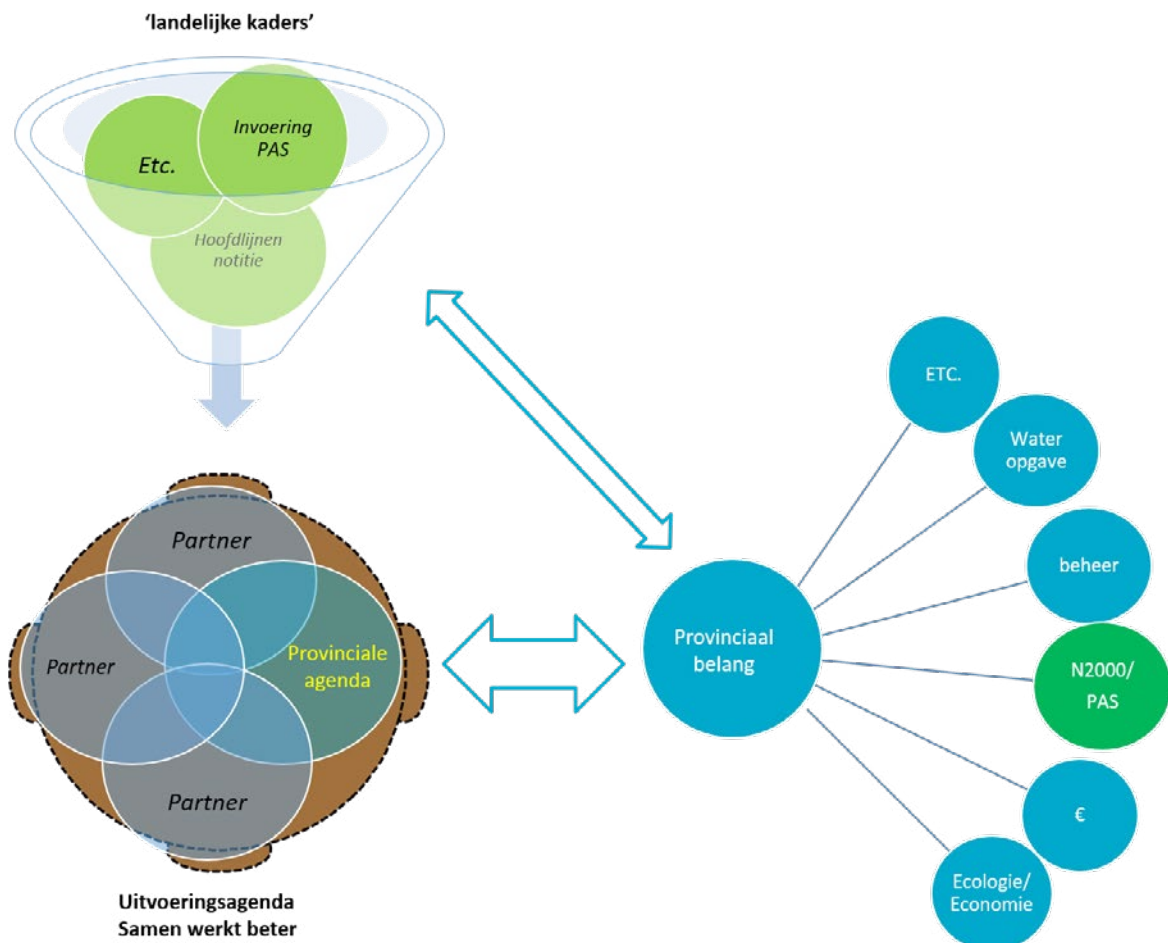

Samen werkt echt beter!

Ontwikkelingen in het landelijk gebied in Overijssel waren de afgelopen jaren onderwerp van heftige maatschappelijke discussies. Vaak ging dat om natuur versus economie. Daardoor was er te weinig voortgang op zowel economisch als ecologisch gebied. De 'oude koers' voor het landelijk gebied volstond niet meer. Voor een vitale economie en ecologie is een nieuwe, toekomstbestendige koers nodig.

In 2013 is het akkoord Samen werkt beter gesloten. Veertien Overijsselse organisaties zetten zich in om een nieuwe balans te vinden op het terrein van economie en ecologie. Dit bestuurlijke platform is van groot belang voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000. In de aanpak in elk gebied zijn de partners van Samen werkt beter vertegenwoordigd, bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en overheden, en deze voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk.

De partners van Samen werkt beter willen ondernemers, bewoners en belanghebbenden in gebieden uitdagen, de ruimte geven en faciliteren de opgaven voor economie en ecologie voortvarend op te pakken en doorbraken te realiseren. Iedere organisatie draagt hieraan bij vanuit haar eigen rol en verantwoordelijkheid en allen brengen hun eigen deskundigheid in. Voor de uitvoering van het akkoord is een uitvoeringsagenda opgesteld.

Natuur voor elkaar

Sinds 1 januari 2017 zijn provincies verantwoordelijk voor het natuurbeleid.

De provincie Overijssel heeft een unieke afwisselende natuur en mooie landschappen. En die worden gekoesterd. Uit onderzoek blijkt namelijk dat Overijsselaars natuur in hun directe woonomgeving enorm waarderen en zien als belangrijkste factor voor hun welzijn. Daarom zet de provincie, samen met inwoners en partners van de provincie, in op een sterke natuur.

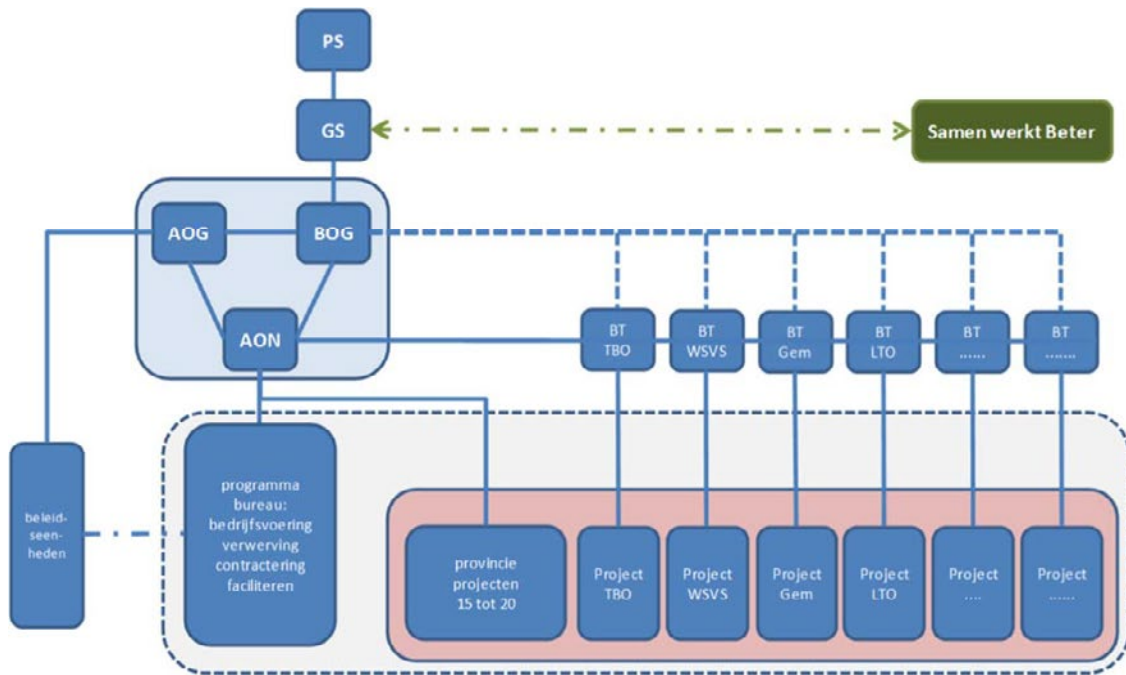
De provincie heeft daarom in 2016 tijdens Groene Tafel bijeenkomsten met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, gemeenten en waterschappen gesproken over hoe we met natuur in Overijssel om willen gaan. Op basis van deze Groene Tafel bijeenkomsten is er een gezamenlijke visie over natuur gemaakt. Het beschermen, benutten en beleven van de natuur staat daarin centraal.

De Resultaten

Op programmaniveau zijn in 2017 resultaten geleverd ten aanzien van:

- Organisatie
- Gebiedsprocessen
- Ruimtelijke planvorming
- (Herstel)maatregelen bestaande natuur
- Beschikbaarheid gronden
- Financiën
- Communicatie
- Beschikbare depositieruimte PAS

Organisatie

Voor de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 is een programma opgesteld. Aan dit programma wordt gewerkt door medewerkers van de provincie Overijssel en de partnerorganisaties. De gedeputeerde voor Landbouw, Natuur en Cultuur is bestuurlijk opdrachtgever (BOG), het hoofd eenheid Natuur en Milieu is ambtelijk opdrachtgever (AOG). De besluitvorming die nodig is voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000 vindt plaats door Gedeputeerde Staten. Provinciale Staten hebben de kaders voor de uitvoering vastgesteld (PS/2013/412 en PS/2014/62), bewaken de voortgang op hoofdlijnen en zijn toezichthouder. De ambtelijk opdrachtnemer (AON) is de programmamanager en vanuit die functie verantwoordelijk voor de totstandkoming van de verschillende gebiedsprocessen die worden doorlopen.

Eventuele kansen en knelpunten ten aanzien van de samenhang tussen natuur en economie worden besproken in Samen werkt beter. Samen werkt beter vormt een afstemmingsoverleg en klankbord voor Gedeputeerde Staten bij de uitvoering van de opgave. Provincie Overijssel opereert als één van de partners binnen Samen werkt beter en wordt hierin vertegenwoordigd door twee gedeputeerden met de portefeuilles Landbouw, Natuur en Cultuur en Energie, Milieu en Europa.

De gebiedsprocessen bevinden zich grotendeels in de planuitwerkingsfase. Voor een viertal gebieden is de (voorbereiding van de) realisatiefase in 2017 gestart. Iedere planuitwerking valt onder de verantwoordelijkheid van een bestuurlijk trekker. Voor de uitvoering van het gebiedsproces heeft hij een projectleider aangesteld. Deze projectleider heeft een plan van aanpak opgesteld dat is goedgekeurd door de bestuurlijk trekker en de provincie Overijssel (de programmaleider). Het plan van aanpak vormt de basis voor het toekennen van budget door middel van een subsidie (voor de partnerorganisaties) of door het vastleggen van het plan van aanpak als het proces wordt getrokken door de provincie zelf.

In 2017 zijn circa 40 medewerkers van provincie Overijssel direct werkzaam voor het programma Ontwikkelopgave Natura 2000. Daarnaast zijn deskundigen van andere beleidseenheden indirect betrokken bij de gebiedsprocessen en wordt waar mogelijk gebruik gemaakt van hun expertise. Ook de Samen werkt beter-partners hebben in 2017 veel mensen ingezet op het programma. Niet alleen vanwege hun rol als bestuurlijk trekker van een gebiedsproces; ze hebben ook capaciteit en (gebieds)kennis geleverd voor planvorming en voorbereiding van de maatregelen in de andere gebieden waar zij betrokken zijn.

Bestuurlijk trekkers

Organisatie	Bestuurder	Gebied	Fase*
Gemeente Dinkelland	Benno Brand	AVAV	Planuitwerking
		Bergvennen & Brecklenkampse Veld	Planuitwerking
		Lemselermaten	Planuitwerking
Gemeente Haaksbergen	Annette Nijhuis	Buurserzand-Haaksbergerveen	Planuitwerking
		Witte Veen	Planuitwerking
Gemeente Raalte	Wout Wagenmans	Boetelerveld	Planuitwerking
Landschap Overijssel	Jacob van Olst	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en Realisatie
		Aamsveen	Planuitwerking en Realisatie
		Lonnekermeer	Realisatie
LTO-Noord	Ben Haarman	Engbertsdijkvenen	Planuitwerking
		Springendal & Dal van de Mosbeek	Planuitwerking
		Wierdense Veld	Planuitwerking
Natuurmonumenten	Marjet Korf	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en Realisatie
Natuur en Milieu Overijssel	Matthijs Nijboer	IJsseluitwaarden	Planuitwerking
Overijssels Particulier	Jan Reint de Vos	Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking
Grondbezit	van Steenwijk	particuliere eigenaren	
Provincie Overijssel	Hester Maij	Landgoederen Oldenzaal	Realisatie (voorbereiding)
		Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Realisatie (voorbereiding)
		Wieden Weerribben	Planuitwerking
Staatsbosbeheer	Herman Brink	Borkeld	Realisatie
		Punthuizen-Stroothuizen	Realisatie (voorbereiding)
		Olde Maten & Veerslootlanden	Beheer
		Sallandse Heuvelrug: oostflank	Planuitwerking
		Herstelmaatregelen bestaande natuur	Planuitwerking en Realisatie
Waterschap Drents	Henk Oegema	Sallandse Heuvelrug: westflank	Planuitwerking
Overijsselse Delta			
Waterschap Vechtstromen	Ria Broeze	Dinkeldal	Planuitwerking
	Wim Stegeman	Vecht Beneden Regge:	Planuitwerking
		Benoorden de Vecht	
	Nettie Aarnink	Vecht Beneden Regge:	Planuitwerking
		Reggedal	
Rijkswaterstaat is bevoegd gezag		Ketelmeer & Vossemeer	
		Veluwerandmeren	
		Zwarte Meer	

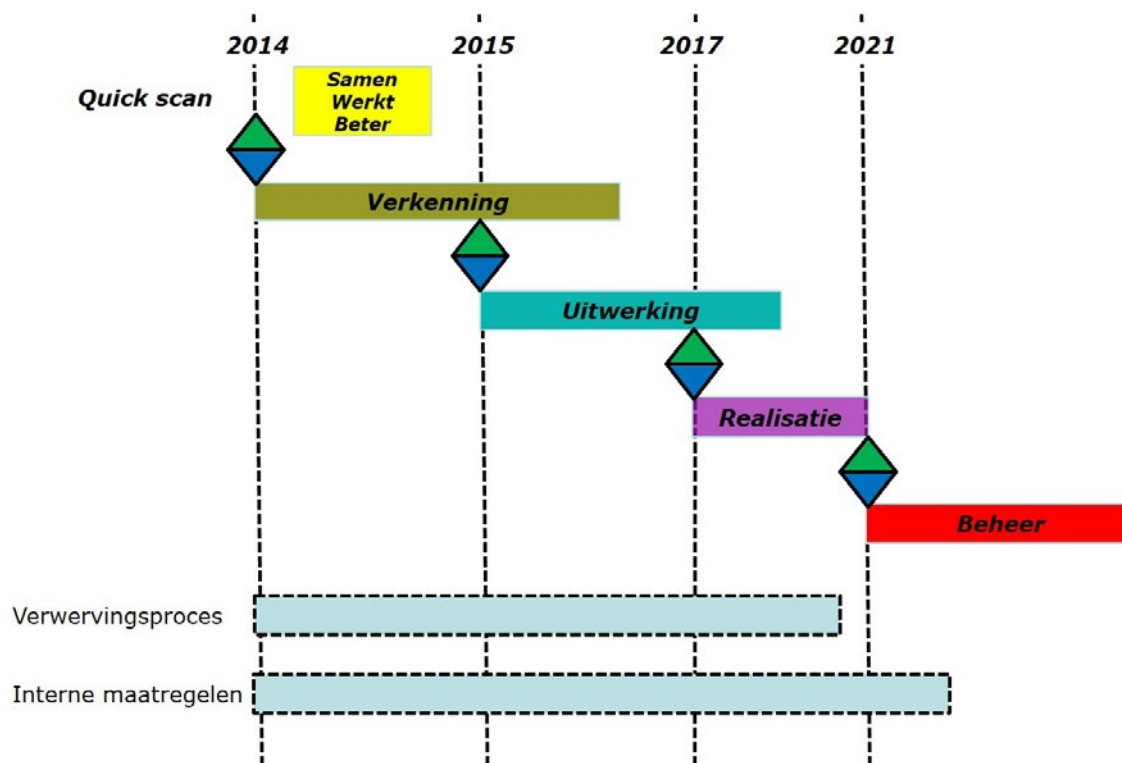
* voor de gebiedsprocessen geldt dat het moment van overgang naar de realisatiefase gekoppeld is aan het GS-besluit over de planuitwerking

Gebiedsprocessen

Zoals opgenomen in het Akkoord 'Samen werkt beter', hebben de partners binnen Samen werkt beter in 2014 afspraken gemaakt over een gebiedsgerichte uitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

In de gebiedsprocessen worden de volgende fasen onderscheiden:

- Quick Scan
- Verkenning
- (Plan)uitwerking
- Realisatie (inclusief alle wettelijke procedures, vergunningen en dergelijke)
- Beheer

Quick Scan

De Quick Scan is eind 2013 uitgevoerd in opdracht van Samen werkt beter en heeft geleid tot een programmeringsvolgorde voor de verkenningen van de gebieden. Alle quick scans zijn afgerond.

Verkenning

De verkenningen vonden plaats onder verantwoordelijkheid van de onafhankelijke voorzitter van Samen werkt beter. In 2014-2016 zijn bijna alle verkenningen vastgesteld. De verkenning van het Wierdense Veld is in 2017 als laatste afgerond.

Planuitwerking

De planuitwerkingsfase volgt op de verkenning. De provincie is zelf verantwoordelijk voor een aantal gebieden en heeft voor veel gebieden een partner van Samen werkt beter gevraagd de verantwoordelijkheid voor deze fase op zich te nemen. In 2017 is LTO aangewezen als bestuurlijk trekker voor de planuitwerking van het Wierdense Veld en Natuur en Milieu Overijssel als bestuurlijk trekker voor de planuitwerking van IJsseluitwaarden.

De gebieden Ketelmeer & Vossemeer, Zwarte Meer en Veluwerandmeren worden vormgegeven door Rijkswaterstaat. Hierover vindt nauwe afstemming plaats.

Uitgangspunt voor de planuitwerking per gebied zijn de PAS-gebiedsanalyse en het (ontwerp) beheerplan van het betreffende Natura 2000-gebied. De gebiedsanalyses worden jaarlijks (gedeeltelijk) herzien op basis van berekeningen in Aerius.

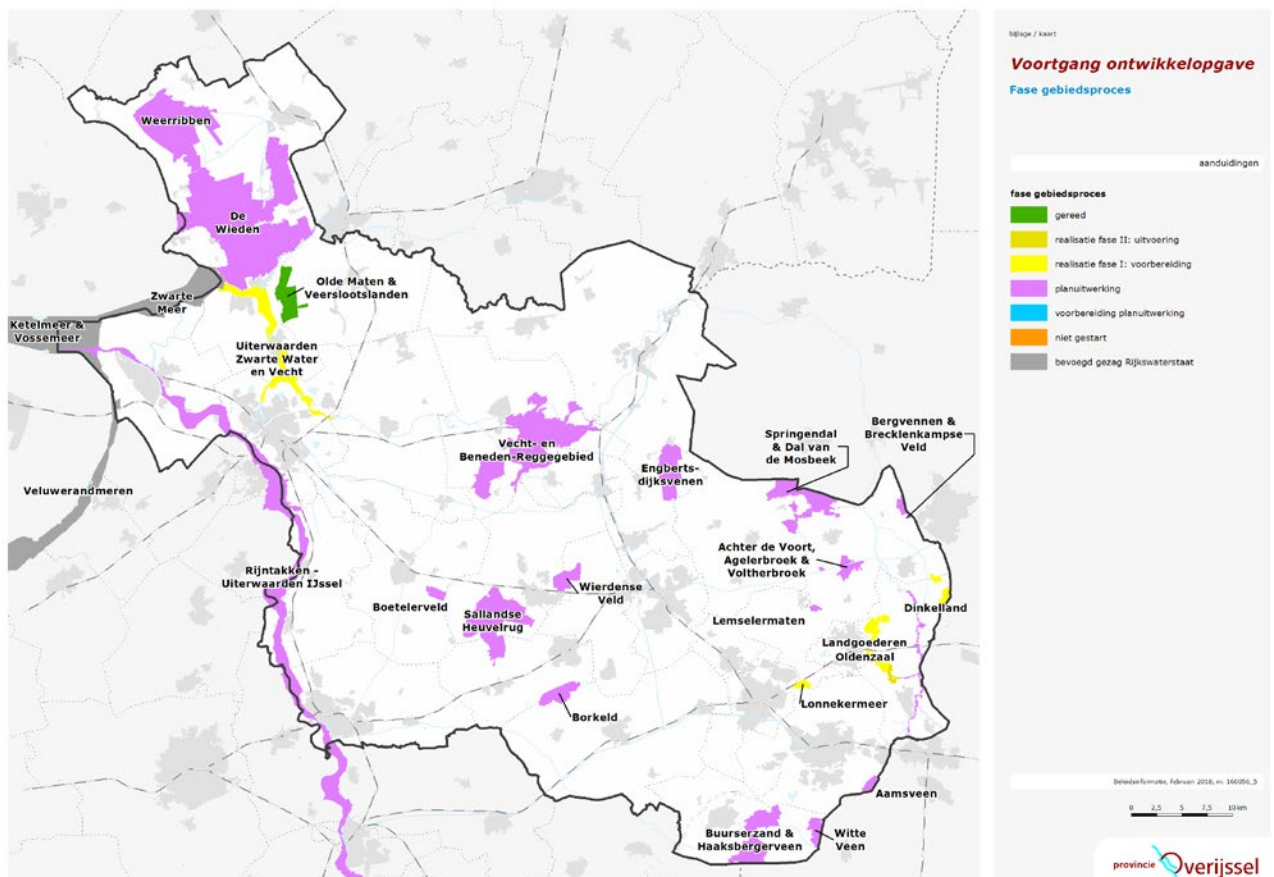
Realisatie

In de realisatiefase wordt het plan volgens het vastgestelde inrichtingsplan uitgevoerd. Vanwege het dwingende karakter van het PAS zullen de maatregelen voor de eerste beheerperiode in 2021 gereed moeten zijn (60-70% van de totale opgave). In 2017 is in 4 gebieden de (voorbereiding van de) realisatiefase gestart. Ook zijn in enkele bestaande natuurgebieden maatregelen uitgevoerd.

Het Natura 2000-gebied Olde Maten & Veerslootslanden is gerealiseerd en alle verplichte doelen zijn behaald. In de Borkeld is al veel gedaan en gaat het nu nog om enkele aanvullende (herstel) maatregelen bestaande natuur. Deze worden samen met de betreffende terreinbeheerder vormgegeven.

Beheer

Na het uitvoeren van de nodige maatregelen is het van belang om de bereikte kwaliteiten en de behaalde resultaten blijvend te borgen. Er worden afspraken gemaakt over het beheer of het eindgebruik, de (financiële) exploitatie en de monitoring van de natuur in de gebieden.

Ruimtelijke planvorming

Als de maatregelen gevolgen hebben voor de bestemming van gronden en/of het gebruik ervan, dan wordt de bestemming of het gebruik gewijzigd en in een ruimtelijk plan vastgelegd. Dit kan in de vorm van een gemeentelijk bestemmingsplan of een Provinciaal Inpassingsplan (PIP).

Percelen waar geen maatregelen getroffen worden of waar na uitvoering van de maatregelen de functie landbouw gehandhaafd kan blijven worden uit het NNN gehaald.

Op basis van de reacties van de gemeenten hebben Gedeputeerde Staten op 27 september 2016 besloten om in samenwerking met de betrokken gemeenten en bestuurlijk trekkers voor 16 Natura 2000-(deel)gebieden een PIP voor te bereiden. De gemeenten Ommen en Hardenberg (Vecht Beneden Regge) bereiden een gemeentelijk bestemmingsplan voor.

In een aantal situaties is daarnaast een Milieueffectrapport (MER) nodig. Een MER brengt de gevolgen voor het milieu in kaart, voordat er een besluit wordt genomen over de uitvoering van maatregelen of plannen. Afhankelijk van de omvang en het type maatregelen op de huidige gronden, moet een MER worden uitgevoerd. Voor de start van deze m.e.r.-procedure wordt een Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) opgesteld. Een NRD beschrijft op welke wijze het uiteindelijke MER opgesteld zal worden.

In 2017 hebben Gedeputeerde Staten de volgende plannen vastgesteld:

4 april 2017: inrichtingsplan Lonnekermeer

23 mei 2017: inrichtingsplan en voorontwerp-PIP Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

31 oktober 2017: ontwerp-PIP Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

31 oktober 2017: NRD Sallandse Heuvelrug

21 november 2017: voorontwerp-PIP Punthuizen Stroothuizen

28 november 2017: voorontwerp-PIP Landgoederen Oldenzaal.

Gecoördineerde vergunningen

Voor de uitvoering van de beoogde maatregelen zijn naast de ruimtelijke plannen vaak ook meerdere (overheids)besluiten, zoals vergunningen noodzakelijk. Elk van deze besluiten kent een eigen voorbereidingsprocedure en termijn(en). Om de beoogde maatregelen tijdig te kunnen nemen, is het noodzakelijk om deze besluiten en bijbehorende procedures zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Op 9 november 2016 hebben Provinciale Staten een coördinatieverordening vastgesteld. Hierdoor is het mogelijk dat de bevoegde gezagen voorbereiding, behandeling en bekendmaking van deze besluiten coördineren op alle percelen waar deze maatregelen nodig zijn.

Voor Natura 2000 zijn in 2017 de volgende gecoördineerde vergunningenprocedures opgestart c.q. (deels) doorlopen:

24 april 2017: terinzagelegging ontwerp-besluiten Landgoederen Oldenzaal Snoeyinksbeek

17 juli 2017: terinzagelegging definitieve besluiten Landgoederen Oldenzaal Snoeyinksbeek

September 2017: start uitvoering Landgoederen Oldenzaal Snoeyinksbeek

4 september 2017: terinzagelegging ontwerp-besluiten Lonnekermeer

13 november 2017: terinzagelegging ontwerp-besluit ontgrondingenvergunning Lonnekermeer

4 december 2017: terinzagelegging definitieve besluiten Lonnekermeer.

Inrichtingsplan is leidend

Voor de ruimtelijke plannen en vergunningen van de Ontwikkelopgave Natura 2000 geldt dat het inrichtingsplan leidend is. Dit inrichtingsplan is in lijn met de afspraken uit Samen werkt beter opgesteld door een bestuurlijk trekker. Het ruimtelijk plan is de juridisch planologische vertaling ervan. Dus concreet gaat het om het vastleggen van de bestemmingswijzigingen van gronden of de wijzigingen in functie.

Tijdens de planuitwerking heeft afstemming plaatsgevonden over de bestemming en functie van gronden met de betrokken gebiedspartners én de grondeigenaren en -gebruikers. In iedere fase van het ruimtelijk plan, vindt een periode van terinzagelegging plaats. In deze periode zijn het (voor)ontwerp-PIP inclusief bijlagen of (ontwerp)-besluiten vergunningen beschikbaar en kan een inspraakreactie of zienswijze worden ingediend.

Aangezien de gemeenteraden gewend zijn om ruimtelijke plannen, zoals de bestemmingsplannen, vast te stellen voor hun gemeente, zorgen we dat de Colleges van Burgemeester en Wethouders en de gemeenteraden goed worden geïnformeerd over de voortgang van de gebiedsprocessen en de ruimtelijke plannen. Bij de terinzagelegging van een ontwerp-PIP heeft de provincie de wettelijke taak de gemeenteraden te horen. In deze fase kunnen de gemeenteraden besluiten wel of geen zienswijze in te dienen.

Dialogo omgeving en belanghebbenden

Terinzagelegging Notitie Reikwijdte Detailniveau (NRD):

- ⇒ Vaststelling NRD = voorfase Milieueffectrapportage (MER)
- ⇒ Terinzagelegging NRD: periode van zes weken
- ⇒ Zienswijze: mondeling, schriftelijk en digitaal

Inrichtingsplannen en voorontwerp-PIP

- ⇒ Bestuurlijk trekker, samen met partners
- ⇒ Onderzoek en keukentafelgesprekken grondeigenaren
- ⇒ Terinzagelegging: periode van zes weken, informatiebijeenkomst en eventueel keukentafelgesprekken
- ⇒ Resultaat: Maatregelen en effecten duidelijk

Ontwerp-PIP en MER:

- ⇒ Vaststelling Ontwerp-PIP (inclusief MER)
- ⇒ Terinzagelegging: periode van zes weken, informatiebijeenkomst en eventueel keukentafelgesprekken
- ⇒ Inspraakreacties/Zienswijzen: mondeling, schriftelijk en digitaal
- LET OPI!** Als u eventueel beroep wilt indienen, dan moet u in deze fase een zienswijze indienen

Definitief PIP: tweede helft 2018

- ⇒ Vaststelling definitief PIP
- ⇒ Terinzagelegging: periode van zes weken, in beroep bij Raad van State
- ⇒ PIP onherroepelijk

Ontwerp-besluiten gecoördineerde vergunningen:

- ⇒ Besluiten bevoegde gezagen: gemeenten, waterschap, provincie
- ⇒ Terinzagelegging: periode van zes weken
- ⇒ Zienswijzen: mondeling, schriftelijk en digitaal

Besluiten gecoördineerde vergunningen:

- ⇒ Besluiten bevoegde gezagen: gemeenten, waterschap, provincie
- ⇒ Terinzagelegging: periode van zes weken
- ⇒ Beroep bij Raad van State
- ⇒ Start uitvoering

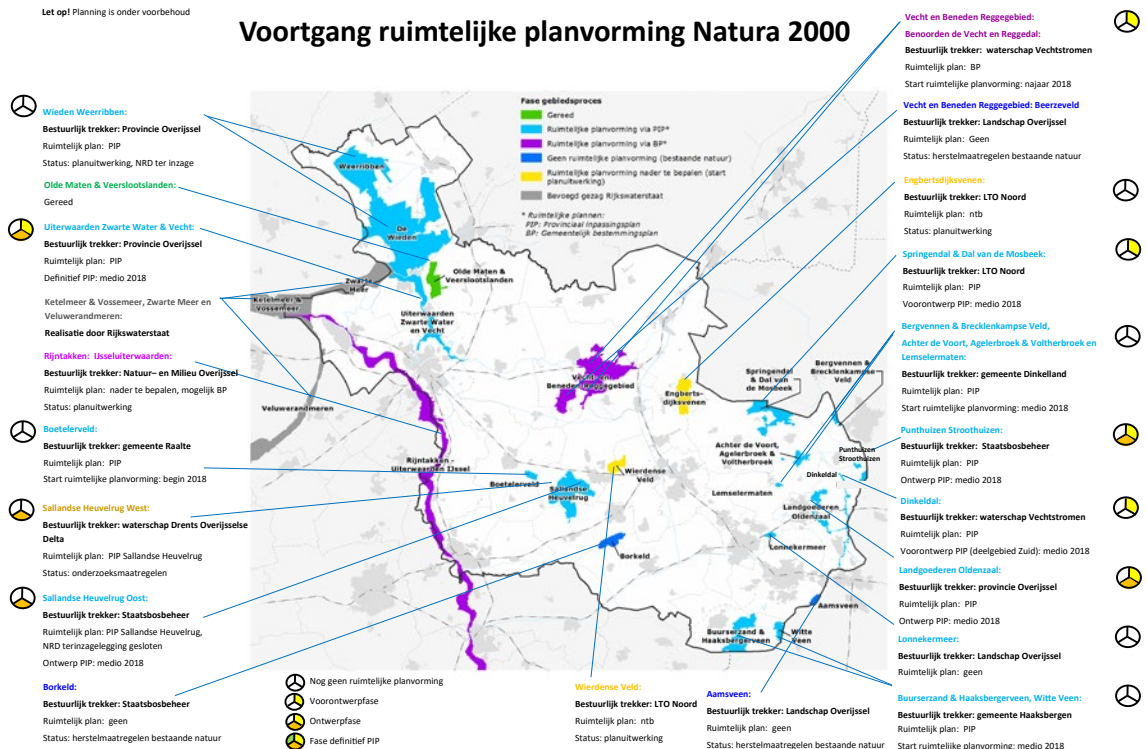
- PIP = Provinciaal Inpassingsplan (als bestemming en/of functie grond wijzigt, vergelijkbaar met bestemmingsplan, maar dan voor gehele Natura 200-gebied)
- NRD = Notitie Reikwijdte Detailniveau (voorfase MER voor vaststelling wijze van uitvoering MER)
- MER = Milieueffectrapport (vanwege ontgravingen of nieuwe functie/bestemming)
- Bekendmaking besluiten en terinzagelegging in Staatscourant, Provinciaal Blad, Gemeentebled en huis-aan-huiskrant
- Plannen op website gebied en PIP's ook op www.ruimtelijkeplannen.nl

Samenwerking partners Samen werkt beter (SWB)

Beschikbaarheid gronden en afstemming grondeigenaren

Versie d.d. 05/02/2018
Let op! Planning is onder voorbehoud

Voortgang ruimtelijke planvorming Natura 2000

(Herstel)maatregelen bestaande natuur

(Herstel)maatregelen bestaande natuur moeten worden gerealiseerd binnen de Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn voor het merendeel in eigendom van de terreinbeherende organisaties Staatsbosbeheer, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten. Voor de realisatie hebben deze partijen eind 2014 met de provincie een overeenkomst gesloten. Omdat een aantal maatregelen op gronden van particulieren liggen is het Overijssels Particulier Grondbezit gevraagd ook een rol te spelen.

De (herstel)maatregelen bestaande natuur worden uitgevoerd in 22 Natura 2000-gebieden. Het betreft meer dan 300 maatregelen. Alle maatregelen moeten uiterlijk in 2021 zijn uitgevoerd. Al deze maatregelen hebben als doel om de natuurgebieden beter tegen achteruitgang te beschermen. Door plaggen, maaien, kappen, herinrichting van beken, graven van petgaten of het verhogen van het waterpeil, enzovoort worden omstandigheden van planten en dieren verbeterd.

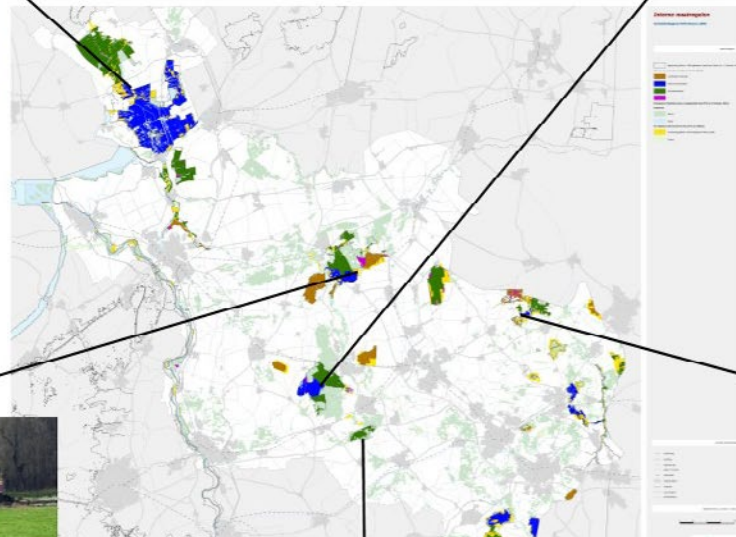
De gebieden liggen verspreid door de provincie Overijssel en zijn grotendeels eigendom van de drie terreinbeherende organisaties: Landschap Overijssel, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer.

Inrichting: graven petgaten

Inrichting: Kappen bos voor ontwikkeling heide

Inrichting: Verondiepen en dempen sloten

Aanvullend beheer: Extra plaggen

Aanvullend beheer: Begrazing

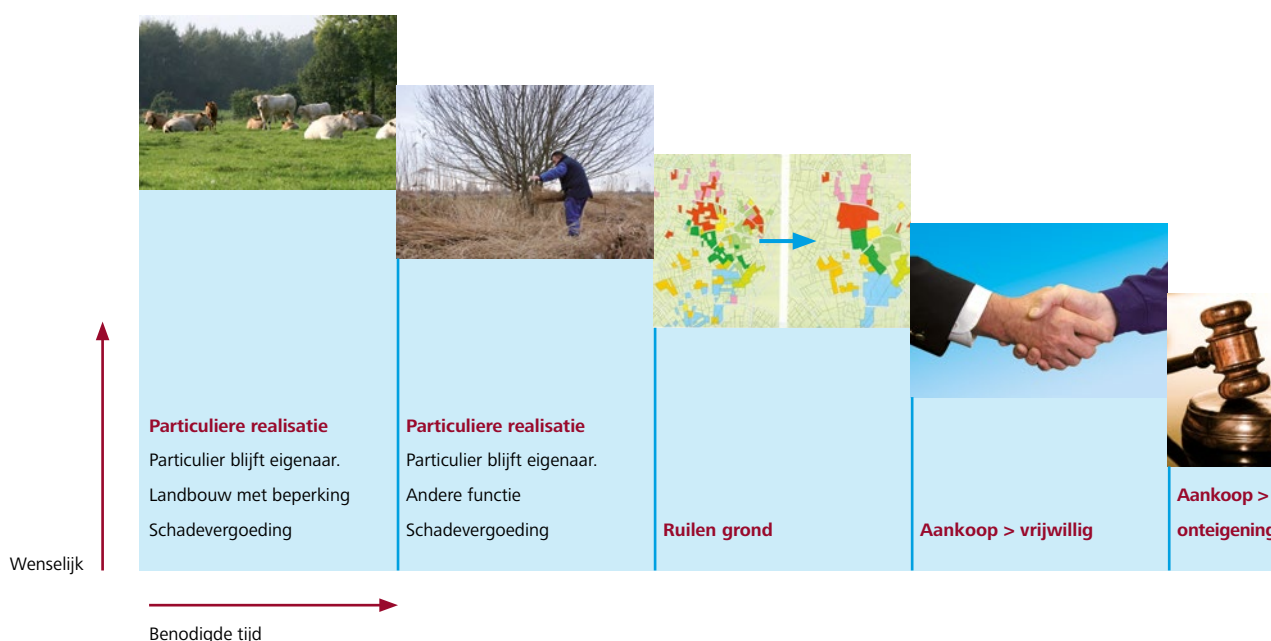
In 2017 hebben de terreinbeherende organisaties subsidieaanvragen ingediend om maatregelen uit te kunnen voeren en concrete plannen te maken voor de uitvoering van de maatregelen in de periode 2017 tot 2021. Een opsomming van de belangrijkste vorderingen in 2017 zijn:

- Vanwege de onderlinge samenhang tussen de maatregelen binnen en buiten de natuurgebieden hebben de terreinbeherende organisaties afspraken gemaakt met de samenwerkingspartners van de gebiedsprocessen. Tijdens deze voorbereidingsfase van de uitvoering is de communicatie met de omgeving opgestart.
- De drie terreinbeherende organisaties hebben voor ongeveer de helft van de gebieden projectplannen en uitvoeringsprojecten opgesteld. In een aantal gebieden is de uitvoering van maatregelen gestart, zoals bomenkap in het Buurserzand en Engbertsdijkswenen.
- Het Overijssels Particulier Grondbezit is gestart met gesprekken met een vijftigtal particulieren op wiens gronden maatregelen dienen te worden uitgevoerd.
- Voor een aantal gebieden waar interne maatregelen worden genomen zijn m.e.r.-procedures gestart.
- Er is een project gestart met als doel om haalbare, betaalbare en technisch uitvoerbare oplossingen te vinden voor de realisatie van 180 hectare petgaten. Dit zogenaamde 'innovatieproject petgaten' zal eind 2018 inzicht geven in kosten, opbrengsten, uitvoeringstechnieken e.d. Op basis hiervan kunnen besluiten worden genomen over het vervolg.
- Soms hebben maatregelen een negatief effect op de inkomstenplanning van de TBO's (b.v. houtkap eerder dan gepland). Met de partijen zijn afspraken hierover gemaakt.

Beschikbaarheid gronden

De (herstel)maatregelen Natura 2000 kunnen gevolgen hebben voor grondeigenaren binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en in de Uitwerkingsgebieden Natura 2000. Provincie Overijssel zorgt dat eventuele schade aan gronden en gebouwen binnen de begrenzing wordt gecompenseerd. In de gebiedsprocessen blijkt grond veelal de cruciale factor te zijn. Voor het realiseren van de Natura 2000-opgave is een zoekgebied van circa 4200 hectare gedefinieerd. Er zijn veel grondeigenaren die door bijvoorbeeld vernatting of beperking van bemesting geen toekomstperspectief meer hebben op de plek waar ze nu hun bedrijf hebben. Met oplossingen op maat proberen we ook hen een toekomstperspectief te bieden. Daarbij is het uitgangspunt dat de grond waar mogelijk in bezit blijft van de eigenaar. In de onderstaande interventieladder is dit schematisch weergegeven.

In 2017 is in alle Natura 2000-gebiedsprocessen met een of meerdere partijen overeenstemming bereikt. Vaak ging dit om aankoop van goede ruilgrond, maar ook wordt in toenemende mate overeenstemming bereikt met eigenaren die grond in de begrenzing hebben liggen. De aangekochte ruilgrond kan hierin een belangrijke rol spelen.

In 2017 is met ongeveer 300 eigenaren gesprekken gevoerd over de mogelijkheden uit de interventieladder. Dit is circa 40% van het totaal aantal eigenaren. Met de overige eigenaren is in de meeste gevallen wel gesproken, maar dit gebeurde meestal door de projectleider of het deskundigenteam. In deze overleggen is met name gesproken over de uit te voeren maatregelen. Zodra dit duidelijk is, kan worden gesproken over de mogelijkheden uit de interventieladder.

Particuliere natuurrealisatie

In 2017 is binnen de begrenzing een overeenkomst gesloten voor zelfrealisatie van ruim 30 hectare verdeeld over vier verschillende Natura 2000-gebieden. Daarnaast worden gesprekken gevoerd met grondeigenaren in diverse gebieden over particuliere natuurrealisatie. Dit wordt in 2018 voortgezet.

Ruilen van gronden

Veel grondeigenaren hebben aangegeven dat ze willen meewerken aan de beschikbaarheid van gronden voor de Ontwikkelopgave Natura 2000, op voorwaarde dat zij vervangende grond krijgen ter compensatie van productieverlies. Hoewel het compenseren van ruilgrond geen primair doel is, kan het wel de sleutel zijn voor het gebiedsproces. De provincie zet primair in op zelfrealisatie waarbij de eigenaar een vergoeding krijgt in geld. In totaal heeft provincie Overijssel ongeveer 430 hectare ruilgrond aangekocht in 2017. Deze ruilgrond is alleen aangekocht als duidelijk was dat deze vrijwel direct kon worden aangewend ter compensatie voor eigenaren met grond binnen de begrenzing.

Ook zijn er enkele gebieden die gebruik maken van kavelruil. Dit kan een goed instrument zijn om de benodigde gronden beschikbaar te krijgen en de bedrijfssituatie te verbeteren. Inmiddels zijn initiatieven gestart voor vrijwillige kavelruil waar de gebiedsprocessen Natura 2000 bij betrokken zijn en baat bij hebben. Naast een vrijwillige kavelruil in het Boetelerveld en een vrijwillige kavelruil in de gemeente Losser is in 2017 samenwerking gezocht met de lopende kavelruil in Haaksbergen. Al deze kavelruilen worden getrokken door het Coördinatiepunt Kavelruil Overijssel (CKO). In deze kavelruil wordt nauw samengewerkt tussen partijen, waarbij het de bedoeling is om de landbouwstructuur te versterken en tegelijk voor drie Natura 2000-gebieden grond beschikbaar te krijgen voor de uitvoering van de noodzakelijke maatregelen. De provincie blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het beschikbaar krijgen van gronden voor de Ontwikkelopgave. Ook is afgesproken dat eigenaren die grond hebben binnen de Ontwikkelopgave, bij gelijke belangen, voorrang hebben op eigenaren die geen grond binnen de Ontwikkelopgave hebben liggen. De reden hiervoor is dat de Ontwikkelopgave een dwingend karakter kent.

Aankoop van gronden

In januari 2014 besloten Gedeputeerde Staten verwervingsplannen te laten opstellen voor de 'Uitwerkingsgebieden Ontwikkelopgave Natura 2000'. In deze gebieden ligt een dwingende Ontwikkelopgave in verband met Natura 2000 en het PAS. Op basis van deze verwervingsplannen kan een vergoeding worden uitgekeerd voor schade aan of aankoop van gronden en gebouwen binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000. In 2017 heeft de provincie ruim 123 hectare grond gekocht van betrokken grondeigenaren, verdeeld over verschillende gebieden.

Actualisatie verwervingsplannen

Inmiddels komt er steeds meer duidelijkheid over de te realiseren maatregelen en de impact die deze maatregelen hebben op de gebruiksmogelijkheden van de gronden. Deze ontwikkeling leidt er toe dat een deel van de verwervingsplannen in 2017 is geactualiseerd en ter besluitvorming aan Gedeputeerde Staten is aangeboden. In 2018/2019 zullen de andere plannen worden geactualiseerd en aan GS worden aangeboden.

Aanschrijving en gedoogplicht

Per 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming in werking getreden. Deze wet kent twee dwingende instrumenten die kunnen bijdragen aan een tijdige realisatie van de maatregelen. Het betreft de Aanschrijving en de Gedoogplicht. In 2017 is een werkgroep ingesteld die de bruikbaarheid van deze instrumenten in kaart heeft gebracht. Ook is gekeken naar de verhouding met andere instrumenten, naar de vergoedingssystematiek en naar de te volgen procedure. Dit heeft geleid tot een regeling Nadeelcompensatie Ontwikkelopgave die begin december door GS is vastgesteld. In het voorjaar van 2018 zullen de uitkomsten worden verwerkt in de Nota Grondbeleid die vervolgens ter besluitvorming aan Provinciale Staten wordt aangeboden. Omdat het nieuwe wetgeving is, is er nog geen ervaring met de werking, procedures en wijze van vergoeden. De inzet in de gebieden blijft om met alle eigenaren te komen tot een vrijwillige medewerking en de inzet van dwingende instrumenten zo veel mogelijk te voorkomen.

Subsidieregeling Verplaatsing agrarische bedrijfsgebouwen (SVab)

In 2016 is de SVab in werking getreden. Deze regeling biedt agrarische bedrijven de mogelijkheid om met gebruikmaking van de subsidie te verplaatsen. Een voorwaarde waar een bedrijf aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidie is dat deze een sleutelrol moet spelen in het gebiedsproces. De ligging van het bedrijf moet dusdanig zijn dat de verplaatsing hiervan cruciaal is. Daarnaast geldt dat deze gronden binnen de begrenzing van het Uitwerkingsgebied Natura 2000 moeten liggen. In 2017 heeft 1 bedrijf gebruik gemaakt van deze regeling. Daarnaast zijn gesprekken gaande met nog vier bedrijven in andere Natura 2000-gebieden, die mogelijk ook gebruik willen maken van deze regeling.

De regeling was opengesteld voor de jaren 2016 en 2017 en is inmiddels voor de duur van 1 jaar verlengd. De regeling kent een budgetplafond van 6 miljoen euro. De verwachting is dat dit budget voldoende zal zijn om vijftien bedrijven te kunnen faciliteren.

Financiën

In april 2014 is in het Statenvoorstel Uitvoeringsreserve EHS (PS/2014/62) de raming vastgesteld voor het beleid dat via de Uitvoeringsreserve EHS/Natura 2000 wordt uitgevoerd. Dat betreft:

- de Ontwikkelopgave Natura 2000
- de verbetervoorstellen NNN
- het (eind)beheer natuur
- een aantal reguliere posten (uitvoeringskosten en bestuurlijk/juridische verplichtingen)

In deze paragraaf wordt de financiële situatie voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 en de verbetervoorstellen samengevat.

Voor de beschikbaarheid van gronden hebben wij in 2015 verwervingsplannen vastgesteld. Deze plannen worden in het kader van de lopende gebiedsprocessen geactualiseerd. In 2017 zijn voor 4 gebieden nieuwe verwervingsplannen vastgesteld. Op dit moment zijn voor de meeste gebiedsprocessen budgetten toegekend voor de planuitwerkingsfase. Het betreft budgetten voor het opstellen van de plannen voor de inrichtingsfase die vanaf 2015 zijn opgestart. Onderdeel van de planuitwerking is het opstellen van een SSK raming (standaard systematiek voor kostenraming) voor de inrichtingsmaatregelen. Deze ramingen vormen de basis voor de budgettoekenning voor de feitelijke uitvoering.

In de onderstaande tabel staat de financiële realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000 (inclusief verbetervoorstellen) over het jaar 2017 en voor de gehele periode 2014-2017. De realisatie is in 2017 ruim binnen beschikbare middelen gebleven.

In 2017 is per saldo € 37,0 miljoen besteed aan de Ontwikkelopgave Natura 2000, inclusief de verbetervoorstellen. De lasten voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 (inclusief verbetervoorstellen) zijn daarmee binnen de begrote lasten van € 43,7 miljoen gebleven. In 2017 zijn voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 de middelen vooral besteed aan het beschikbaar krijgen van (ruil-) grond (€ 18,5 miljoen). Het betreft met name afwaardering van gronden die een natuurbestemming krijgen en een toevoeging aan de voorziening voor het geval dat verkoop van ruilgrond leidt tot lagere baten dan de boekwaarde. Daarnaast zijn uitgaven gedaan voor de voorbereiding respectievelijk uitvoering van inrichtingsmaatregelen (€ 12,1 resp. € 3,3 miljoen) en de verbetervoorstellen (€ 1,4 miljoen).

Er waren in 2017 niet begrote baten van € 0,2 miljoen. Dit betreft vooral ontvangsten uit verkooptransacties van grond.

Per saldo is in 2017 € 6,7 miljoen minder besteed dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn dat er in 2017 minder grond is aangekocht dan gepland en dat de inrichtingskosten zijn achtergebleven bij de verwachting. De niet bestede middelen blijven de komende jaren beschikbaar voor de uitvoering van de Ontwikkelopgave Natura 2000.

De kosten van de ophoging van de formatieruimte voor de programma-organisatie Ontwikkelopgave Natura 2000 (maximaal 15 fte overeenkomstig het Statenvoorstel PS/2015/687) zijn in 2017 uitgekomen op de begrote € 0,5 miljoen. Deze kosten worden gedekt uit de uitvoeringsreserve Natuurnetwerk Nederland. De invulling van de extra formatieruimte is in 2017 toegenomen tot de helft van de beschikbare ruimte.

In aanvulling op de toekenning van € 1 miljoen in de meicirculaire 2017 ontvangt de provincie Overijssel via de decembercirculaire nog een bedrag van € 0,8 miljoen voor het uitvoeren van hydrologische maatregelen. Deze bijdrage was reeds voorzien in het Statenvoorstel PS/2014/62.

in € mln	Raming realisatie (PS/2014/62)	Begroting 2014/2017	Realisatie 2017	2017
Raming				
Projecten Ontwikkelopgave	383,3	60,0	42,2	35,5
<i>Gebiedsoverschrijdende kosten</i>	12,4	4,2	2,6	1,7
<i>Kosten inrichting*</i>	199,4	29,4	18,7	15,4
<i>Kosten verwerving**</i>	171,5	31,5	21,0	18,5
Projecten Verbetervoorstellen	22,7	6,8	1,5	1,4
Indexatie	64,4	-	-	-
Totaal kosten	470,4	71,8	43,7	37,0
Risicovoorziening	40,1	-	-	-
Totaal kosten inclusief risico's	510,5	71,8	43,7	37,0

* Incl. kosten verkenningfase

** Saldo uitgaven en inkomsten/balanswaarde

Communicatie

De komende jaren werken we samen aan het behoud en herstel van kwetsbare natuur en realiseren we nieuwe kansen voor de economie. Deze Ontwikkelopgave Natura 2000 is een complexe opgave, omdat de belangen in en nabij de Natura 2000-gebieden verschillen. Samen met de partners van Samen werkt beter en andere partners in het gebied nemen we onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de leefomgeving van dieren en planten te verbeteren, voor nu en in de toekomst. De economische ontwikkelingsruimte die daarmee wordt gecreëerd, is net zo noodzakelijk als het herstellen en versterken van de natuur. Voor de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden kan dit veel betekenen voor de bedrijfsvoering omdat zij dicht bij één van de parels van Overijssel wonen en werken. Immers, de maatregelen kunnen effect hebben op de gronden in de directe omgeving van de Natura 2000-gebieden. In ieder gebiedsproces is er dan ook veel aandacht voor het vinden van een passende oplossing voor hun toekomst en kiezen we voor een zorgvuldige aanpak waarbij alle consequenties en (on)mogelijkheden goed in kaart zijn gebracht.

Juist omdat binnen deze opgave de belangen groot zijn en soms ver uiteen liggen, is er maar één richting mogelijk de vereiste natuurdelen te realiseren: samen met onze partners, die de verschillende perspectieven inbrengen en verschillende belangen behartigen. En vooral ook samen met de grondeigenaren in het gebied die geraakt worden door deze opgave. De overkoepelende communicatie en de communicatie in de gebieden is opgezet vanuit de gedachtegang om te bouwen aan vertrouwen, onderling in ons groeiende netwerk, maar vooral ook het vertrouwen van onze primaire doelgroep 'de grondeigenaren in en nabij de Natura 2000-gebieden'.

Overkoepelende communicatiestrategie

In 2017 is verder gewerkt volgens de lijn van de overkoepelende communicatiestrategie. Drie kernwaarden Samen, Duidelijk en Beleving staan centraal in de communicatiestrategie en werken door in de wijze waarop we onze doelgroepen informeren en betrekken. Afgelopen jaar heeft in het teken gestaan van het opstarten van communicatie rond ruimtelijke planvorming en van het uitvoeren van de eerste maatregelen. Ook zijn de laatste gebiedsprocessen van start gegaan. Dat trekt zich komend jaar door richting afronding van de ontwikkelfase richting uitvoering in steeds meer gebieden. Dat betekent ook dat we ons voorbereiden op steeds meer betrokkenheid van de secundaire doelgroepen. Immers, voor hen wordt impact van de maatregelen meer en meer zichtbaar en dit leidt tot reacties. In 2018 breiden we de strategie uit met een set van overkoepelende afspraken gericht op de uitvoeringsfase.

Doelgroepen

Voor de Ontwikkelopgave Natura 2000 onderscheiden we de volgende doelgroepen:

- **Primair:**
 - Grondeigenaren en -gebruikers binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied en de Uitwerkingsgebieden Natura 2000
 - Eventuele andere direct belanghebbenden/belangenorganisaties
- **Secundair:**
 - Omwonenden, recreanten en passanten en overige geïnteresseerden
 - Algemeen publiek, al dan niet via de media
- **Beslissers:**
 - Gedeputeerde Staten, bestuurlijk opdrachtgever
 - Provinciale Staten, stelt kaders en controleert
 - Bestuurders Samen werkt beter, bestuurlijk opdrachtnemer

De partners van Samen werkt beter zien we als medeverantwoordelijk voor deze opgave. Op gebiedsniveau worden aanvullend vaak nog andere partners betrokken die bijvoorbeeld vertegenwoordigd zijn in het projectteam. De partners in het gebied zijn altijd samen de gezamenlijke afzender. Voorafgaand aan publicaties en andere uitingen wordt afstemming gezocht waar nodig.

Communicatiemiddelen

Voor wat betreft de communicatiemiddelen blijft het programma faciliteren in ondersteunend materiaal, zoals draaiboeken, banieren, brochures, formats voor bijvoorbeeld nieuwsbrieven en overig informatiemateriaal. Nieuwsbrieven en presentaties worden vanuit het gebied gerealiseerd, maar wel in een vergelijkbare opzet. Brochures worden vooral vanuit het programma aangeboden. In 2017 is met name langs het grondspoor gewerkt aan een juridisch gefundeerde basis die we omzetten in een begrijpelijke brochure en aan een flyer die ingaat op nieuwe kansen voor agrarische ondernemers die via andere beleidslijnen van de provincie ontstaan. Daarnaast worden op maat ook brochures aangeboden, zoals publieksbrochures die kort en krachtig ingaan op de Ontwikkelopgave Natura 2000.

Naast de overkoepelende website www.overijssel.nl/nnn, heeft ieder gebied ook een eigen website die rechtstreeks te benaderen is. De adressen voor deze websites zijn terug te vinden bij de resultaten per gebied. Op de overkoepelende website is meer informatie te vinden over NNN, Natura 2000 en het PAS in het algemeen, de schadeloosstelling voor grondeigenaren, de besluitvorming en de procedures in het kader van de ruimtelijke planvorming. De website is in 2017 geactualiseerd en aangevuld met de laatste ontwikkelingen.

Bij een complexe opgave is het belangrijkste communicatiekanaal echter de persoonlijke communicatie via keukentafelgesprekken, veldbezoeken, informatiebijeenkomsten, thema-bijeenkomsten en werkbezoeken. Persoonlijke communicatie biedt de mogelijkheid om maatwerk te bieden en nog duidelijker toe te lichten over het hoe en waarom van de opgave. Bovendien is de situatie ook daadwerkelijk zichtbaar als het gekoppeld wordt aan een bezoek in het gebied of op grond van één van de betrokkenen. De keukentafelgesprekken en informatiebijeenkomsten worden ondersteund met informatiemateriaal zodat alles terug te lezen is.

In het kader van beleving is ook in 2017 bij diverse gebieden een uitwerking gestart. Doel is onder meer om de energie vast te houden die gedurende het gebiedsproces vrijkomt in het gebied en het Natura 2000-gebied te benaderen vanuit verschillende perspectieven. Zo is er gewerkt aan een plan om de historie rond de Manderheide te gebruiken, is er een cultuurhistorisch project opgestart rond het Boetelerveld en wordt met de omgeving van de Sallandse Heuvelrug overlegd over een passende invulling voor de onderduikershut. Daarnaast wordt gebruik gemaakt van audiovisuele communicatiemiddelen zoals film, animaties, droneopnames en schematische weergaven.

Koffietafelboek 'Parels achter de IJssel'

In 2016 is het regionale dagblad TC Tubantia gestart met een artikelenreeks over de Natura 2000-gebieden in de verspreidingsregio van deze krant. Op basis van deze artikelen en bestaand fotomateriaal is in eigen beheer het koffietafelboek 'Parels achter de IJssel' gemaakt over de 24 Natura 2000-gebieden in Overijssel. Van de Wieden en Weerribben tot en met Witte Veen bij Haaksbergen: elk gebied wordt uitvoerig behandeld. De bijzondere flora en fauna en de geschiedenis van het landschap zijn beschreven en de vele foto's illustreren hoe uniek de natuur in onze provincie is. Parels achter de IJssel is niet te koop in de winkel, maar in een beperkte oplage gedrukt. Het boek is verspreid binnen de Samen werkt beter-partners, alle gemeenten, maatschappelijke organisaties maar ook alle Overijsselse bibliotheken. Daarnaast wordt een beperkte restoplage gebruikt als relatiegeschenk.

Werkbezoeken

Met werkbezoeken aan de diverse Natura 2000-gebieden is het mogelijk om goed inzicht te verkrijgen in de stand van zaken en het verloop van het gebiedsproces. In 2017 organiseerden we werkbezoeken voor Hester Maij als bestuurlijk verantwoordelijke samen met de betreffende partners van Samen werkt beter, voor de bestuurlijk trekkers, voor Gedeputeerde Staten en voor Provinciale Staten:

Datum	Doelgroep	
01/02/17	Provinciale Staten	Springendal & Dal van de Mosbeek
10/03/17	Gedeputeerde Maij	Dinkeldal
16/05/17	Gedeputeerde Staten	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht
17/05/17	Gedeputeerde Maij	Sallandse Heuvelrug
02/06/17	Bestuurlijk trekkers	Dijkmoment Zwolle
13/07/17	Gedeputeerde Maij	Dinkeldal
06/09/17	Provinciale Staten	Sallandse Heuvelrug
22/09/17	Europese Commissie	Punthuizen-Stroothuizen
20/10/17	Gedeputeerde Maij	Buurserzand Haaksbergerveen
24/11/17	Gedeputeerde Maij	Wierdense Veld
08/12/17	Bestuurlijk trekkers	Eindejaarsbijeenkomst programma Ontwikkelopgave

Voor de onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring tussen de verschillende Natura 2000-gebieden zijn we in 2016 gestart met themabijeenkomsten.

Beschikbare depositieruimte PAS Overijssel 2017

Op 1 juli 2015 is met het Programma Aanpak Stikstof (PAS - <https://www.aerius.nl/nl/factsheets/bepalen-depositieruimte/01-09-2017>) depositieruimte beschikbaar gesteld voor economische ontwikkelingen. Stikstofdepositie ontstaat door nieuwe economische ontwikkelingen en (groei van) bestaande activiteiten. Voor ieder Natura 2000-gebied dat is opgenomen in het PAS, is depositieruimte beschikbaar zonder dat de voor dat gebied vastgelegde ecologische doelen in gevaar komen. Deze depositieruimte ontstaat door de daling van de stikstofuitstoot als gevolg van vaststaand beleid op het gebied van verkeer, landbouw en industrie en de aanvullende bronmaatregelen in het programma. Een deel van deze daling wordt beschikbaar gesteld als depositieruimte voor economische ontwikkelingen.

Hoeveel depositieruimte er eind 2017 nog beschikbaar is, is per gebied inzichtelijk gemaakt in een viewer.

Deze viewer geeft de situatie weer op 1 maart 2018.

http://gisopenbaar.overijssel.nl/viewer-geodata/app/master_pas_publiek/v1

Rond de zomer van 2018 komt op landelijk niveau een viewer beschikbaar die dagelijks de meest actuele stand van de beschikbare depositieruimte aangeeft. Deze viewer zal op de website van het PAS-bureau beschikbaar komen.

Maatregelen per gebied

Uitvoering van maatregelen uit de PAS-gebiedsanalyses is een wettelijke verplichting van overheden, zodra het PAS in werking treedt. De doelen zijn opgenomen in de PAS-gebiedsanalyses en moeten binnen drie keer zes jaar bereikt zijn.

Herstelmaatregelen bestaande natuur

De (herstel)maatregelen bestaande natuur, ook wel interne maatregelen genoemd, zijn inrichtingsmaatregelen binnen de natuur gericht op herstel van de habitattypen. Naarmate de omstandigheden voor de habitattypen binnen het Natura 2000-gebied beter op orde zijn, wordt er minder ingegrepen in het natuurgebied. Dat betekent dat grondeigenaren buiten de natuurgebieden mogelijk minder effect ervaren.

Externe maatregelen

De externe maatregelen zijn (herstel)maatregelen buiten het natuurgebied. Deze zijn veelal gericht op vernatting van de omliggende gronden van het Natura 2000-gebied, het beperken van de bemestingseffecten of een combinatie ervan. Per gebied zal worden nagegaan of het al dan niet mogelijk is de noodzakelijke externe maatregelen te combineren met (aangepast) landbouwkundig gebruik. Samen met ondernemers en eigenaren in het gebied wordt gezocht naar passende oplossingen. Als (aangepast) landbouwkundig gebruik niet meer mogelijk is (te nat en/of geen bemesting meer mogelijk) dan krijgt het gebied een andere functie, bijvoorbeeld een natuurfunctie.

Natuurbeheerplan

Op 27 september 2016 hebben Gedeputeerde Staten het Natuurbeheerplan herzien. Het Natuurbeheerplan geeft aan voor welke gebieden ambities zijn vastgesteld en voor welke gebieden subsidies kunnen worden aangevraagd. Hierdoor is het mogelijk om subsidies te verstrekken voor de afronding van het NNN én de uitvoering van de (herstel)maatregelen in de Natura 2000-gebieden. Wij hanteren voor de externe maatregelen onze eigen subsidieregeling, paragraaf 9.1 uit ons Uitvoeringsbesluit Subsidies. De Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur- en Landschapsbeheer (SKNL) biedt het kader voor het verstrekken van subsidies voor de functieverandering van landbouwgrond naar natuur en voor het inrichten en verbeteren van natuur. Deze regeling zal door TBO's worden gebruikt. Het Natuurbeheerplan is tevens het toetsingskader voor de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer (SNL) waarmee het beheer in de gebieden wordt gefinancierd.

Onderzoeken

Het programma heeft een kleine 120 onderzoekopgaven in beeld. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de onderzoeken is, afhankelijk van de aard van de onderzoeksmaatregelen, door het programma belegd bij de gebiedstrekkers, de terreinbeheerders en de provincie. Het programma ziet toe op de voortgang van de onderzoeken en op de kwaliteit ervan. Specifiek onderzoek is verricht naar mogelijke effectieve bemestingsmaatregelen. Dit heeft geleid tot een Handreiking Bemesting die de gebiedsprocessen ondersteuning biedt bij het formuleren van de noodzakelijke maatregelen.

Omwisselbesluiten

De doelen van Natura 2000 zijn leidend. De maatregelen die daaruit voortvloeien, zijn opgenomen in de gebiedsanalyses die ook worden opgenomen in de beheerplannen die Gedeputeerde Staten vaststellen. De Natuurbeschermingswet en het daarop gebaseerde PAS, bieden Gedeputeerde Staten echter de mogelijkheid om afzonderlijke (herstel)maatregelen 'om te wisselen' voor andere maatregelen. Aan zo'n 'omwisselbesluit' is een aantal randvoorwaarden verbonden. Belangrijke randvoorwaarden:

- De doelen van Natura 2000 worden niet ter discussie gesteld.
- De alternatieve maatregel heeft per saldo een vergelijkbaar of beter effect op de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen.
- De alternatieve maatregel leidt niet tot minder ontwikkelingsruimte.
- De alternatieve maatregel is in het kader van 'haalbaar en betaalbaar' in tijd en geld uitgedrukt minimaal even effectief en efficiënt als de oorspronkelijk voorgenomen maatregel uit de PAS-gebiedsanalyse.

Definitietabel

In de hierna volgende beschrijvingen per gebied komt een aantal begrippen voor. Deze worden hieronder toegelicht:

Begrip	Definitie
Interne maatregel	Maatregelen die genomen worden binnen bestaande natuurgebieden.
Externe maatregel	Maatregelen die genomen worden buiten bestaande natuurgebieden.
TBO	Terreinbeherende organisatie.
Bestaande natuurgebieden	Delen van Natura 2000-gebieden die al natuur zijn. Vaak eigendom van TBO's.
Grond beschikbaar	Percelen die beschikbaar zijn voor het realiseren van de uit te voeren maatregelen. Kan zijn via verwerving, kan zijn via overeenkomst. Op basis van de borgingsovereenkomst wordt er vanuit gegaan dat gronden in bezit van de TBO's in bestaande natuurgebieden beschikbaar zijn.
Ingericht/Uitgevoerd	Oppervlakte waarop maatregelen zijn uitgevoerd.
Eindgebruik geregeld	Oppervlakte waarop het eindbeheer is geregeld/niet meer geregeld hoeft te worden.

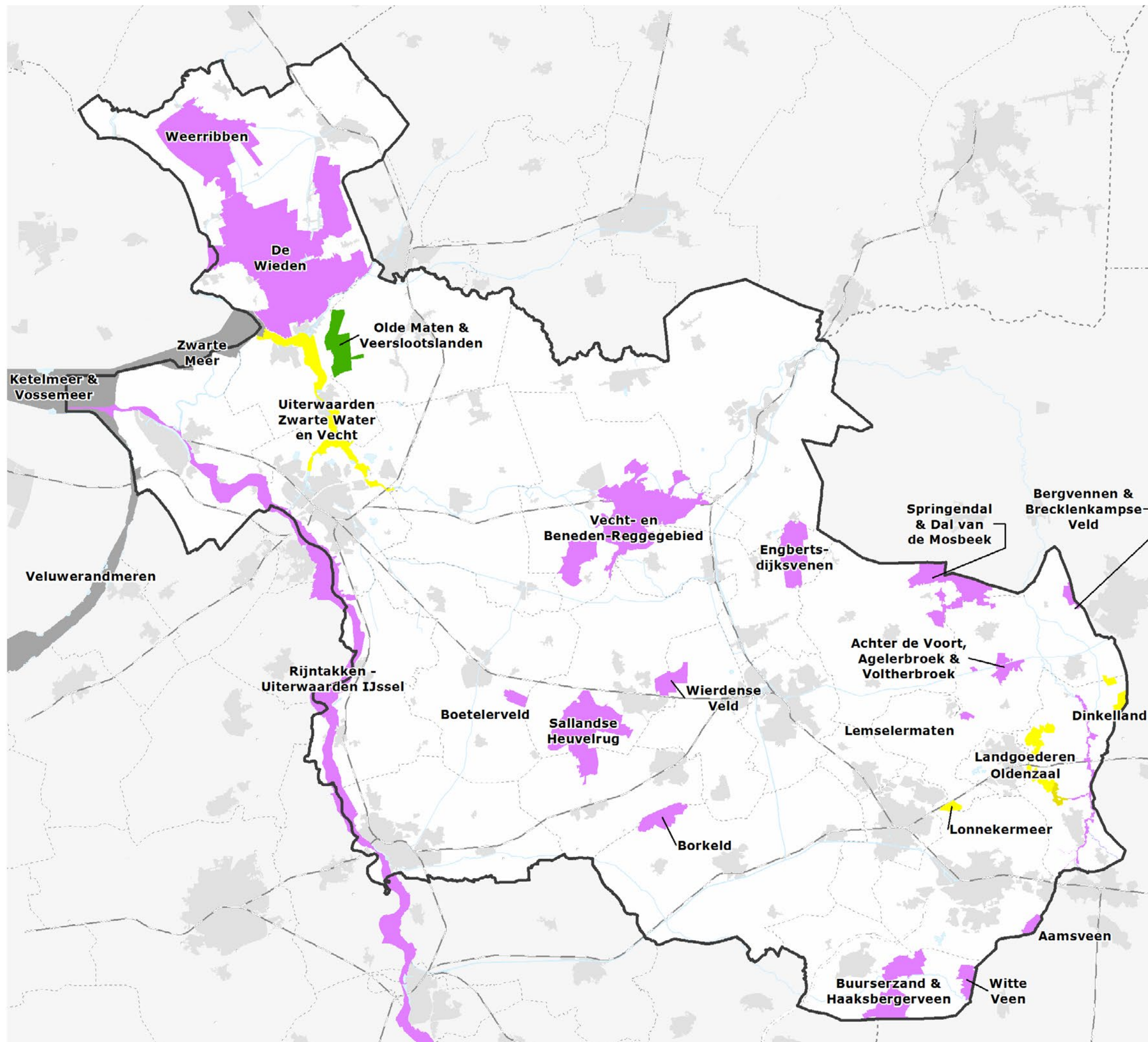
Natura 2000-Gebieden

Binnen en nabij 24 Natura 2000-gebieden worden interne en externe (herstel)maatregelen uitgevoerd. Realisering is niet vrijblijvend. Per Natura 2000-gebied zijn de feiten en een beschrijving van het gebied opgenomen. Verder wordt weergegeven welke voortgang in 2017 is geboekt voor de uitvoering van de maatregelen. Voor het jaarverslag 2017 is de voortgang berekend op basis van herrekende oppervlaktes van het uitwerkingsgebied en de rapportage van de voortgang vanuit de gebieden op basis van processtappen die aansluiten bij de landelijke systematiek (BIJ12).

Het gaat om de volgende gebieden:

Natura 2000-gebied	Verkenning	Planuitwerking	Realisatie	Beheer	Interne maatregelen (%)	Externe maatregelen (%)	Lopende onderzoeks-maatregelen (%)
Aamsveen	Niet gestart ¹				50	27	3
Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek	Gereed	Gemeente Dinkelland			41	29	3
Bergvennen en Brecklenkampse Veld	Gereed	Gemeente Dinkelland			50	16	3
Boetelerveld	Gereed	Gemeente Raalte			50	28	1
Borkeld	Gereed	Gereed	Staatsbosbeheer		58	-	2
Buurserzand - Haaksbergerveen	Gereed	Gemeente Haaksbergen			21	20	5
Dinkelland:							
- Dinkeldal	Gereed	Vechtstromen			49	43	6
- Punthuizen-Stroothuizen	Gereed	Gereed	Staatsbosbeheer		52	23	
Engbertsdijkvenen	Gereed	LTO Noord			52	38	8
Ketelmeer en Vossemeer							
Landgoederen Oldenzaal	Gereed	Gereed	Provincie Overijssel		36	18	3
Lemselermaten	Gereed	Gemeente Dinkelland			46	36	2
Lonnekermeer	Gereed	Gereed	Landschap Overijssel		60	49	0
Olde Maten en Veerslootslanden	Gereed	Gereed	Gereed	Staatsbosbeheer	100	-	6
Sallandse Heuvelrug:					50	59	5
- Oost	Gereed	Staatsbosbeheer					
- West	Gereed	Waterschap Groot Salland					
Springendal en Dal van de Mosbeek		LTO Noord			42	45	5
IJsseluitervwaarden	Gereed	Natuur en Milieu Overijssel			38	27	0
Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	Gereed	Gereed	Provincie Overijssel		50	22	11
Vecht Beneden Regge					55	49	7
- Benoorden de Vecht	Gereed	Waterschap Vechtstromen					
- Reggedal	Gereed	Waterschap Vechtstromen					
Veluwerandmeren							0
Weerribben	Gereed	Provincie Overijssel			19	47	0
Wieden	Gereed	Provincie Overijssel			8	34	0
Wierdense Veld	Gereed	LTO Noord			50	20	0
Witte Veen	Gereed	Gemeente Haaksbergen			81	49	1
Zwarte Meer							

¹ Verkenning voor Aamsveen is pas in de 2de planperiode (vanaf 2021) aan de orde.

bijlage / kaart

Voortgang ontwikkelopgave

Fase gebiedsproces

aanduidingen

fase gebiedsproces

- gereed
- realisatie fase II: uitvoering
- realisatie fase I: voorbereiding
- planuitwerking
- voorbereiding planuitwerking
- niet gestart
- bevoegd gezag Rijkswaterstaat

Beleidsinformatie, februari 2018, nr. 160056_5

0 2,5 5 7,5 10 km

Gemeente Dinkelland

De gemeente Dinkelland is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Bergvennen & Brecklenkampse Veld en Lemselermaten.

"Ik ben vooral trots op allen voor de inzet en de samenwerking."

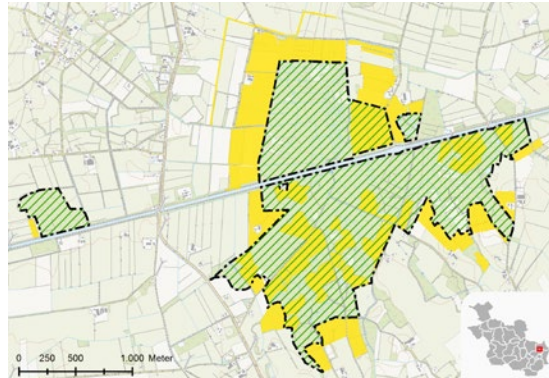
Benno Brand
wethouder gemeente Dinkelland

Samen met grondeigenaren en experts het veld in

Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek (AVAV) is gelegen tussen de stuwwal van Ootmarsum en de stuwwal van Oldenzaal, aan het kanaal Almelo Nordhorn. Het gebied AVAV behoort tot een van de grootste aaneengesloten broekbossen van Nederland. Door de plaatselijke aanwezigheid van het kalkrijke leem in de ondergrond en door de waterhuishouding zijn dit vanouds zeer soortenrijke gebieden.

De habitattypen die in dit gebied beschermd moeten worden zijn blauwgrasland, eikenhaagbeukenbossen, beekbegeleidende bossen en zwakgebufferde vennen. Daarnaast worden maatregelen getroffen ten behoeve van de zeggekorfslak en de kamsalamander. De belangrijkste knelpunten die zich daarbij voordoen zijn de hydrologische situatie (verdroging) en de invloed van stikstof.

Kijk ook op www.overijssel.nl/avav.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	41%
Grond beschikbaar	78%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	78%
Externe maatregelen	29%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	50%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	50%
Lopende onderzoeksmaatregelen	3%

Mijlpalen en bijzonderheden

Start van de planuitwerking

In 2017 zijn aanvullende onderzoeken verricht voor meer inzicht in hoe de maatregelen uit de gebiedsanalyse vorm kunnen krijgen. Vervolgens wordt bepaald welk effect dit heeft op de betreffende percelen. Hierbij gaat het met name om:

- de werking van het hydrologisch systeem;
- de mogelijke tegenstelling in de eisen van de verschillende natuurdoelen en hoe die tegenstelling wordt overbrugd;
- het vinden van een oplossing binnen de kaders van Natura 2000 voor de wateroverlast die enkele woningen en agrarische bedrijven nu ervaren in de kruipruimte van hun woningen.

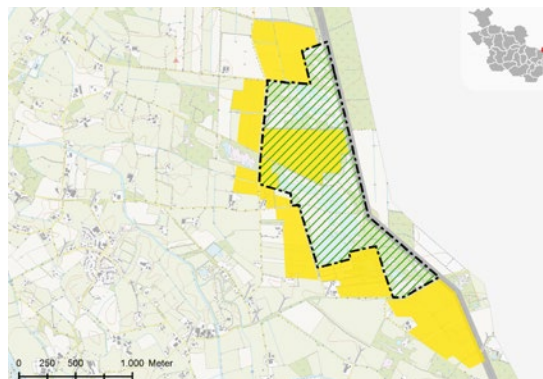
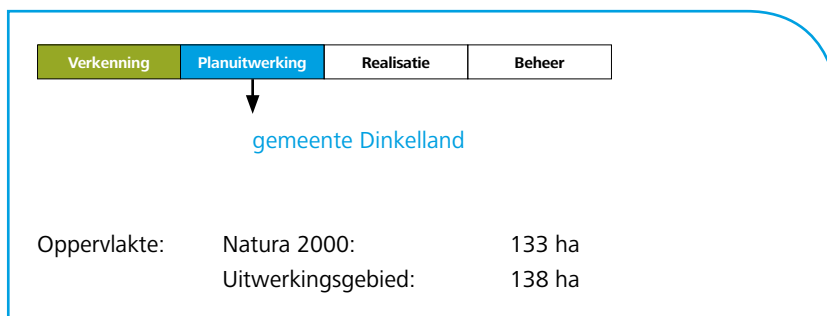
Informatiebijeenkomsten

In april en oktober 2017 zijn nieuwsbrieven verstuurd. Op 17 oktober is een nieuwsbrief verstuurd aan de inwoners over de voortgang van het proces. Deze nieuwsbrieven zijn in het Duits vertaald en verstuurd naar de gesprekspartners en bewoners van het aangrenzende gebied in Duitsland.

In juni zijn bewonersavonden gehouden om de resultaten van de onderzoeken te presenteren aan de bewoners en eigenaren en daarover in gesprek te gaan met elkaar.

Bergvennen en Brecklenkampse Veld

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Bergvennen & Brecklenkampse Veld ligt tegen de Duitse grens en heeft een oppervlakte van 133 hectare. Tussen de twee deelgebieden ligt een landbouwenclave, die ook binnen de begrenzing van dit Natura 2000-gebied valt. De Bergvennen is een heidegebied op dekzandruggen met daarin een aantal grote, zwakgebufferde vennen. Langs de vennen liggen smalle gordels met overgangen van natte naar droge heide. Langs één van de vennen groeit gagelstruweel. Het Brecklenkampse Veld ligt direct ten noorden van de Bergvennen en betreft een heuvelachtig landschap met dekzandruggen. Ook komen hier vochtige eiken-berkenbossen voor. Op de flanken van de ruggen ligt heischraal grasland en blauwgrasland.

Het is de opgave om in het aangewezen gebied een aantal genoemde habitattypen in stand te houden of uit te breiden. Om de doelen te kunnen halen zijn maatregelen nodig. Deze maatregelen zijn afkomstig uit de gebieds-analyse. Op basis van nader onderzoek worden deze maatregelen getoetst op effectiviteit en gedetailleerd. Dit onderzoek is inmiddels voor een belangrijk deel afgerond. Op basis van deze onderzoeksresultaten worden de noodzakelijke maatregelen bepaald.

Om het effect van de maatregelen op de grondwaterstand (wordt het droger of natter) in het gebied te bepalen wordt er aan een grondwatermodel gewerkt. Ook wordt onderzocht wat het effect is van een mogelijke wijziging van de grondwaterstand op de waarde van landbouwgronden. Daarvoor is hier en daar aanvullend bodemonderzoek nodig.

Kijk ook op www.overijssel.nl/bergvennenbrecklenkampseveld.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	50%
Grond beschikbaar	100%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	100%
Externe maatregelen	16%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	29%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	28%
Lopende onderzoeksmaatregelen	3%

Mijlpalen en bijzonderheden

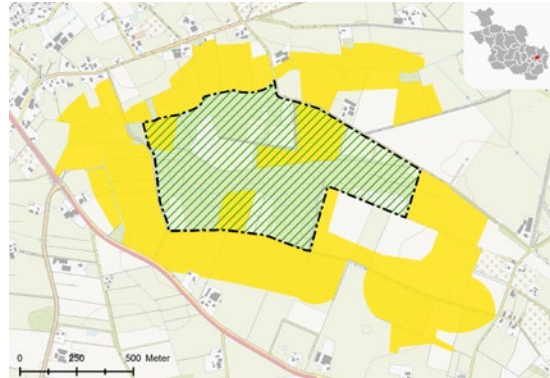
Informatiebijeenkomst

In april en oktober 2017 zijn nieuwsbrieven verstuurd. Op 17 oktober is een nieuwsbrief verstuurd aan de inwoners over de voortgang van het proces. Deze nieuwsbrieven zijn in het Duits vertaald en verstuurd naar de gesprekspartners en bewoners van het aangrenzende gebied in Duitsland.

In juni zijn bewonersavonden gehouden om de resultaten van de onderzoeken te presenteren aan de bewoners en eigenaren en daarover in gesprek te gaan met elkaar.

Lemselermaten

Peildatum
01.01.2018

Lemselermaten ligt ten zuidoosten van Weerselo, tussen de Weerselerbeek en Dollandbeek. Het gebied Lemselermaten is bijzonder vanwege zijn kalkmoerassen en overgangs- en trilvenen. Maatregelen die zich richten op versterking c.q. uitbreiding van deze habitattypen mogen echter niet leiden tot een achteruitgang van de leefomgeving van de zeldzame zeggekorfslak.

De ecologische waarde van Lemselermaten wordt bepaald door de geologische bodemopbouw en de daarmee samenhangende kwelstromen die zorgen voor de aanvoer van basenrijk, matig voedselarm water. Opvallend hierbij is de aanwezigheid van een dekzandrug in het centrum van het gebied. Verder spelen de Weerselerbeek en Dollandbeek een belangrijke rol in de afvoer van water en wordt er grondwater uit het gebied onttrokken door de nabijgelegen drinkwatervoorziening. Bij het proces zijn relatief veel grondeigenaren op een klein grondgebied betrokken, oftewel er zijn veel kleine kavels.

In 2017 zijn aanvullende onderzoeken verricht om inzichtelijk te krijgen hoe de maatregelen uit de gebiedsanalyse vorm kunnen krijgen, om vervolgens te bepalen welk effect dit heeft op de betreffende percelen. Hierbij gaat het met name om onderzoek naar nutriëntenuitspoeling, bodemchemie, kwel en fosfaatgehalte in de gronden.

Kijk ook op www.overijssel.nl/lemselermaten.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	46%
Grond beschikbaar	90%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	90%
Externe maatregelen	36%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	27%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	20%
Lopende onderzoeksmaatregelen	2%

Mijlpalen en bijzonderheden

Informatiebijeenkomsten

In april en oktober 2017 zijn nieuwsbrieven verstuurd. Op 17 oktober is een nieuwsbrief verstuurd aan de inwoners over de voortgang van het proces. Deze nieuwsbrieven zijn in het Duits vertaald en verstuurd naar de gesprekspartners en bewoners van het aangrenzende gebied in Duitsland.

In juni zijn bewonersavonden gehouden om de resultaten van de onderzoeken te presenteren aan de bewoners en eigenaren en daarover in gesprek te gaan met elkaar.

Gemeente Haaksbergen

De gemeente Haaksbergen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Buurserzand & Haaksbergerveen en Witte Veen.

"We hebben met elkaar al een paar heel mooie stappen gemaakt!"

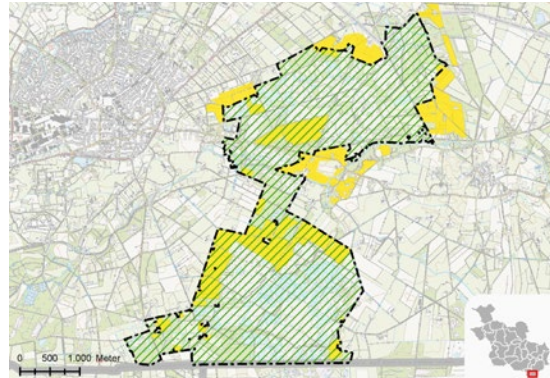
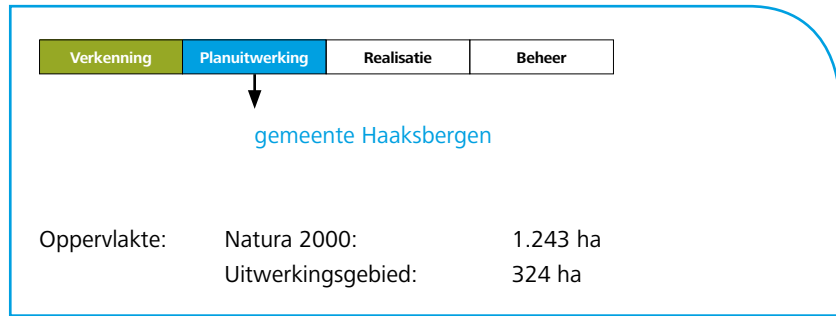
Annette Nijhuis
wethouder gemeente Haaksbergen

Op werkbezoek met alle partners

Buurserzand en Haaksbergerveen

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Buurserzand-Haaksbergerveen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het gebied bestaat uit twee deelgebieden.

Het Haaksbergerveen in het zuiden is een veenputtencomplex met goed ontwikkelde overgangen naar het omliggende zand- en (basenrijk) leemlandschap. Door vernattingsmaatregelen in het verleden zijn de nog aanwezige, met hoogveenvegetatie begroeide veenpakketten veranderd in drijftillen, die qua vegetatie sterk lijken op moerasheiden. Er is een afwisseling van veenputten en dijkjes.

Het Buurserzand in het noorden is een heidegebied op voormalig stuifzand. Er komen hier op uitgebreide schaal natte heidebegroeiingen voor met her en der zwakgebufferde vennen, afgewisseld met droge heide met jeneverbesstruweel.

Kijk ook op www.overijssel.nl/buurserzandhaaksbergerveen.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	21%
Grond beschikbaar	41%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	41%
Externe maatregelen	20%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	28%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	21%
Lopende onderzoeksmaatregelen	5%

Mijlpalen en bijzonderheden

Ruilgrond voor natuurherstel in Haaksbergen aangekocht

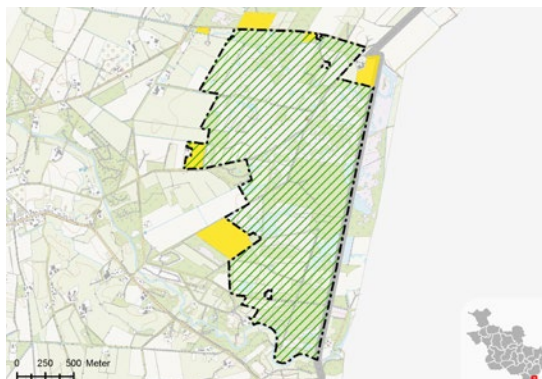
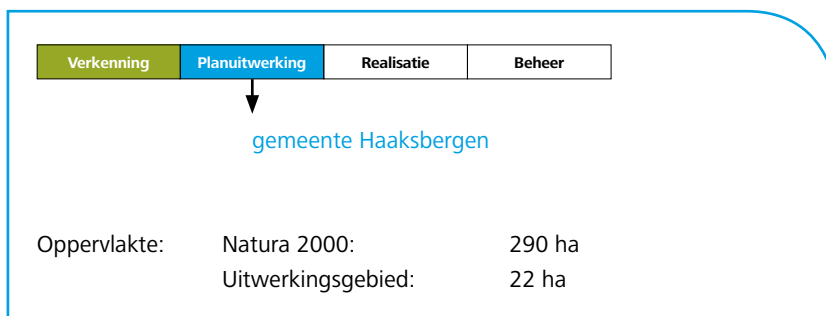
De provincie Overijssel heeft in het voorjaar 45 hectare landbouwgrond aangekocht in de gemeente Haaksbergen. De aangekochte grond is bedoeld voor eigenaren van grond waarop natuurherstelmaatregelen worden uitgevoerd. Voor de gemeente Haaksbergen is beschikbare ruilgrond waardevol om boeren een reëel alternatief te bieden. Met de verwerving van deze ruilgrond is realisatie van de natuuropgave in de gemeente Haaksbergen een belangrijke stap dichterbij gekomen.

Werkbezoek Buurserzand

Op 20 oktober heeft gedeputeerde Maij samen met de partners van Samen werkt beter en de bestuurlijke adviesgroep van dit gebiedsproces een werkbezoek gebracht aan het Buurserzand. Tijdens het bezoek is de eerste uitgevoerde herstelmaatregel bekeken, namelijk het kappen van bos voor ontwikkeling van heide. Daarnaast is uitgebreid stil gestaan bij de aanpak in Haaksbergen waarbij de maatregelen nader worden uitgewerkt door een deskundigenteam.

Witte Veen

Peildatum
01.01.2018

Het Witte Veen ligt in de gemeente Haaksbergen. Het Witte Veen met het Duitse Witte Venn is een vrij klein en ondiep voormalig hoogveen (komveen) dat vooral van belang is vanwege een hoogveenrestant met vochtige heide en enkele vennen. Een groot deel van het gebied is in de 20ste eeuw ontgonnen; in het niet ontgonnen deel is veel bos opgeslagen. Door inrichtingsmaatregelen wordt geprobeerd de kwaliteit van het gebied te vergroten en uiteindelijk ook herstel van het hoogveen te bereiken.

Het Witte Veen bestaat uit verschillende soorten natuur, zoals vochtige heide, natte heide, (herstellend) hoogveen en hoogveenbossen. Deze natuursoorten wisselen elkaar af en vormen samen een karakteristiek natuurgebied.

Kijk ook op www.overijssel.nl/witteveen.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	81%
Grond beschikbaar	65%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	65%
Externe maatregelen	49%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	34%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	16%
Lopende onderzoeksmaatregelen	1%

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoek aanpassingen Hegebeek

Om de verdrogende werking van de Hegebeek op het Witte Veen op te heffen is het noodzakelijk om de beekbodem te verhogen. Om te voorkomen dat de beek snel weer uitslijt moeten de stroomsnelheden omlaag worden gebracht. Er heeft een gebiedsinventarisatie in Duitsland plaatsgevonden en er is een meetstuw geplaatst. Op basis van deze gegevens is onderzoek gedaan naar het afvoerpatroon van de beek en de effectiviteit van verschillende herstelmaatregelen. Er is onder andere gekeken naar waterberging aan Duitse zijde.

Systeemanalyse natuurgebied

Voor de kern van het Witte Veen is in 2005 een systeemanalyse uitgevoerd. Op basis van de systeemanalyse kunnen zowel interne als externe maatregelen nader worden uitgewerkt ten behoeve van het inrichtingsplan.

Gemeente Raalte

De gemeente Raalte is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Boetelerveld.

"Ik ben trots dat de boeren zelf het initiatief hebben genomen om evenwichtsbemesting als praktisch instrument, met wetenschappelijke onderbouwing, te ontwikkelen!"

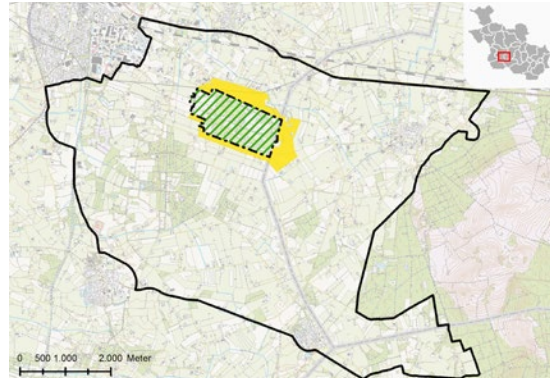
Wout Wagenmans
wethouder gemeente Raalte

Boeren met hun adviseurs en loonwerkers gezamenlijk op zoek naar evenwicht in bemesting.

Boetelveld

Peildatum
01.01.2018

De natuur van dit uitgestrekte natte heideterrein in Salland is afhankelijk van langdurig natte omstandigheden. Enkele bijzondere natuurtypen, zoals blauwgraslanden, heischrale graslanden, jeneverbesstruwelen en kam-salamanders houden echter van basenrijke omstandigheden (lage zuurgraad) en voedselarme omstandigheden. Boetelveld heeft een omvang van 171 hectare. Om de natte heiden en schrale graslanden te behouden, moeten maatregelen worden genomen in het gebied, maar ook in de bufferzone eromheen. Deze bufferzone is ongeveer 120 hectare groot.

De hoeveelheid stikstof in het gebied moet omlaag. Hoge grondwaterstanden en vermindering van inspoeling van meststoffen zijn daarom voor Boetelveld van belang. Om dit te bereiken moeten er maatregelen worden genomen in en rond het gebied.

Aan de oostzijde wordt de uitspoeling van nutriënten beperkt door het verminderen van de bemesting. Aan de noord- en zuidzijde worden vernattingsmaatregelen getroffen in de vorm van het verwijderen van ontwatering, het dempen van bermsloten en het herstel van een oude slenkenstructuur.

De maatregelen hebben directe gevolgen voor 24 particuliere grondeigenaren. Met hen is nauw contact vanuit het gebiedsproces. Deskundigen bepalen met de eigenaren de effecten van de maatregelen voor hun percelen, zodat een ieder goed wordt gecompenseerd.

Kijk ook op www.overijssel.nl/boetelveld.

Voortgang 2017

Interne maatregelen	50%
Grond beschikbaar	29%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	29%
Externe maatregelen	28%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	27%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	8%
Lopende onderzoeksmaatregelen	1%

Mijlpalen en bijzonderheden

Evenwichtsbemesting en oostelijke bufferzone

De pilot evenwichtsbemesting is afgerond. Op basis van berekeningen is bepaald dat er nutriënten uitspoelen vanuit de oostelijke bufferzone naar het Grote Rietgat. Het betreffende gebied is op kaart gezet zodat bepaald kan worden wat de exacte gebruiksmogelijkheden voor deze zone worden. Het overige deel van de oostelijke bufferzone heeft qua bemesting geen relatie met het Boetelerveld. Omdat niet zeker is of met het maatregelenpakket dat nu wordt uitgewerkt de doelen gehaald worden, blijft de bufferzone nog wel op de kaart staan.

Inrichtingsplan

Het maatregelenpakket moet landen in een inrichtingsplan, waarin de maatregelen verder zijn uitgewerkt. Dit plan wordt begin 2018 afgerond. Er speelt nog een aantal discussies over interpretatie en uitwerking van maatregelen. De grondeigenaren die dit aangaan worden hiervan op de hoogte gehouden. Als deze discussies zijn afgerond kan het inrichtingsplan worden afgemaakt.

Landschap Overijssel

Landschap Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Aamsveen en Lonnekermeer en verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Bergvennen en Brecklenkampse Veld, Boetelerveld, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge en Wierdense Veld.

"Wat mij elke keer weer verrast is hoe veel verhalen er uit een gebied naar boven komen over de natuurterreinen. Oude verhalen laten trots en verbinding zien met het landschap. De grote trots van bewoners bij het gebied is voelbaar en inspireert!"

Jacob van Olst
Landschap Overijssel

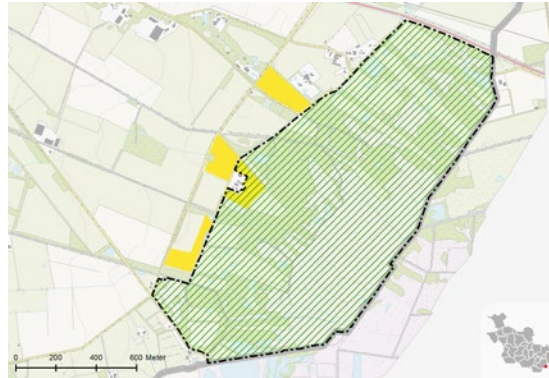
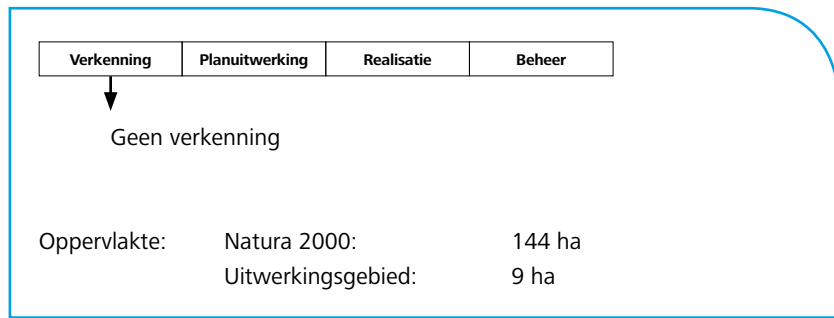

Vasse vrögger

Aamsveen

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Aamsveen ligt in de gemeente Enschede. Dit hoogveengebied maakte ooit deel uit van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gebied ligt ten zuidoosten van Enschede en heeft een oppervlakte van 144 hectare. Het grenst aan de in Duitsland gelegen natuurgebieden Amtsvenn en Hündfelder Moor.

Het Aamsveen omvat de overgang van hoogveen, via een kwelzone naar het beekdal van de Glanerbeek tot op de flank van de stuwwal van Enschede. Deze overgang wordt gekenmerkt door een grote variatie in vegetatietypen met een duidelijke gradiënt in voedselrijkdom. Dit zorgt voor een gevarieerd landschap met een afwisseling van (deels afgegraven) hoogveen, natte broekbossen, heidevegetaties, gagelstruwelen, natte schraalgraslanden en rond de Glanerbeek beekbegeleidend bos. Tot in de jaren '60 van de vorige eeuw werd in het hoogveengebied turf gewonnen. Er komen zowel vergraven als onvergraven delen voor. In de hierbij ontstane plassen ontstond vrijwel direct weer veengroei.

Kijk ook op www.overijssel.nl/aamsveen

Voortgang 2017

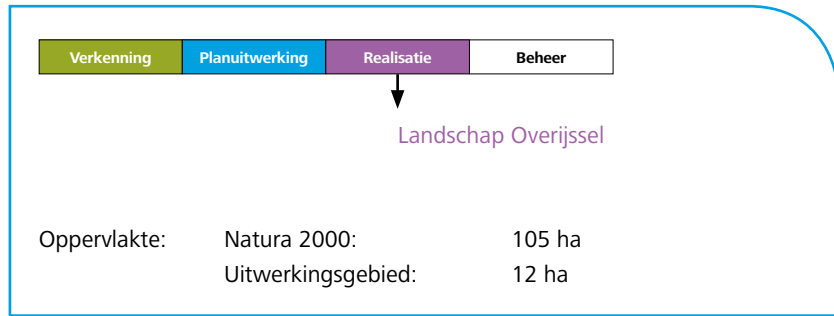
Interne maatregelen	50%
Grond beschikbaar	100%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	100%
Externe maatregelen	27%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	31%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	31%
Lopende onderzoeksmaatregelen	3%

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor het Aamsveen is gezien de Natura 2000-opgave nog geen gebiedsproces nodig. Wel worden (herstel) maatregelen in de bestaande natuur uitgevoerd. Landschap Overijssel is aangewezen als bestuurlijk trekker.

Lonnekermeer

Peildatum
01.01.2018

Lonnekermeer is een relatief jong landgoed dat van belang is vanwege twee waterplassen met zeldzame pionierbegroeiingen en die tevens de grootste populatie van de gevlekte witsnuitlibel in ons land herbergt. Naast het landgoed omhelst het gebied het Hartjesbos, een kleinschalig beekdallandschap met natte en droge heide op landgoed De Wildernis.

De belangrijkste maatregelen die in het gebied moeten worden uitgevoerd om de natuurwaarden te behouden en te herstellen gaan over het herstel van de waterhuishouding. Hiervoor wordt een aantal door het gebied lopende beken en waterlopen verondiept. Daarnaast wordt het heidegebied vergroot door het kappen van bos dat vaak in de loop van de 20e eeuw op de heidevelden is aangeplant.

Gelijk met de uitvoering van de (herstel)maatregelen bestaande natuur wordt ook een ecologische verbindingszone aangelegd die de natuur op het heringerichte voormalige vliegveld Twente verbindt met het Natura 2000-gebied.

Kijk ook op www.overijssel.nl/lonnekermeer

Voortgang 2017

Interne maatregelen	60%
Grond beschikbaar	100%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	100%
Externe maatregelen	49%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	8%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	8%
Lopende onderzoeksmaatregelen	0%

Mijlpalen en bijzonderheden

Planuitwerkingsfase en uitvoering

Landschap Overijssel is de trekker van de planuitwerking die voor dit gebied wordt gemaakt. Het inrichtingsplan is op 4 april 2017 door GS vastgesteld. Inmiddels is de voorbereiding van de uitvoering gestart en zijn de werkzaamheden aanbesteed. Naar verwachting zullen de inrichtingsmaatregelen zoals verondiepen van sloten, kappen van bos ten gunste van de uitbreiding van heide en de aanleg van de Blankenbellingsbeek eind 2018 gereed zijn.

Grondvererving

De grondvererving die nodig was om het plan uit te kunnen voeren is inmiddels afgerond. Een aantal percelen is aangekocht en met een aantal particulieren is overeenstemming over zelfrealisatie.

LTO Noord

LTO Noord is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Engbertsdijkswenen, Springendal & Dal van de Mosbeek (Ben Haarman) en Wierdense Veld (Klaas de Lange).

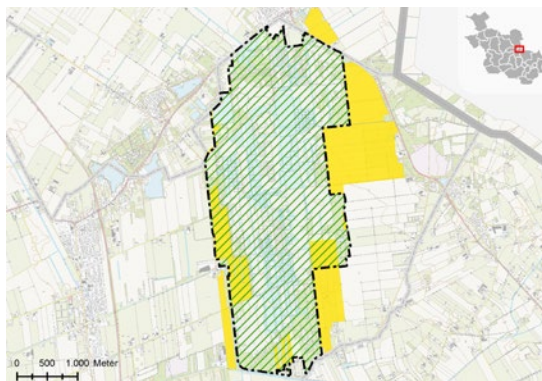
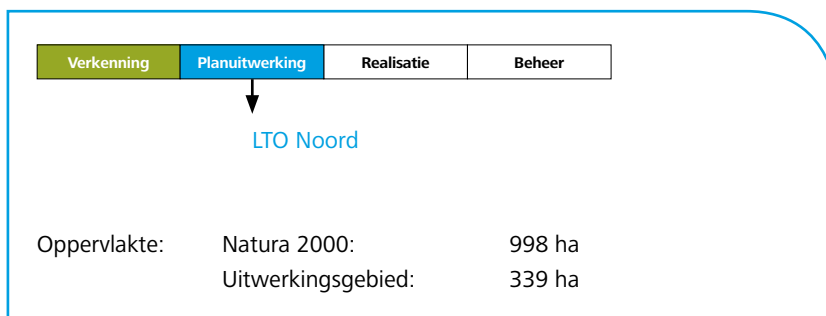
“Voor ons zijn de gebiedsprocessen momenteel best spannend door vele belangen die er leven onder onze leden en gebiedspartners. Onze leden willen vooral weten waar ze aan toe zijn, ze willen duidelijkheid. Daar zetten we nu al onze energie op.”

Ben Haarman en Klaas de Lange
LTO Noord

Engbertsdijkerven

Peildatum
01.01.2018

Het natuurreservaat Engbertsdijkerven in Noordwest Twente is een van de laatste hoogveengebieden in Nederland. In de kern van het reservaat bevindt zich een restant levend hoogveen. De belangrijkste Natura 2000-opgave in het gebied waarvoor Nederland zich heeft geplaatst is het initiëren van hoogveenvorming. De voorwaarde daarvoor is dat het grondwater jaarrond de veenbasis van het hoogveen bereikt. Om dit te bereiken is een ingrijpende verandering van de hydrologie in en rond het gebied noodzakelijk.

Kijk ook op www.overijssel.nl/engbertsdijkerven

Voortgang 2017

Interne maatregelen	52%
Grond beschikbaar	83%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	83%
Externe maatregelen	38%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	42%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	25%
Lopende onderzoeksmaatregelen	8%

Mijlpalen en bijzonderheden

Start planuitwerking

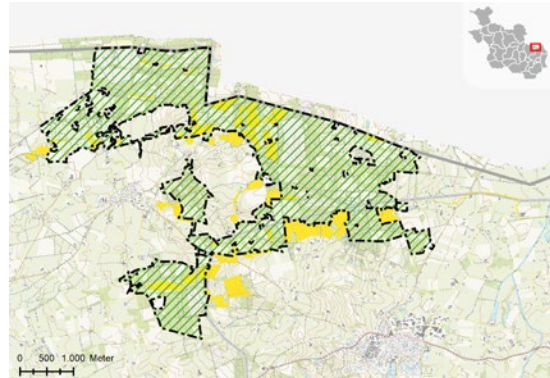
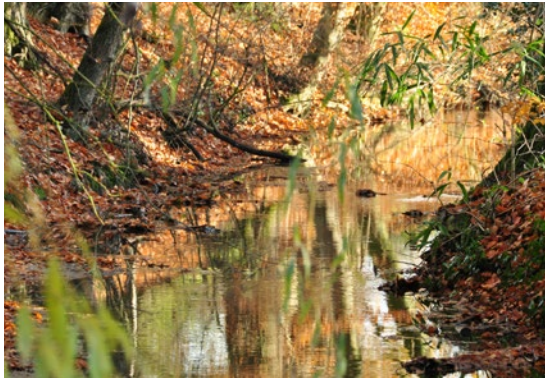
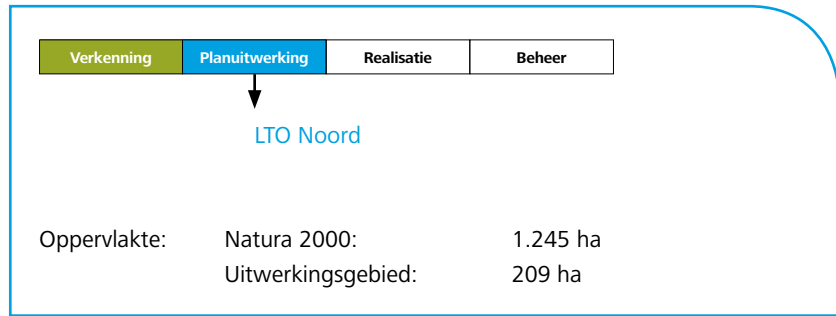
Met het besluit van Gedeputeerde Staten op 7 maart 2017 is de planuitwerking voor Engbertsdijkvenen formeel gestart, onder bestuurlijk trekkerschap van LTO-Noord. Er is een bestuurlijke adviescommissie waarin de verschillende partners samenwerken aan de opgave om te komen tot een inrichtingsplan voor de 1ste beheerplanperiode.

Onderzoeken

In 2017 heeft het kernteam zich verdiept in het gebied. Hierbij heeft het alle zorgen en kansen van omwonenden in beeld gebracht. Verder is de huidige situatie in en rond het natuurgebied verkend in twee schouwen: de ecologische hydrologische schouw in het gebied en de agro hydrologische schouw buiten het gebied. Om ongerustheid weg te nemen is samen met de bewoners en ondernemers een monitoringsplan opgesteld waarmee de komende jaren het grondwaterpeil gemeten kan worden. In 2018 wordt naast veel aanvullende onderzoeken, gewerkt aan het grondwatermodel. Samen met bewoners wordt gezocht naar oplossingen voor vernattingsproblematiek. Met het grondwatermodel worden vervolgens natuurherstel- en mitigerende maatregelen bepaald.

Springendal en Dal van de Mosbeek

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Springendal en Dal van de Mosbeek ligt in de gemeenten Dinkelland en Tubbergen op de stuwwal van Ootmarsum. Het gebied dankt zijn grote verscheidenheid voor een groot deel aan het aanwezige reliëf met opgestuwde heuvelruggen, waarin een aantal erosiedalen is uitgeschuurd. In de dalen is het oude kleinschalige cultuurlandschap met een afwisseling van bos, heide en beekjes herkenbaar. Keileem afzettingen en glauconiethoudende kleien in de ondergrond maken het gebied zeer gevarieerd en rijk aan bronnen. In het Springendal, het Dal van de Mosbeek en Hazelbekke vinden we natte schraalgraslanden (waaronder kalkmoeras en trilveenvegetaties), bronnetjesbos, jeneverbesstruweel, droge en vochtige heiden en heischrale graslanden. De graslanden en heiden worden afgewisseld met bos, struweel en houtwallen.

Kijk ook op www.overijssel.nl/springendal

Voortgang 2017

Interne maatregelen	42%
Grond beschikbaar	73%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	73%
Externe maatregelen	45%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	15%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	14%
Lopende onderzoeksmaatregelen	5%

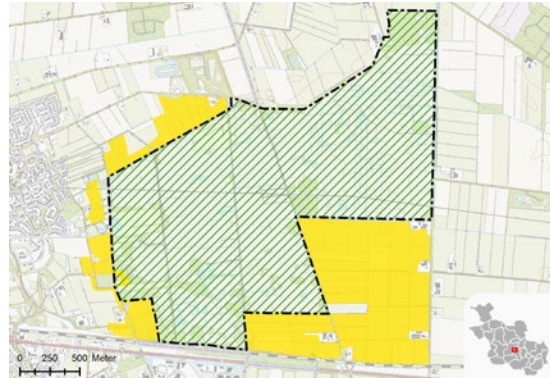
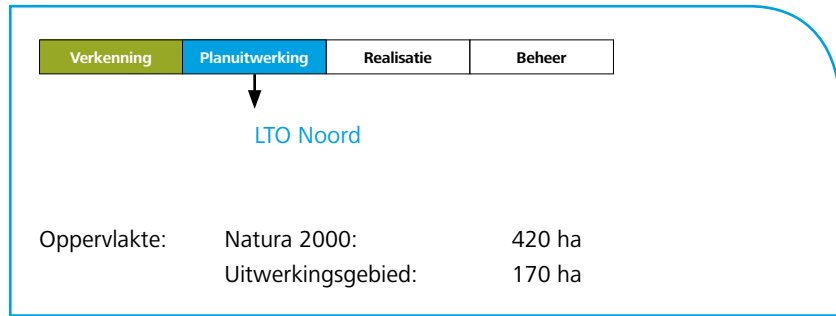
Mijlpalen en bijzonderheden

Scheurverbod

Springendal en Dal van de Mosbeek doet mee in een landelijke pilot over mogelijkheden voor inpassing van het scheurverbod in agrarische bedrijfsvoering, met inachtneming van doelstellingen voor het gebied. In dit kader heeft de Europese Commissie op 22 september 2017 een bezoek gebracht aan dit gebied.

Wierdense Veld

Peildatum
01.01.2018

Gebiedsbeschrijving

Het Wierdense Veld is een restant van een ooit uitgestrekt veenlandschap in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten.

Kijk ook op www.overijssel.nl/wierdense-veld

Voortgang 2017

Interne maatregelen	50%
Grond beschikbaar	99%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	99%
Externe maatregelen	20%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	31%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	31%
Lopende onderzoeksmaatregelen	0%

Mijlpalen en bijzonderheden

Start planvormingsfase

Door de late aanwijzing van dit gebied (pas op 25 november 2016 is het Wierdense Veld definitief aangewezen door het Ministerie van Economische Zaken als Natura 2000-gebied), is pas in 2017 begonnen met een verkenning (fase 1) gecombineerd met het opstellen van een plan van aanpak. Dit is gedaan door LTO in nauwe samenwerking met Landschap Overijssel. Het plan van aanpak is eind 2017 afgerond. In 2017 start de planvormingsfase met LTO als bestuurlijk trekker.

Werkbezoek gedeputeerde Maij

Op 24 november 2017 heeft gedeputeerde Maij samen met betrokken bestuurders een werkbezoek gebracht aan het Wierdense Veld. Door betrokken boeren en deskundigen zijn ze geïnformeerd over de problemen en uitdagingen waar het gebiedsproces mee aan de slag gaat.

Natuurmonumenten

Natuurmonumenten is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergervveen, De Wieden, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Vecht Beneden Regge en Witte Veen.

"Ik ben blij dat we eindelijk aan de slag zijn met uitvoering! De goedkeuring van het programmaplan betekent dat de schop in de grond kan. En dat leidt tot resultaten. Zo zien we al veel vaker het heideblauwtje op de Sallandse heide!"

Marjet Korf
Natuurmonumenten

Natuur en Milieu Overijssel

Natuur en Milieu Overijssel is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied IJsseluiterwaarden.

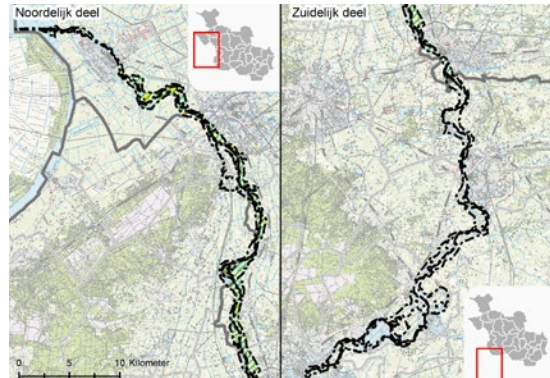
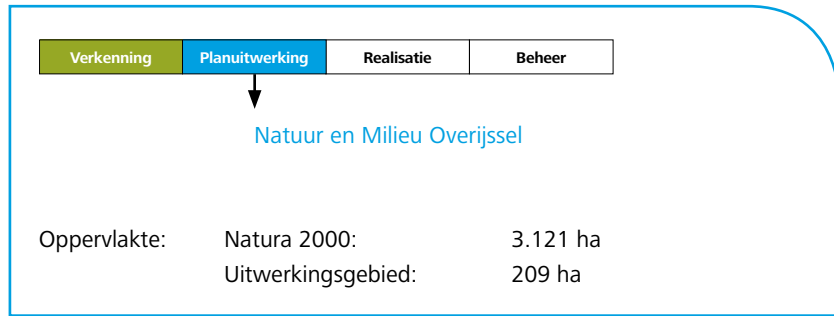
“In ons prachtige rivierenlandschap komen natuur, landschap, landbouw en recreatie samen. Voor Natuur en Milieu Overijssel een mooie uitdaging deze tot hun recht te laten komen.”

Matthijs Nijboer
Natuur en Milieu Overijssel

IJsseluiterwaarden

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied IJsseluiterwaarden is het gebied langs de IJssel. De gebieden waar maatregelen moeten worden genomen liggen geografisch ver uiteen. IJsseluiterwaarden heeft geen eigen gebiedsanalyse of eigen beheerplan. IJsseluiterwaarden is onder de noemer 'Uiterwaarden IJssel' opgenomen in de gebiedsanalyse van Rijntakken. Deze gebiedsanalyse heeft ook betrekking op andere grote gebieden waardoor de analyse op hoofdlijnen is gebleven. De 80 inrichtingsmaatregelen voor 228 hectare nieuwe natuur moeten in de tweede en derde periode van elk 6 jaren zijn uitgevoerd. In de eerste periode van de planuitwerking moeten deze 80 inrichtingsmaatregelen verder geconcretiseerd worden.

Kijk ook op www.overijssel.nl/ijsseluiterwaarden

Voortgang 2017

Interne maatregelen	38%
Grond beschikbaar	77%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	77%
Externe maatregelen	27%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	53%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	53%
Lopende onderzoeksmaatregelen	0%

Mijlpalen en bijzonderheden

Beheerplan en bestuurlijk trekker

Iedereen heeft een zienswijze in kunnen dienen op het beheerplan dat voor de zomervakantie 2017 ter inzage heeft gelegen. De vaststelling van het beheerplan wordt in het voorjaar van 2018 verwacht. Daarna start Natuur en Milieu Overijssel als bestuurlijk trekker voor de IJsseluitwaarden, de planuitwerking van de Ontwikkelopgave Natura 2000. Dit heeft geen consequenties voor het uitvoeren van de PAS-maatregelen in de eerste beheerperiode.

Overijssels Particulier Grondbezit

Overijssels Particulier Grondbezit is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur particuliere eigenaren in de Natura 2000-gebieden Buurserzand-Haaksbergerveen, Landgoederen Oldenzaal, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek en Vecht Beneden Regge.

“Het OPG is het afgelopen jaar voortvarend met de Ontwikkelopgave aan de slag gegaan. De particuliere grondeigenaren zijn niet altijd het grootste gedeelte van de opgave. Maar een puzzel is pas af, als ook het laatste stukje is gelegd. Het OPG is er trots op die verbindende schakel te kunnen zijn.”

Jan Reint de Vos van Steenwijk
Overijssels Particulier Grondbezit

Provincie Overijssel

Provincie Overijssel is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Landgoederen Oldenzaal, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht en Wieden Weerribben.

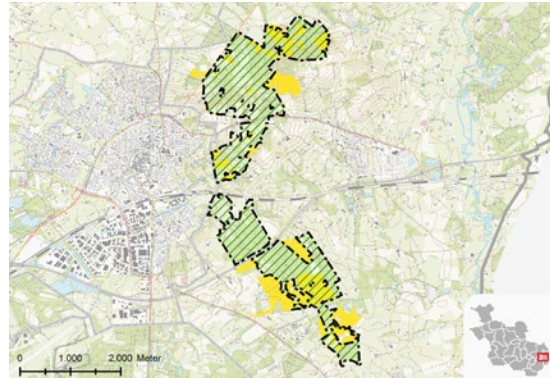
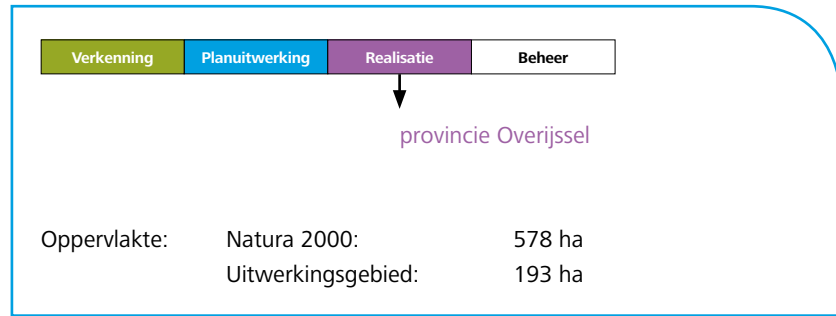
“Op bezoek bij ondernemers en dan ook genietend van onze prachtige natuur: dan besef ik telkens weer waarom we hiermee bezig zijn. Dat we in Overijssel economie en natuur samen weten te brengen. Daar ben ik trots op.”

Hester Maij
gedeputeerde provincie Overijssel

Landgoederen Oldenzaal

Peildatum
01.01.2018

De Stuwwal tussen Oldenzaal en De Lutte behoort tot de mooiste landschappen van Twente. Het gebied ligt grotendeels in de gemeente Losser en een heel klein deel in de gemeente Oldenzaal. Kenmerkend voor dit gebied zijn de vele beken, hoogteverschillen, houtwallen en bossen. Langs de beken bevinden zich beekbegeleidende bossen, de vochtige alluviale bossen. De beuken-eikenbossen met hulst en eiken-haagbeukenbossen zijn ook typische bossen in dit landschap. Landgoederen Oldenzaal is, gezien de hoeveelheid poelen, een succesvolle leefomgeving voor de kamsalamander. Dit betreft vooral het noordelijke deel. Aanleg van poelen in het zuidelijke deel is van groot belang om de instandhouding van de kamsalamander te waarborgen.

Gebiedsanalyse en opgave

Voor het instandhouden van de bossen zijn maatregelen beschreven in de gebiedsanalyse. Verdroging is het belangrijkste knelpunt waarbij zowel de eiken-haagbeukenbossen als de vochtige alluviale bossen een dalende trend laten zien. Herstel van de hydrologie is daarom noodzakelijk om verdere verslechtering te voorkomen. De te hoge stikstofdepositie is een aanvullend knelpunt waarvoor passende maatregelen getroffen moeten worden. Een onderzoekopgave geldt voor de kamsalamander en uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen. Uitgangspunt in de gebiedsanalyse is dat in de eerste periode (herstel)maatregelen voor de bossen worden gerealiseerd. In de tweede en derde periode wordt oppervlakte-uitbreiding van de eiken-haagbeukenbossen en kwaliteitsverbetering gerealiseerd.

Aanpak planuitwerkingsfase

De grondeigenaren, waarvoor maatregelen zijn beschreven in de gebiedsanalyse, zijn bezocht door een specialistenteam (hydroloog, ecooloog en landbouwdeskundige). Informatie van deze eigenaren en veldonderzoek hebben geleid tot gerichte hydrologische maatregelen. Ook voor de 'minder mest' maatregel uit de gebiedsanalyse zijn gerichte maatregelen opgesteld. De maatregelen worden in een vervolgesprek toegelicht aan de eigenaar. Een rentmeester neemt ook deel aan dit vervolgesprek waarna hij/zij de financiële afhandeling voor zijn rekening neemt.

Grondeigenaren

Kenmerkend voor dit gebied zijn de landgoedeigenaren. Ook wonen hier veel particulieren. Landbouwbedrijven zijn in mindere mate aanwezig, totaal vijftien bedrijven. Zij hebben vooral grond in de Rossumerbeek en de Snoeyinksbeek.

Het uitwerkingsgebied dat invloed heeft op de te beschermen habitattypen omvat 227 ha. Het specialistenteam heeft geconstateerd dat niet alle percelen die invloed hebben op de habitattypen zijn begrensd als uitwerkingsgebied. De zogenoemde aandachtsgebieden zijn momenteel in onderzoek. De grondeigenaren van de aandachtsgebieden zijn bezocht door de vertrouwenspersoon en de landbouwdeskundige. Vooral de eigenaren van grote landbouwbedrijven worden hierdoor geraakt. Daarnaast zijn er ook percelen die wel begrensd zijn als uitwerkingsgebied maar geen invloed blijken te hebben op de habitattypen. In totaal zijn er circa 70 eigenaren waarvan 50 grondeigenaren in het uitwerkingsgebied en 20 in de aandachtsgebieden.

Kijk ook op www.overijssel.nl/landgoederenoldenzaal

Voortgang 2017

Interne maatregelen	36%
Grond beschikbaar	64%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	64%
Externe maatregelen	18%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	20%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	19%
Lopende onderzoeksmaatregelen	3%

Mijlpalen en bijzonderheden

Onderzoeken planfase

Gedurende de planfase zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd voor de onderbouwing van de maatregelen. Dit was nodig omdat er weinig onderzoeksgegevens bekend zijn van dit gebied. Een hydrologisch model ontbrak evenals een Landschapsecologische systeemanalyse (LESA). Onderzoeken naar de bodemopbouw, de fosfaat- en nitraatgehaltes in de bodem en water en oppervlakte- en grondwaterstromen hebben plaatsgevonden. Deze onderzoeken hebben veel tijd gekost.

Onderzoeken realisatiefase

In de winter 2017 en het voorjaar van 2018 worden peilbuizen geslagen langs beken, op landbouwpercelen en bij erven. De kwaliteit in de beken en de natuur, maar ook de kwaliteit van het grondwater worden gemeten. Ook de mate van vernatting in de toekomst wordt gemeten.

Snoeyinksbeek-benedenloop

De Snoeyinksbeek-benedenloop is toegevoegd aan het Natura 2000-gebied Landgoederen Oldenzaal. Officieel hoort dit deelgebied bij het Natura 2000-gebied Dinkelland. Dit deel heeft een duidelijke samenhang met het gehele beekdal.

Vrijwillige kavelruil

Nu de maatregelen helder zijn is gestart met de vrijwillige kavelruil. In groepsgesprekken met de eigenaren worden de eerste ruilschetsen opgeleverd, dit onder leiding van het Coördinatiepunt Kavelruil Overijssel (CKO). Met de provincie vindt regelmatig afstemming plaats.

Inrichtingsplan en voorontwerp-ruimtelijk plan

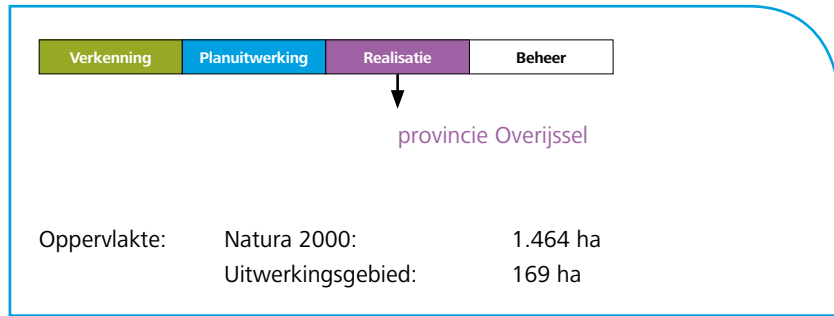
Het inrichtingsplan en het voorontwerp-ruimtelijk plan zijn in november 2017 door GS vastgesteld.

Voorontwerp-provinciaal Inpassingsplan (PIP)

Het voorontwerp-provinciaal inpassingsplan is in de periode van 12 december 2017 tot en met 22 januari 2018 ter inzage gelegd. Inloopbijeenkomsten zijn gehouden op 20 december 2017 en 10 januari 2018. De bijeenkomsten zijn goed bezocht door de grondeigenaren waarbij vele vragen over inhoud en proces zijn beantwoord. Na het verwerken van de reacties op het voorontwerp wordt het ontwerp-PIP ter inzage gelegd.

Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht ligt in de gemeenten Zwartewaterland en Zwolle. Het gebied betreft het geheel aan uiterwaarden ten noorden van Zwolle, waar de Overijsselse Vecht samenstroomt met het Zwarte Water. De uiterwaarden bestaan uit buitendijkse graslanden, waarin strangen, kolken, rivierduinen en hakhoutbosjes voorkomen. Bijzonder in het gebied zijn de glanshaverhooilanden met onder andere de unieke kievitsbloem als vlaggedrager. Naast flora is het gebied ook belangrijk voor bijzondere diersoorten, waaronder de schuwe kwartelkoning, de roerdomp en de zwarte stern. Langs het Zwarte Water komen nattere graslanden voor. Dit gebied herbergt veel kievitsbloemhooilanden. Daarnaast liggen er in het gebied een aantal hardhoutooibosjes.

Het uitwerkingsgebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht heeft een omvang van ongeveer 170 hectare. Ten behoeve van het behoud en de ontwikkeling van kievitsbloemhooilanden, moeten inrichtings- en beheermaatregelen worden genomen in het gebied. Inrichting betreft vooral de aanleg van regelbare duikers om daarmee de juiste winterinundatie te krijgen. Bij de ontwikkeling van diverse hooi- en graslanden gaat het om het juiste maaibeheer en het niet meer bemesten van de gronden. Daarnaast worden diverse maatregelen genomen ter verbetering van de leefomgeving van diverse soorten vogels (o.a. kwartelkoning, roerdomp en grote karekiet) en vissen.

De maatregelen in het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht richten zich op het inrichten van landbouwgrond voor natuurdoelstellingen door de verbetering van de waterhuishouding en het stoppen met bemesting. Deze maatregelen hebben directe gevolgen voor 33 particuliere grondeigenaren. In de eerste beheerplanperiode (voor 1 juli 2021) gaat het om minimaal 50% van de totale opgave.

Doelstelling is om herinrichtingmaatregelen zo veel mogelijk gepaard te laten gaan met agrarische structuurversterking. Voor de herinrichting wordt ook een aantal hydrologisch onderzoeksmaatregelen uitgevoerd. Ook richt het project zich op ontstening van de oever langs de Vecht. Rijkswaterstaat heeft een Kaderrichtlijn Water-opgave langs het Zwarte Water. Hier wordt goed mee afgestemd. De uitvoering van de maatregelen binnen de bestaande natuur wordt door de desbetreffende terreinbeheerder uitgevoerd. Eventuele aanvullende maatregelen buiten de opdracht, op verzoek van partners, kunnen worden meegekoppeld. Financiering hiervan valt niet binnen de opdracht en dient afzonderlijk te worden geregeld.

Kijk ook op www.overijssel.nl/uitwaardenzwartewatervecht

Voortgang 2017

Interne maatregelen:	50%
Grond beschikbaar:	99%
Uitgevoerd:	0%
Eindgebruik geregeld:	99%
Externe maatregelen:	22%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied:	20%
Ingericht:	0%
Eindgebruik geregeld:	12%
Lopende onderzoeksmaatregelen	11%

Mijlpalen en bijzonderheden

Planuitwerking afgerond

Gedeputeerde Staten hebben op 23 mei 2017 het inrichtingsplan voor Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht vastgesteld, ingestemd met het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan (PIP) en het gehele opleverdossier goedgekeurd. Een week eerder, op 16 mei, heeft het College een veldbezoek aan het gebied gebracht. Met het vaststellen van het opleverdossier is het project overgegaan naar de realisatiefase. Hiervoor is een plan van aanpak opgesteld.

Beschikbaarheid grond

In navolging van de vertrouwenspersoon zijn de rentmeesters inmiddels met alle grondeigenaren in gesprek. Veel grondeigenaren vragen om vervangende binnendijkse grond. Dat is de reden dat in de afgelopen periode moeite is gedaan om ruilgronden aan te kopen. In Genne is overeenstemming bereikt over de aankoop van een complete boerderij. Enerzijds is hiermee grond aangekocht die moet worden ingericht voor de natuurmaatregelen. Anderzijds is met deze aankoop ook ruilgrond beschikbaar gekomen die zal worden ingezet voor het beschikbaar krijgen van in te richten grond van andere eigenaren. Ook vindt er overleg plaats met Staatsbosbeheer over de aankoop van ruilgrond in Jutjesriet.

In de realisatiefase worden in het kader van de detailuitwerking van de plannen opnieuw veldbezoeken georganiseerd.

Informatiebijeenkomsten PIP

Op 21 april 2017 zijn de gemeenteraden van Zwartewaterland en Zwolle geïnformeerd over de opgave Natura 2000 en de besluitvorming en inspraakmogelijkheden voor de ruimtelijke planvorming. Vervolgens heeft het voorontwerp-PIP gedurende zes weken ter inzage gelegen. In totaal zijn er 5 inspraakreacties ontvangen en 4 vooroverlegreacties. De resultaten hiervan zijn verwerkt en beantwoord in een Reactienota en voor zover nodig verwerkt in het ontwerp-PIP en het inrichtingsplan. Op 31 oktober 2017 hebben Gedeputeerde Staten ingestemd met het ontwerp-PIP Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, inclusief de Reactienota, het geactualiseerde Inrichtingsplan en de terinzagelegging van het ontwerp-PIP Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht van 21 november 2017 tot en met 2 januari 2018. In december zijn de Raden van Zwolle en Zwartewaterland gehoord.

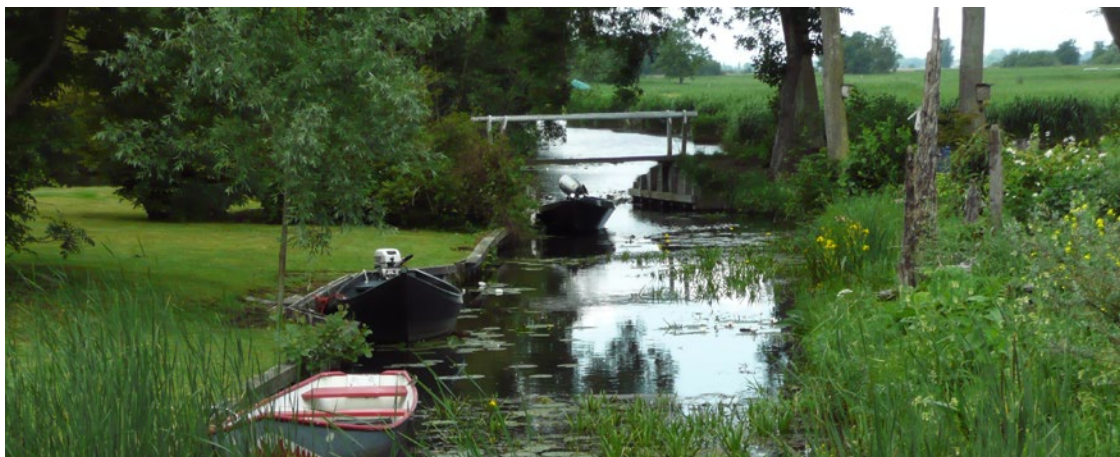
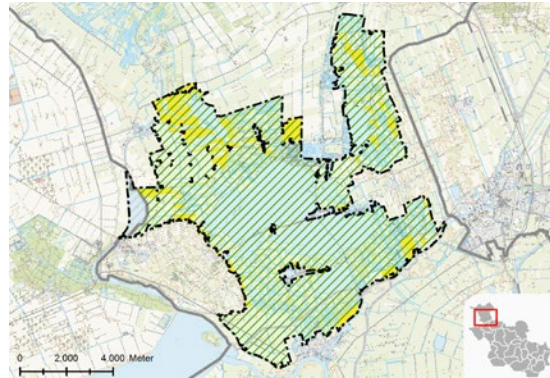
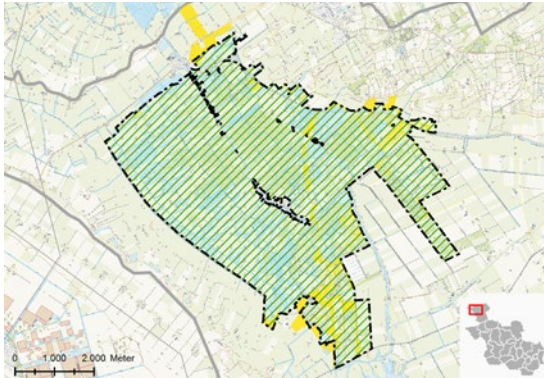
Wieden en Weerribben

Peildatum
01.01.2018

provincie Overijssel

Oppervlakte:	Natura 2000 Wieden:	8.885 ha
	Uitwerkingsgebied Wieden:	891 ha
Oppervlakte:	Natura 2000 Weerribben:	3.329 ha
	Uitwerkingsgebied Weerribben:	262 ha

De opgave in Wieden en Weerribben buiten de bestaande natuurgebieden (zogenoemde externe maatregelen) betreft in totaal ca. 1150 hectare en is verdeeld over 20 deelgebieden die in de komende 18 jaar gerealiseerd moet worden, waarvan het grootste deel in de eerste zes jaar. Daarnaast wordt in de opgave voor het deelgebied Noordmanen ook 185 hectare bestaand natuurgebied bij de opdracht betrokken (bestaande herstelmaatregelen), omdat de opgave die daarvoor geldt verweven is met de externe maatregelen.

Het gaat in eerste instantie om het opstellen van inrichtingsplannen voor de realisatie van de leefomgeving voor diverse moerasbroedvogels zoals de roerdomp, de purperreiger, de bruine kiekendief en de grote vuurvinder, die uniek is in de wereld. Daarnaast worden plannen voor blauwgraslanden opgesteld. Het gaat in een deel van de gebieden om het creëren van moerasgebieden en in andere deelgebieden om het wijzigen van het beheer.

Na de planuitwerking volgt de realisatiefase. De provincie heeft de leiding over het project, maar er wordt nauw samengewerkt met de partnerorganisaties, waterschap Drents Overijsselse Delta, gemeenten Steenwijkerland en Zwartewaterland, LTO, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. Zij zijn vertegenwoordigd in werkgroepen voor het opstellen van plannen, in een ambtelijke adviesgroep waar alle producten voor advies worden voorgelegd en in een bestuurlijke adviesgroep voor bestuurlijke adviezen.

Kijk ook op www.overijssel.nl/wieden-weerribben

Voortgang 2017

Interne maatregelen	12%
Grond beschikbaar	23%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	23%
Externe maatregelen	37%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	72%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	71%
Lopende onderzoeksmaatregelen	15%

Mijlpalen en bijzonderheden

Informatiebijeenkomsten

In april is het projectplan voor de Wieden en Weerribben door Gedeputeerde Staten goedgekeurd. Vervolgens hebben Gedeputeerde Staten eind mei het Natura 2000-beheerplan Wieden en Weerribben goedgekeurd, dat de basis vormt voor de opgave. Bij de start is een nieuwsbrief naar alle grondeigenaren, grondgebruikers en direct omwonenden verzonden met informatie over de opgave en de aanpak. Snel daarna is gestart met informatiebijeenkomsten voor grondeigenaren en langjarige pachters die grond bezitten of gebruiken binnen de begrenzing van het project. De eerste informatiebijeenkomsten werden gehouden in Dwarsgracht en Sint Jansklooster rond De Wieden (eind mei). Daarna volgden nog 3 informatiebijeenkomsten in de Wieden bij Muggenbeet, Duinweg-Leeuwte en de verbinding naar Vollenhovermeer (september). Tenslotte nog 2 in de Weerribben bij Noordmanen en Ossenzijl (oktober). Alle bijeenkomsten zijn voorspoedig verlopen.

Vertrouwenspersoon

Belangrijk is dat vooruitlopend op de informatiebijeenkomsten een vertrouwenspersoon alle grondeigenaren en langjarige pachters met grond binnen de projectgrens eerst persoonlijk heeft bezocht voor een keukentafel-gesprek. Dit heeft positief gewerkt. Daarnaast is de vertrouwenspersoon beschikbaar als aanspreekpunt mocht daar behoefte aan zijn.

Planvorming en meedenksessies

Na een aanbesteding is een adviesbureau geselecteerd en deze heeft de opdracht gekregen om te ondersteunen bij de planvorming en onderzoek. Het bureau wordt aangestuurd door de provincie waarbij een werkgroep met deskundigen van gemeente, waterschap, LTO, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer de planvorming begeleiden. Aangezien het project m.e.r.-plichtig is door voorgenomen ontgraving en bestemmingswijziging is als eerste stap in de procedure een "Notitie Reikwijdte en Detailniveau" opgesteld. Deze is inmiddels gereed en wordt in januari 2018 aan Gedeputeerde Staten voorgelegd. Daarna volgt een terinzagelegging. Parallel daaraan wordt al aan inrichtings-plannen gewerkt. Om de omgeving te betrekken en lokale kennis te benutten is een aantal meedenksessies georganiseerd. Volgend jaar wordt gestart met het opstellen van het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan. Dat zal samen met het inrichtingsplan en de MER na de zomer van 2018 ter inzage worden gelegd.

Naast planvorming wordt er ook waterkwaliteitsonderzoek gedaan. De inhoud van het onderzoek en de procesaanpak zijn eind september bestuurlijk goedgekeurd.

Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Punthuizen-Stroothuizen, Olde Maten en Veerslootslanden (beheer) en Sallandse Heuvelrug oostflank. Daarnaast is Staatsbosbeheer verantwoordelijk voor het uitvoeren van de herstelmaatregelen bestaande natuur in de Natura 2000-gebieden Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek, Buurserzand-Haaksbergervveen, Borkeld (bestuurlijk trekker), Dinkelland, Engbertsdijksvenen, Lemselermaten, Sallandse Heuvelrug, Springendal & Dal van de Mosbeek, Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht, Vecht Beneden Regge, IJsseluiterwaarden en Weerribben.

“Waar ik het meest trots op ben is om samen te blijven werken. Ondanks alle verschillen en uiteenlopende inzichten.

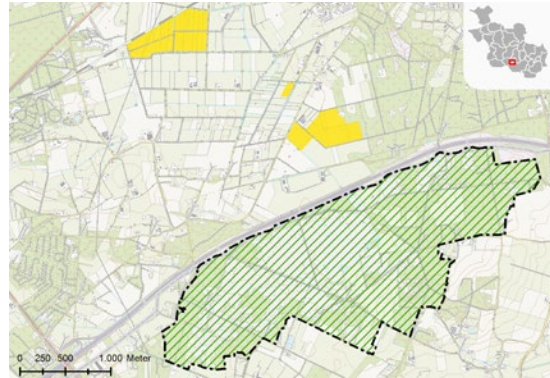
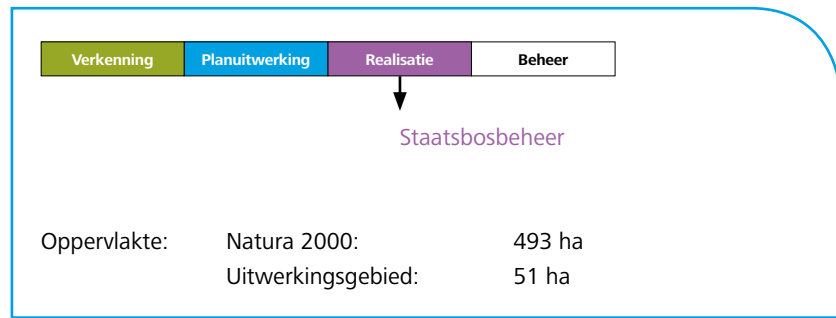
Door intensief contact op het niveau van bestuurders, projectleiders en andere betrokkenen voorkomen we oververhitting!”

Herman Brink
Staatsbosbeheer

Borkeld

Peildatum
01.01.2018

De Borkeld is onderdeel van een eindmorene tussen Hellendoorn en Lochem. Het gebied is gevarieerd door hoogteverschillen en tussen zandige, ijzerhoudende lemige en venige bodem. De vegetatie in het gebied bestaat aan de randen uit heide, jeneverbesstruweel en bos. In het centrale deel van het gebied ligt een voormalig hoogveen dat nu vergrast en enigszins verbost is. Ten westen hiervan komt een strook met vergraste natte heide voor die over gaat in een groter droog heidegebied. Het leemkuilengebied is deels vergraven en deels onvergraven. Als gevolg hiervan bestaat het uit een kleinschalig patroon van heischrale graslanden en natte heide, omgeven door bos.

Kijk ook op www.overijssel.nl/borkeld

Voortgang 2017

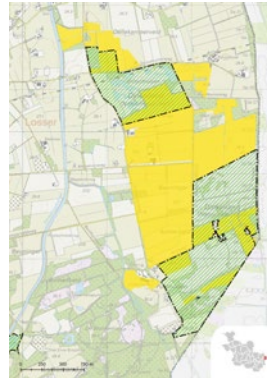
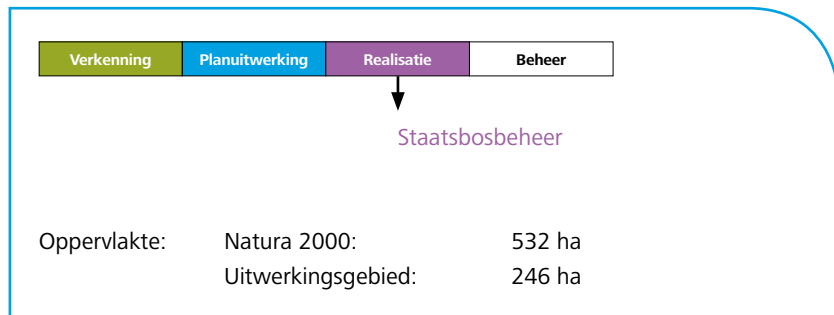
Interne maatregelen	58%
Grond beschikbaar	99%
Uitgevoerd	15%
Eindgebruik geregeld	99%
Externe maatregelen	-
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	-
Ingericht	-
Eindgebruik geregeld	-
Lopende onderzoeksmaatregelen	2%

Mijlpalen en bijzonderheden

Voor de Borkeld is geen gebiedsproces nodig. De opgave wordt gerealiseerd door (herstel)maatregelen uit te voeren in de bestaande natuur. Staatsbosbeheer is terreinbeheerder en verantwoordelijk voor de uitvoering van deze interne maatregelen.

Dinkelland: Punthuizen-Stroothuizen

Peildatum
01.01.2018

De natuurgebieden Punthuizen-Stroothuizen en Beuninger Achterveld maken deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. Het deelgebied Stroothuizen is circa 60 hectare groot en een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente. Het bestaat uit droge en natte heide en een aantal natte slenkvormige laagtes met vennen en schraalland. Het deelgebied Punthuizen is 135 hectare groot (inclusief Beuninger Achterveld) en bestaat voor een belangrijk deel uit heide en laagten met diverse goed ontwikkelde schraalland- en venvegetaties. Delen van het reservaat zijn kortstondig ontgonnen geweest, maar worden ondertussen 25 à 30 jaar verschraald. Ook het tussengelegen deelgebied Beuninger Achterveld is een restant van het vroegere omvangrijke heidelandschap in Oost-Twente (Denekamperveld). Het waterpeil van de natuurgebieden en de omgeving is gedaald. Door de verdroging is de natuurwaarde van het gebied achteruitgegaan.

Door gebiedsgericht (samen) te werken ontstaat er niet alleen een beeld van eventuele economische schade die optreedt, maar wordt ook duidelijk waar slimme combinaties te maken zijn. Staatsbosbeheer heeft, als bestuurlijk trekker van dit gebiedsproces, in oktober 2017 het opleverdossier voor de planuitwerkingsfase opgeleverd aan de Provincie Overijssel. Gedeputeerde Staten hebben op 21 november het Inrichtingsplan en het voorontwerp Provinciaal Inpassingsplan vastgesteld en vrijgegeven voor de inspraak.

Met het inrichtingsplan moeten de volgende doelen worden gerealiseerd:

- Realisatie van de gebiedsspecifieke PAS maatregelen;
- Versterken van de landbouwstructuur;
- Zorgen voor een goede samenhang tussen natuur, water, landbouw, recreatie en leefbaarheid.

Kijk ook op www.overijssel.nl/dinkelland

Voortgang 2017

Interne maatregelen	52%
Grond beschikbaar	86%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	86%
Externe maatregelen	23%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	33%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	22%
Lopende onderzoeksmaatregelen	2%

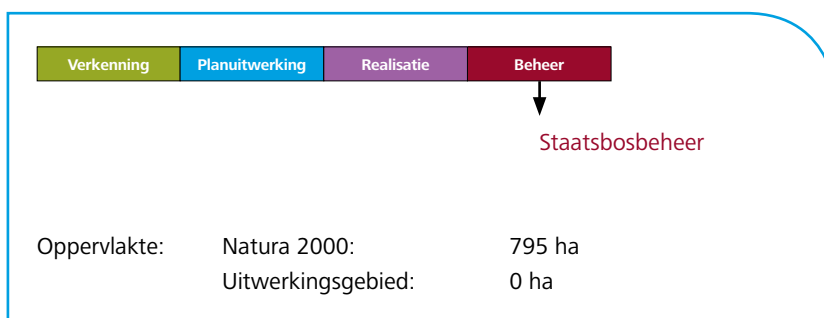
Mijlpalen en bijzonderheden

Afronding van de planuitwerking, start realisatiefase

Met het opleveren van het opleverdossier bij de provincie en vervolgens het besluit van Gedeputeerde Staten van 21 november 2017 is de planuitwerkingsfase formeel afgerond. Daarmee is de realisatiefase gestart. Staatsbosbeheer is ook de bestuurlijk trekker van de realisatiefase.

Olde Maten en Veerslootslanden

Peildatum
01.01.2018

Het Natura 2000-gebied Olde Maten en Veerslootslanden ligt in de gemeente Staphorst. De Olde Maten en Veerslootslanden omvatten één van de laatst bewaard gebleven restanten van onbemeste blauwgraslanden in het Nederlandse laagveengebied. De bodemkundige en hydrologische situatie zijn gunstig voor herstel waar de kwaliteit achteruit gegaan is. Het uitgebreide slotenpatroon in het gebied is een van de belangrijkste leefomgeving van de grote modderkruiper in ons land.

Kijk ook op www.overijssel.nl/olde-maten

Voortgang 2017

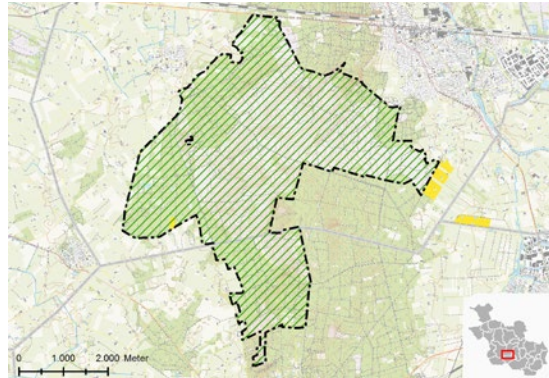
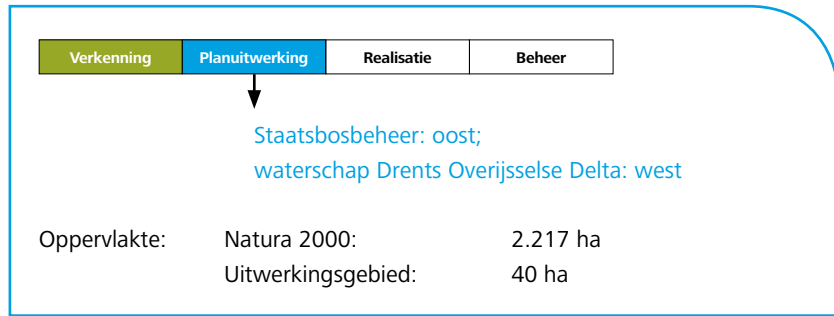
Interne maatregelen	100%
Grond beschikbaar	97%
Uitgevoerd	97%
Eindgebruik geregeld	97%
Externe maatregelen	-
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	-
Ingericht	-
Eindgebruik geregeld	-
Lopende onderzoeksmaatregelen	6%

Mijlpalen en bijzonderheden

De benodigde maatregelen vanuit de Ontwikkelopgave Natura 2000 zijn gerealiseerd.

Sallandse Heuvelrug

Peildatum
01.01.2018

De Sallandse Heuvelrug wordt gevormd door een glaciële zandrug die een totale lengte heeft van veertien en een variabele breedte van ongeveer één tot zes kilometer. In het sterk geaccidenteerd terrein bevatten de heuveltoppen (gemiddelde hoogte tussen de 45 en 70 meter boven NAP) grote aaneengesloten struikheidebegroeiingen, met enkele jeneverbesstruwelen en zure vennen. In de lagere delen en op de flanken van de heuvelrug komt een vochtiger heidetypen voor, waaronder ook een hellingveentje. De flanken van de stuwwal zijn grotendeels begroeid met naaldbos, loofbos en gemengd bos van verschillende leeftijden. Dit gevarieerde heidelandschap vormt de leefomgeving voor soorten als de nachtzwaluw, de roodborsttapuit en het korhoen.

De Sallandse Heuvelrug heeft een omvang van 2.217 hectare. Door verdroging en teveel stikstof staan de vochtige Heide en hellingveentjes onder druk, terwijl juist deze nattere vegetatie nodig is voor het habitat van het korhoen. Insecten in deze nattere delen zijn noodzakelijk voedsel voor korhoenkuikens. Behalve maatregelen op de heuvelrug zelf om de heide te herstellen, zoals het dempen van greppels en het kappen van bomen, wordt daarom aan de oostzijde een natter gebied geschikt gemaakt als foerageergebied voor het korhoen. Op en rond de Zunasche Heide wordt daarom minder bemest, worden hekken verwijderd en verkeersbeperkende maatregelen genomen om een aaneengesloten foerageergebied, aansluitend aan de heuvelrug te creëren. Predatie wordt tegengestaan door het gebied meer open te maken.

De maatregelen rond de Zunasche Heide hebben direct gevolgen voor 15 eigenaren. In overleg met hen wordt naar passende oplossingen gezocht. Dit voorjaar wordt het inrichtingsplan afgerond.

Kijk ook op www.overijssel.nl/sallandse-heuvelrug

Voortgang 2017

Interne maatregelen	50%
Grond beschikbaar	99%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	99%
Externe maatregelen	59%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	47%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	9%
Lopende onderzoeksmaatregelen	5%

Mijlpalen en bijzonderheden

Nationaal Park

Behalve een Natura 2000-gebied is de Sallandse Heuvelrug ook een Nationaal Park. In dit kader is er een uitvoeringsagenda en wordt er periodiek een nieuwsbrief verstuurd. De informatievoorziening over de maatregelen op de Heuvelrug en op de Zunasche Heide verloopt ook via deze nieuwsbrief.

Participatie

Hoewel vastligt welke maatregelen moeten worden genomen, worden aanwonenden via participatiesessies zoveel mogelijk betrokken bij de uitwerking van de maatregelen. Zo wordt met bewoners rond het om te vormen Varkensbos gekeken hoe de onderduikershut landschappelijk blijvend kan worden ingepast en welke bomen moeten blijven staan. Rond de Ligtenbergerweg wordt met omwonenden besproken op welke manier sluiptverkeer het best kan worden tegengegaan met behoud van bereikbaarheid. Ook wordt met belangengroepen en bewoners gekeken hoe het recreatienetwerk kan worden versterkt, zodat de nieuw te realiseren natuur ook kan worden beleefd.

Sallandse Heuvelrug Oost

Landinrichting Rijssen

De Zunasche Heide, ten oosten van de Sallandse Heuvelrug, is recent ingericht door de landinrichtingscommissie in het kader van de landinrichting Rijssen. De maatregelen die nu in het gebied moeten worden genomen maken soms het werk van de commissie ongedaan en zorgen voor extra natuur en vernatting. Dit is natuurlijk lastig uit te leggen aan omwonenden, vooral als men zorgen heeft over (extra) natschade. Met inwoners en omwonenden zijn hierover gesprekken. Gekeken wordt naar maatwerkoplossingen om (de zorg over) natschade zoveel mogelijk weg te nemen.

Sallandse Heuvelrug West

Aan de westkant van de heuvelrug trekt waterschap Drents Overijsselse Delta een hydrologisch onderzoek, waarbij met een grondwatermodel scenario's worden berekend voor wat nodig is om de doelen aan de westkant, met name gericht op vochtige heide, te realiseren. Het onderzoek wordt gevolgd door een uitvoeringsplan om de westflank (en eventueel het hellingveentje) hydrologisch te herstellen. Daarbij is ook een kosten-baten afweging nodig om te bepalen wie profiteren van de maatregelen en of dit opweegt tegen kosten en eventuele negatieve effecten.

Waterschap Drents Overijsselse Delta

Waterschap Drents Overijsselse Delta is bestuurlijk trekker van het Natura 2000-gebied Sallandse Heuvelrug west.

"Wij gaan weer volle vaart vooruit om het hydrologisch onderzoek verder uit te voeren!"

Henk Oegema
Waterschap Drents Overijsselse Delta

Waterschap Vechtstromen

Waterschap Vechtstromen is bestuurlijk trekker van de Natura 2000-gebieden Dinkeldal en Vecht Beneden Regge: Reggedal en Benoorden de Vecht.

“Wij zijn trots op het samenspel, bestuur en vorderingen voor onze gebiedsprocessen: Dinkel, Regge en Vecht.”

Ria Broeze, Nettie Aarnink en Wim Stegeman
Waterschap Vechtstromen

Dinkel

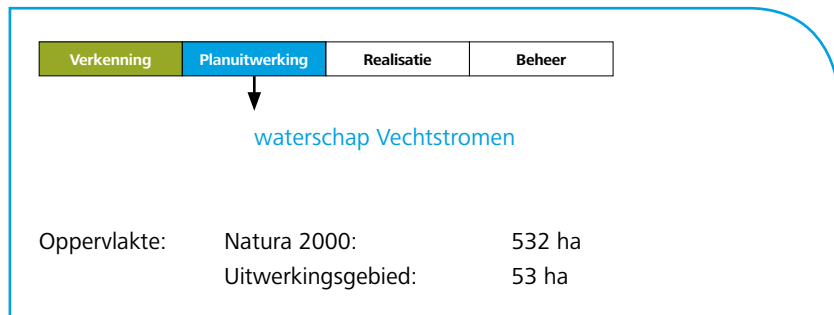
Vecht

Regge

Dinkelland: Dinkeldal

Peildatum
01.01.2018

Het Dinkeldal maakt deel uit van het Natura 2000-gebied Dinkelland. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen.

Kijk ook op www.overijssel.nl/dinkelland

Voortgang 2017

Interne maatregelen	49%
Grond beschikbaar	98%
Uitgevoerd	0%
Eindgebruik geregeld	98%
Externe maatregelen	7%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	8%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	8%
Lopende onderzoeksmaatregelen	1%

Mijlpalen en bijzonderheden

Bezoek Gedeputeerde Hester Maij

Op 10 maart heeft gedeputeerde Hester Maij van de provincie Overijssel een bezoek gebracht aan het gebied. De projectgroep Dinkeldal heeft haar geïnformeerd over de voortgang van het project. Een groep van boeren rond het Lutterzand hebben zich verenigd in de Lutterzand natuurboeren. Zij hebben zich gepresenteerd en aangegeven dat ze willen bijdragen aan het beheer van de natuur in het Dinkeldal.

Informatiebijeenkomsten

Via informatiebijeenkomsten worden de betrokken bewoners in het gebied op de hoogte gehouden van de voortgang van het proces. Op 6 november 2017 was de laatste. Hier is onder andere de stand van zaken van het inrichtingsplan van het deelgebied Losser besproken en de voortgang van de uitwerking van de “kralen” in de rest van het gebied.

Voor de kern Glane zijn daarnaast de bewoners via een aparte bijeenkomst geïnformeerd over het deelgebied Losser. Vooral de locatie van het nieuw aan te leggen fietspad geeft hier veel stof voor discussie met het gebied.

Stand van zaken inrichtingsplan

Voor de Dinkel tussen de Duitse grens en de Ellermansbrug bij Losser is een concept inrichtingsplan gemaakt. In dit plan is behalve de uitwerking van het Natura-2000 gebied ook verlegging en verlenging van het bestaande fietspad opgenomen. Voor dit gebied zijn inmiddels alle benodigde gronden verworven.

Voor het gebied ten noorden van de Ellermansbrug tot het Omleidingskanaal wordt gewerkt met zogenaamde “kralen”. Binnen deze kralen wordt gekeken wat de beste plekken zijn voor het realiseren van de natuurdoelen op vrijwillige basis. Hiervoor wordt met de grondeigenaren overlegd over de wijze waarop ze willen meewerken. De eerste resultaten zijn gepresenteerd tijdens de informatiebijeenkomst van 6 november.

Pilot ontstening

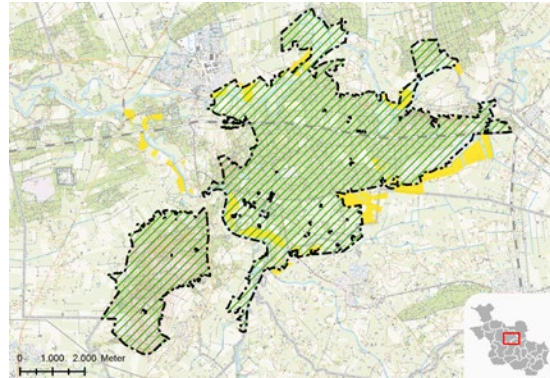
Het (gedeeltelijk en gefaseerd) weghalen van puin uit de oevers van de Dinkel is een maatregel op grond van Natura 2000 en de KRW. De maatregel moet bijdragen aan de verbetering van de morfologie van de Dinkel door meer ruimte te bieden voor het uitslijten van oevers en zandafzetting. Het is echter niet goed bekend wat de effecten zijn van het weghalen van puin op de Dinkel. En hoewel er inventarisaties beschikbaar zijn, is niet goed in beeld waar, hoeveel en wat voor puin er in de Dinkel ligt. Daarom zijn er drie proeflocaties gekozen op grond van Staatsbosbeheer, waar op kleine schaal gestart wordt met ontstening. De resultaten van deze proeven worden gebruikt om te bepalen hoe de opgave over het weghalen van puin het beste ingevuld kan worden. De werkzaamheden op de proeflocaties zijn eind 2017 gestart.

Vecht Beneden Regge

Peildatum
01.01.2018

deelgebied Reggedal

deelgebied Benoorden de Vecht

Het Vecht Beneden Reggegebied ligt in de gemeenten Hardenberg, Ommen en Twenterand. Het Natura 2000-gebied Vecht Beneden Regge ligt in twee zeer verschillende landschappen: in het rivierengebied (uiterwaarden van de Vecht en de Beneden-Regge) en in de hogere zandgronden (Boswachterij Ommen, Beerze, het landgoed Eerde en de Archemer- en Lemelerberg).

De bodem van de hogere zandgronden is van oorsprong zuur en voedselarm, langs Vecht en Regge komen voedselrijkere bodemtypes voor. De Overijsselse Vecht is een kleine rivier waarin veel transport van zand plaatsvindt door erosie en sedimentatie. De rivier is hier niet bedijkt en er zijn reliëfrijke rivierduinen, hoge oeverwallen en oude meanders. De rivier is, onder andere bij de koelanden van Junne en Arriën, rechtgetrokken, er zijn stuwen in aangebracht en het zomerbed is verbreed. Inundaties met rivierwater zijn daardoor afgenomen evenals nieuwe zandafzettingen.

De Regge is een kleine laaglandrivier in het oostelijk zandgebied. Langs de Vecht bevinden zich oude meanders in verschillende stadia van verlanding, rivierduinen, natte en droge schraalgraslanden (waaronder stroomdalgraslanden), ruigten, struwelen gedomineerd door sleedoorn, heiderestanten met jeneverbesstruweel en loofbos. In de ongestoorde kronkelwaarden is een grote verscheidenheid aan milieumomstandigheden die wordt bepaald door hoogteligging, vochtigheid, voedselrijkdom, kalkgehalte, expositie en microklimaat. Het dekzandgebied is een groot complex van naald- en loofbossen, heiden, stuifzanden en vennen. Het grootste deel van de heiden bestaat uit droge struikheidebegroeiingen. In laagten komen natte heiden met dophei en soms veenmossen voor. Plaatselijk komen vochtige, schrale graslanden voor waarin klokjesgentiaan en borstelgras kenmerkend zijn.

In Beerze liggen daarnaast een mooi kamduin en uitgebreide veenputtencomplexen. Op de hogere gronden ten oosten van de Regge komen goede voorbeelden van zure vennen voor. Landgoed Eerde bestaat uit oud kampenlandschap en jongere heideontginningen met heiderestanten en jeneverbessen. De Archemer en Lemelerberg bestaan uit gestuwde rivierzanden en dekzanden. Hier komt droge heide, jeneverbesstruweel, een hellingveentje en stuifzand voor.

Kijk ook op www.overijssel.nl/vechtenbenedenregge

Voortgang 2017

Interne maatregelen	55%
Grond beschikbaar	79%
Uitgevoerd	13%
Eindgebruik geregeld	79%
Externe maatregelen	49%
Grond beschikbaar binnen het uitwerkingsgebied	43%
Ingericht	0%
Eindgebruik geregeld	31%
Lopende onderzoeksmaatregelen	7%

Mijlpalen en bijzonderheden

Benoorden de Vecht

Informatiebijeenkomsten

Op woensdag 1 maart is een bewonersavond georganiseerd voor de projecten aan de Vecht Hardenberg-Ommen. Bewoners en betrokkenen kregen informatie over de voortgang van de projecten Rheezermaten en Karshoek-Stegeren. Ook werden de voorlopige ontwerpen gepresenteerd. De avond is zeer goed bezocht.

In 2017 zijn er diverse projecten waarbij een flinke stap is gemaakt richting de uitvoering. In de projecten speelt waterveiligheid een belangrijke rol. Ook is een deel van het gebied Hardenberg-Ommen aangewezen als Natura 2000-gebied en zijn er diverse regels, wetten en programma's die invloed hebben op de inrichting van het gebied. De verschillende partners zijn hierover in gesprek gegaan met de bezoekers.

In het najaar hebben vervolgens bijeenkomsten plaatsgevonden waarin de definitieve ontwerpen zijn gepresenteerd. 2018 zal voor een groot deel in het teken staan van de benodigde ruimtelijke procedures.

Reggedal

Start van de planuitwerkingsfase

In 2017 is hard gewerkt aan het inrichtingsplan voor de deelgebieden Giethmen en Eerder hooilanden. Met de grondeigenaren is overlegd over grondaankoop en kavelruil. Volgens de planning zal het waterschap eind januari 2018 dit inrichtingsplan opleveren.

Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer, Veluwerandmeren en het Zwarte Meer.

Vossemeer

Veluwerandmeren

Zwarte Meer

Ketelmeer en Vossemeer

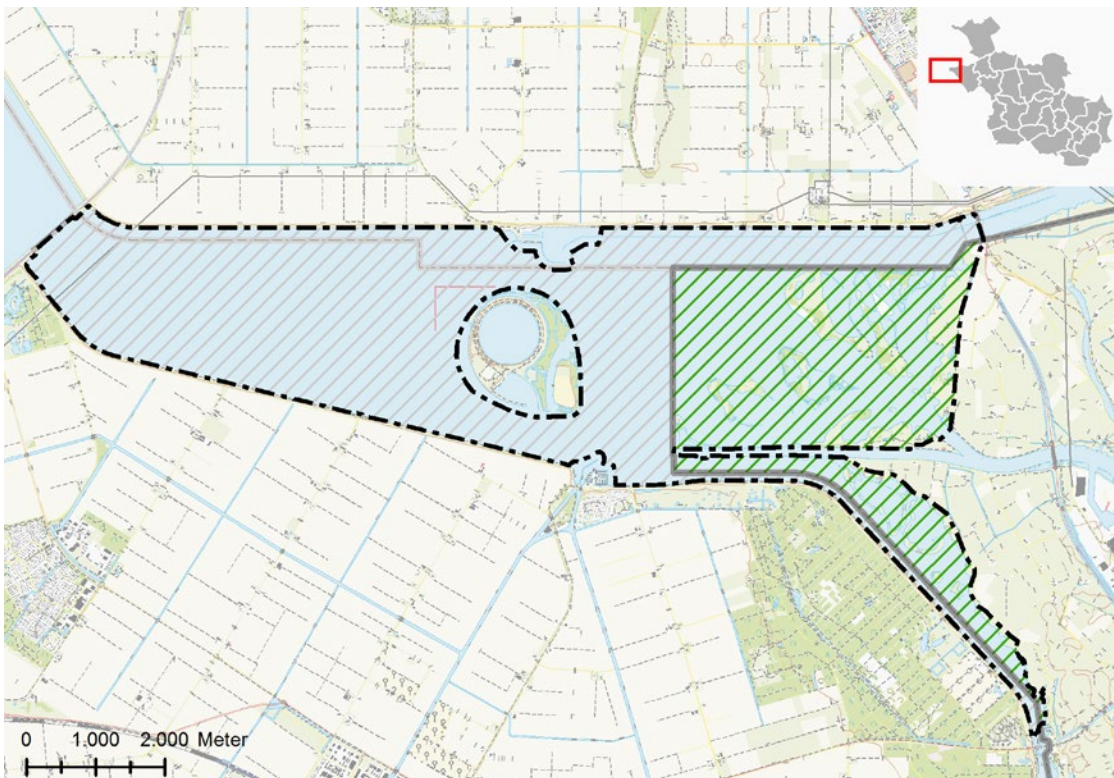
Peildatum
01.01.2018

Oppervlakte:	Natura 2000:	1.381 ha
	Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij Ketelmeer en Vossemeer.

Ketelmeer en Vossemeer

Veluwerandmeren

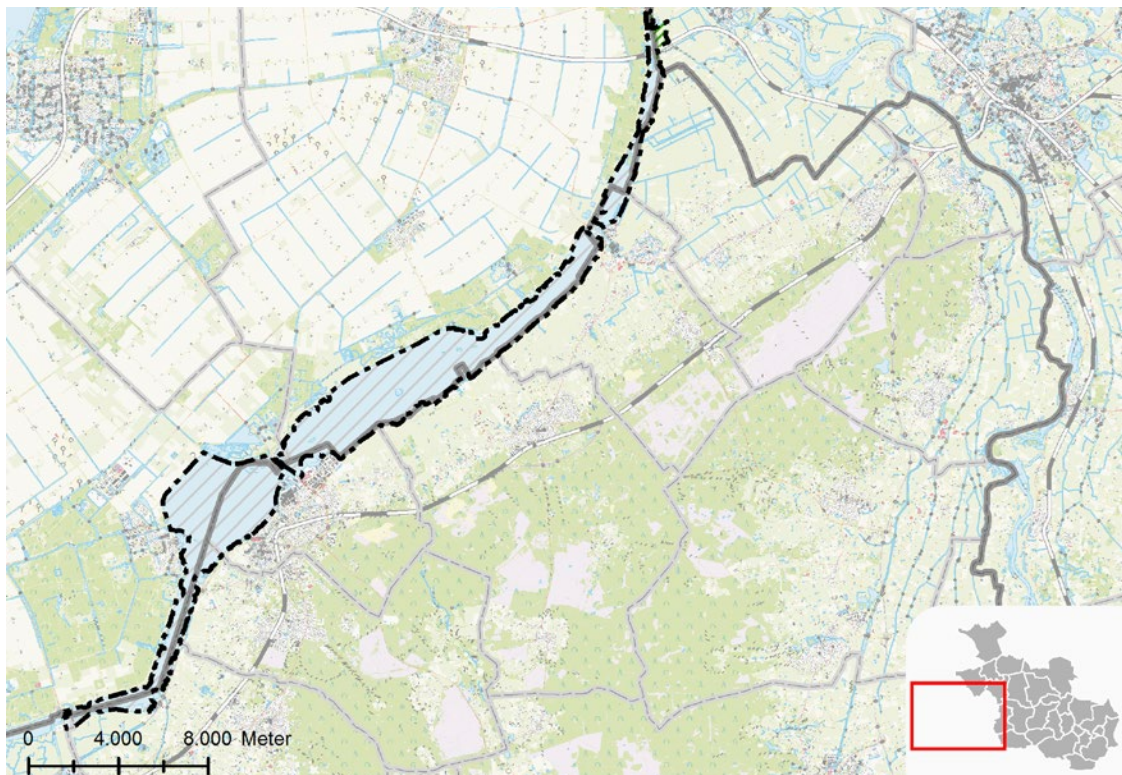
Peildatum
01.01.2018

Oppervlakte:	Natura 2000:	73 ha
	Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij de Veluwerandmeren.

Veluwerandmeren

Zwarte Meer

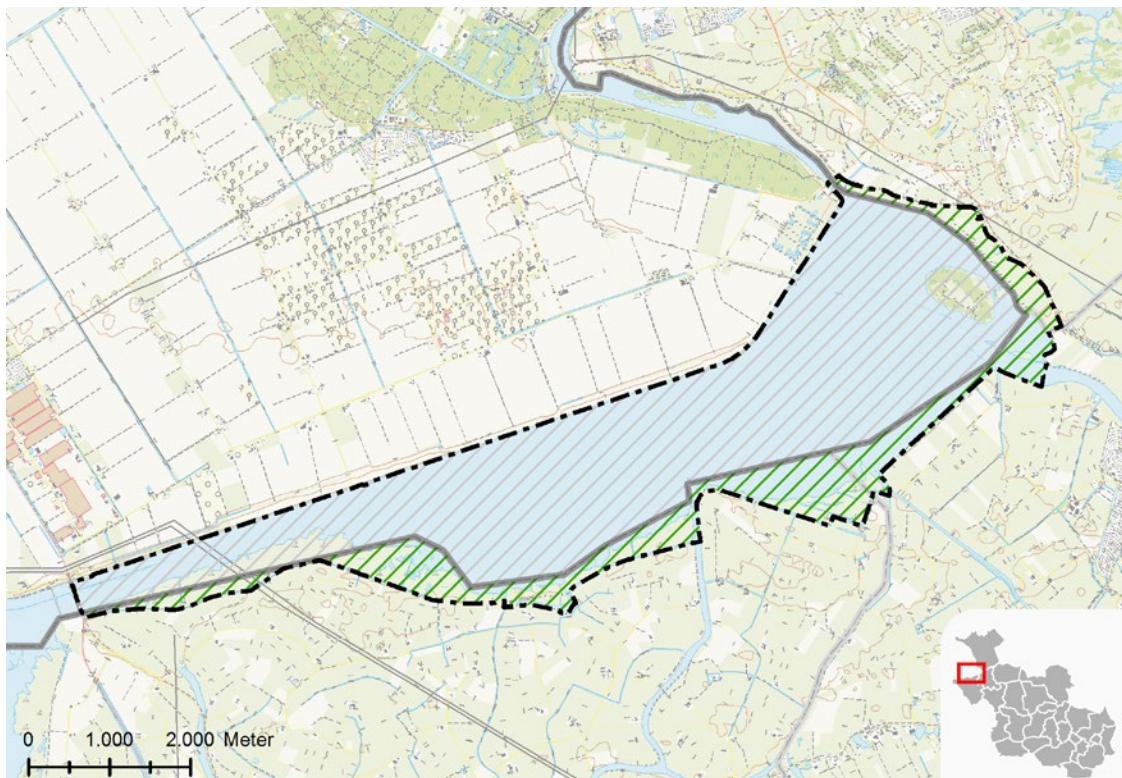
Peildatum
01.01.2018

Oppervlakte:	Natura 2000:	507 ha
	Uitwerkingsgebied:	0 ha

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen bij het Zwarte Meer.

Zwarte Meer

Resultaten per verbetervoorstel

De verbetervoorstellen Natuurnetwerk Nederland hebben een andere status dan de Ontwikkelopgave zelf. Er is geen sprake van juridische afdwingbaarheid van de te realiseren natuur. Inmiddels is er een verkenning gedaan en zijn er procesafspraken gemaakt met de partners die verbetervoorstellen hebben ingediend.

Ten opzichte van het vorige jaarverslag zijn extra te realiseren verbetervoorstellen IJsseluiterswaarden Fabrieksweg en Kuiperberg aan de lijst toegevoegd. Op basis van een analyse van de begrenzing van het vastgestelde NNN en gesprekken met de Samen werkt beter-partners blijkt bij deze verbetervoorstellen nog een opgave te zijn.

Deelgebied	Hectare
Barsbekerbinnenpolder	44
Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel)	110
Cellemuiden	6
Deldenerbroek	79
De Ruiten	41
IJsseluiterswaarden Fabrieksweg	17
Kuiperberg	7
Landgoed het Lankheet	2
Landgoed Schultenwolde	2
Reestdal, Vledder en Leijerhooilanden	82
Regge	119
Reutum	12
Stuwwal Oldenzaal	100

Barsbekerbinnenpolder

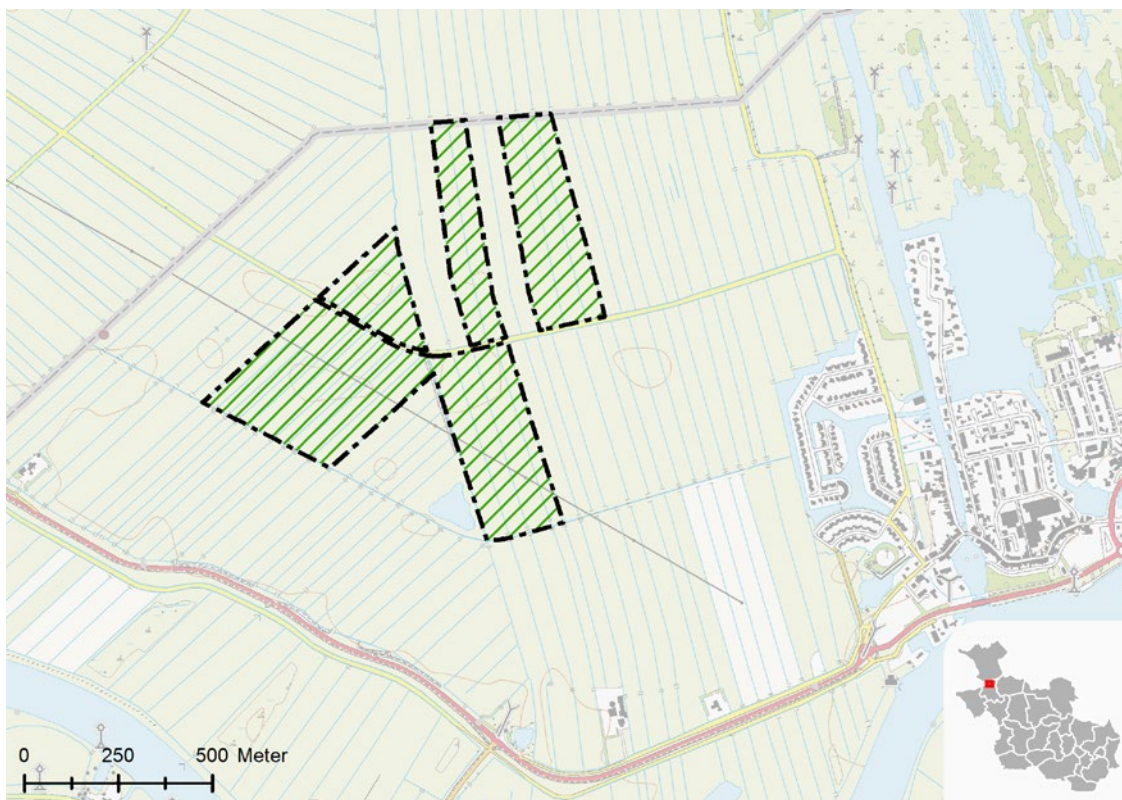
44 hectare

Barsbekerbinnenpolder is een oude veenpolder die van grote betekenis is als broedgebied voor weidevogels en foerageergebied voor ganzen. De binnenpolder is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Hier broeden onder andere grutto's, tureluurs, Kievieten, slobeenden en zomertalingen.

De afgelopen jaren is de weidevogelstand hier sterk achteruitgegaan door te intensief agrarisch gebruik, de lage grondwaterstanden en predatie door onder andere vossen. Natuurmonumenten is samen met agrarische ondernemers bezig om de weidevogelstand te verbeteren. Het is de bedoeling dat de komende jaren in het gebied een kern ontstaat waar het waterpeil wordt verhoogd, zodat het gebied geschikter wordt als broedgebied.

Bijzonderheden

De natuurkern wordt gerealiseerd via de landinrichting Blokzijl-Vollenhove. Via het ruilplan worden de eigendommen van Natuurmonumenten bij elkaar geruild. Afronding niet eerder dan 2020.

Beneden-Dinkel en Ottershagen (incl. Wiemsel)

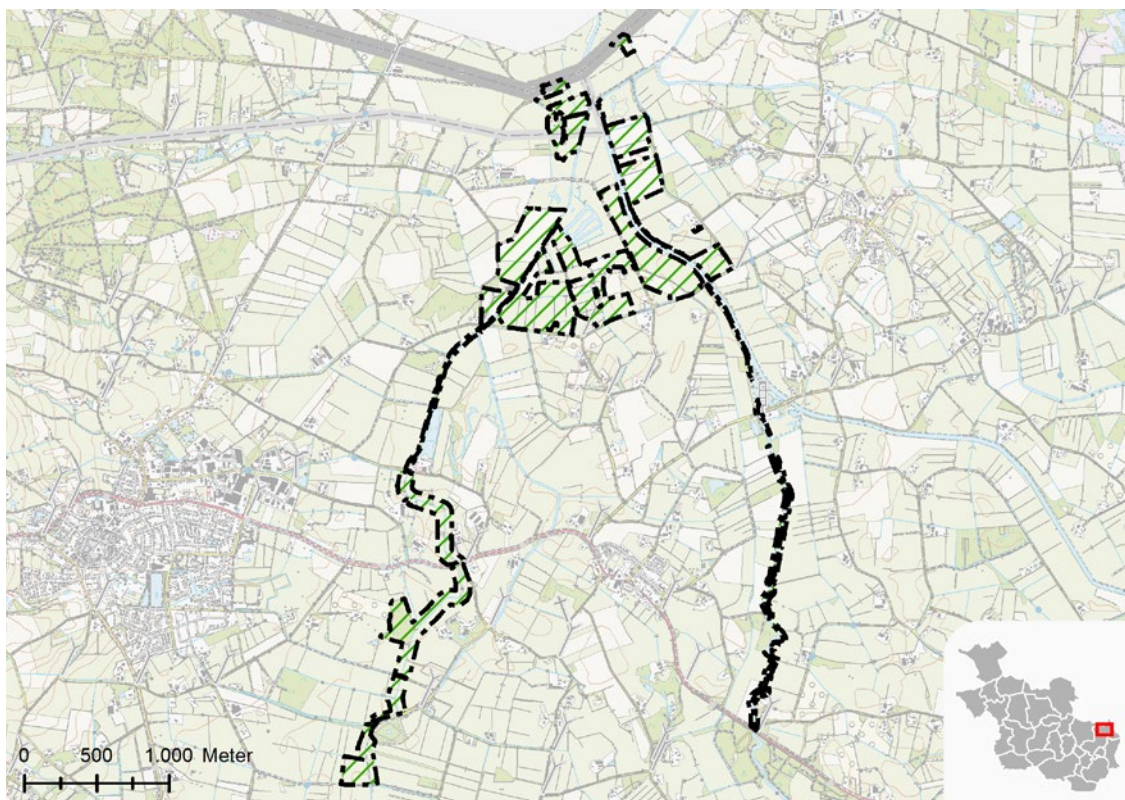
110 hectare

Ottershagen is het vroegere overstromingsgebied van de Dinkel. Door kanalisatie van de Dinkel en de Hollandergraven komen overstromingen nu nog maar zelden voor. Het gebied is van regionale betekenis als broedgebied voor weidevogels (hier broedt de grootste populatie grutto's van Twente) en als overwinteringsgebied voor veel watervogels. Het gebied is ook belangrijk voor de zeldzame boomkikker.

Het streven is er hier op gericht om de betekenis van dit gebied voor weidevogels en boomkikkers te versterken in combinatie met de functie van waterberging.

Bijzonderheden

Verkenning is niet afgerond. De verschillende partners zijn het niet eens over de begrenzing van dit zoekgebied. Voor de Wiemselbeek wordt in 2018 onderzoek gestart om te bepalen of KRW- en NNN-opgave worden gerealiseerd via de Wiemselbeek of de Tilligterbeek. Zodra er meer duidelijkheid is over de uitwerking van de KRW-opgave wordt het gebiedsproces om te komen tot de uitvoering van het verbetervoorstel weer opgepakt.

Cellemuiden

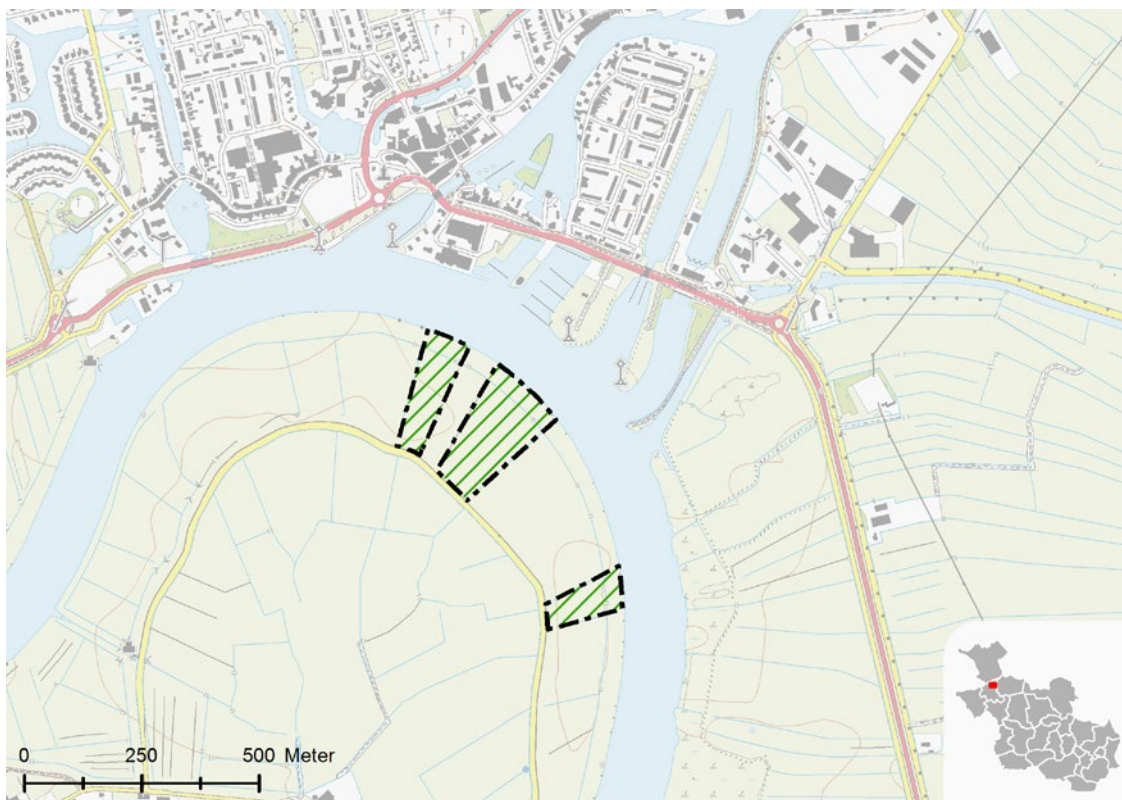
6 hectare

Cellemuiden is een Natura 2000-vogelrichtlijngebied. Het heeft vooral betekenis voor ganzen en is een broedgebied voor weidevogels. Lokaal komt hier nog de beschermde kievitsbloem voor.

Het was in dit gebied de bedoeling om de bestaande, versnipperde eigendommen van Staatsbosbeheer bij elkaar te ruilen tot goed beheerbare eenheden.

Bijzonderheden

Inmiddels is gebleken dat het ruilen van deze percelen op grote praktische bezwaren stuit. Zo komen in deze percelen al bijzondere natuurwaarden voor (o.a. kievitsbloemen). Er is daarom door Staatsbosbeheer besloten om af te zien van ruiling. De eigendommen blijven liggen en het verbetervoorstel is hiermee afgerond.

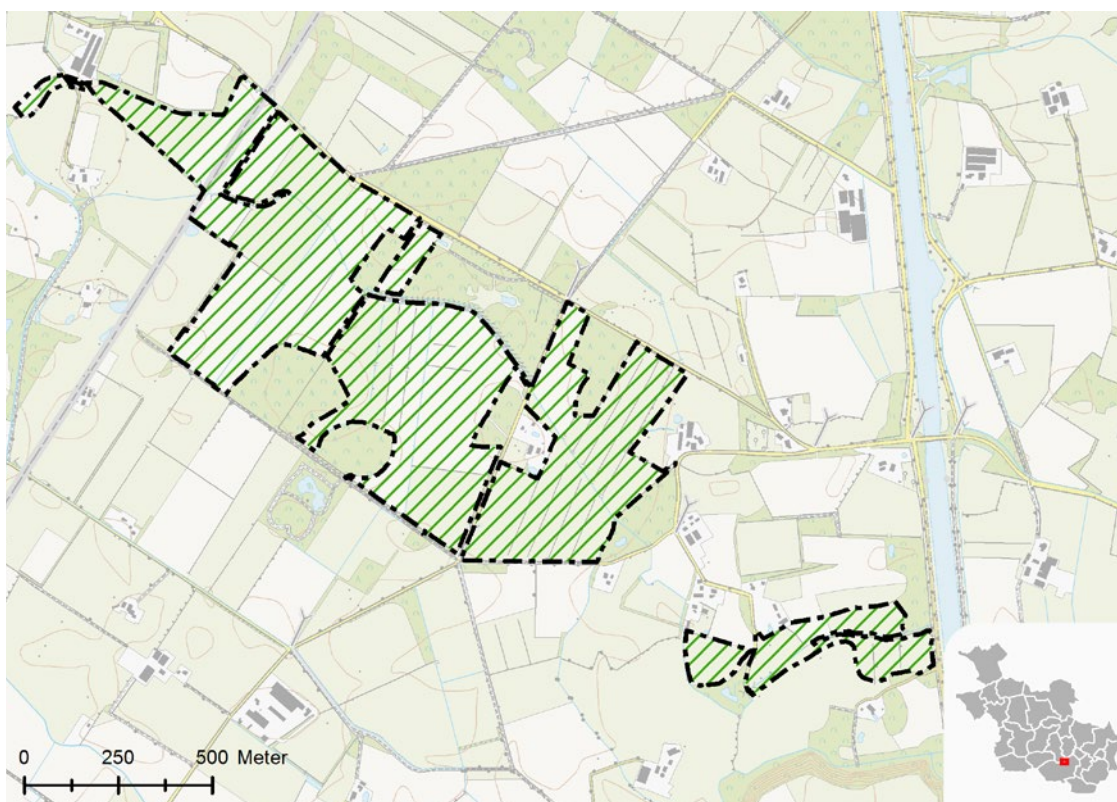
Deldenerbroek

79 hectare

Deldenerbroek is een voormalig heideontginningslandschap met veel variatie in terreintypen. Een afwisseling van kleinschalig agrarisch cultuurlandschap met houtwallen en bosjes. Het laagstgelegen centrale deel van het gebied (Demmersblok) is rijk aan kalkrijke kwel. Hier stroomt de Hagmolenbeek. In het kader van de landinrichting Enter is dit gebied ingericht als nat beekdallandschap.

Bijzonderheden

Is gerealiseerd via de landinrichting Enter en is in 2017 afgerond.

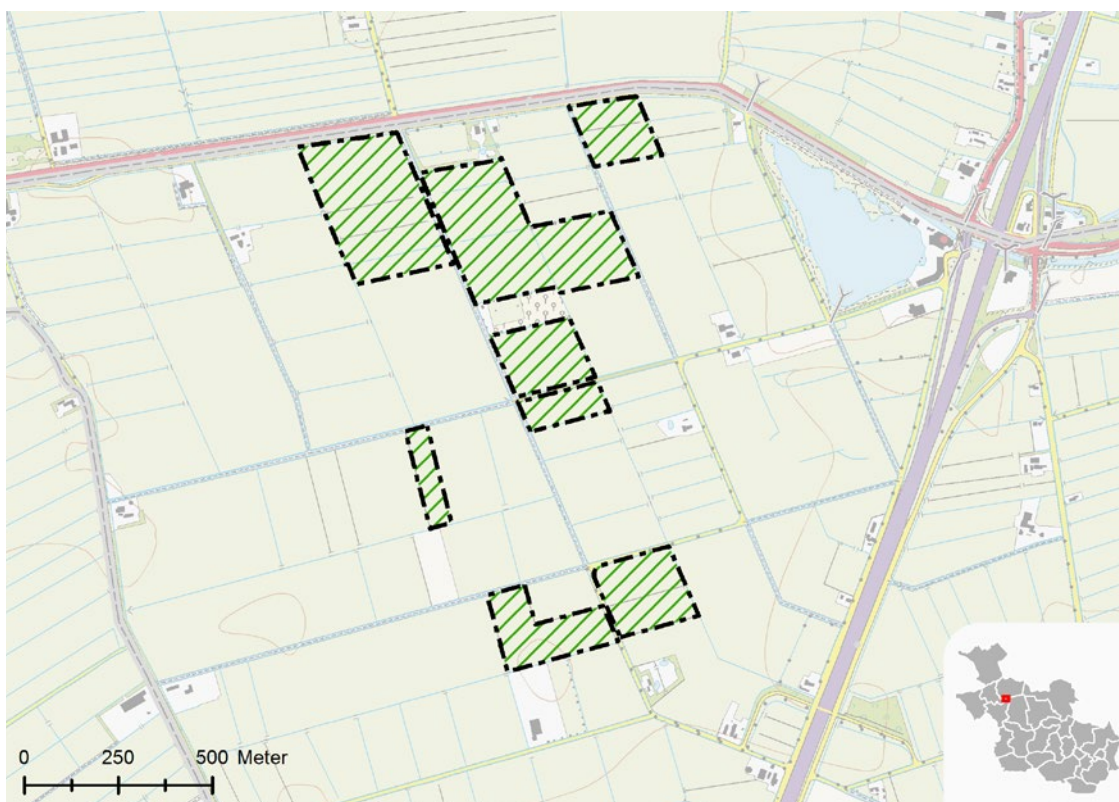
De Ruiten

41 hectare

Kenmerkend voor dit open weidegebied is de aanwezigheid van schoon kwelwater dat afkomstig is vanuit het Drents plateau. Het betreft het laagste deel van de polder Haerst-Genne. Door het kwelwater zijn de sloten en slootkanten rijk aan bijzondere plantensoorten zoals de dotterbloem, de grote pimpernel en de blauwe zegge. In het natuurgebied van Staatsbosbeheer, dat enkele jaren geleden is ingericht, ontwikkeld zich een soortenrijke schraalgrasland vegetatie. In dit gebied is het de bedoeling om de versnipperd gelegen eigendommen van Staatsbosbeheer via een kavelruil bij elkaar te ruilen, zodat er een meer aaneengesloten hooilandreservaat kan ontstaan.

Bijzonderheden

In 2017 is een concept ruilplan gemaakt. Dit ruilplan kan in 2018 gerealiseerd worden waarna in 2019 de bij elkaar geruilde gronden van Staatsbosbeheer ingericht kunnen worden en het verbetervoorstel kan worden afgerond.

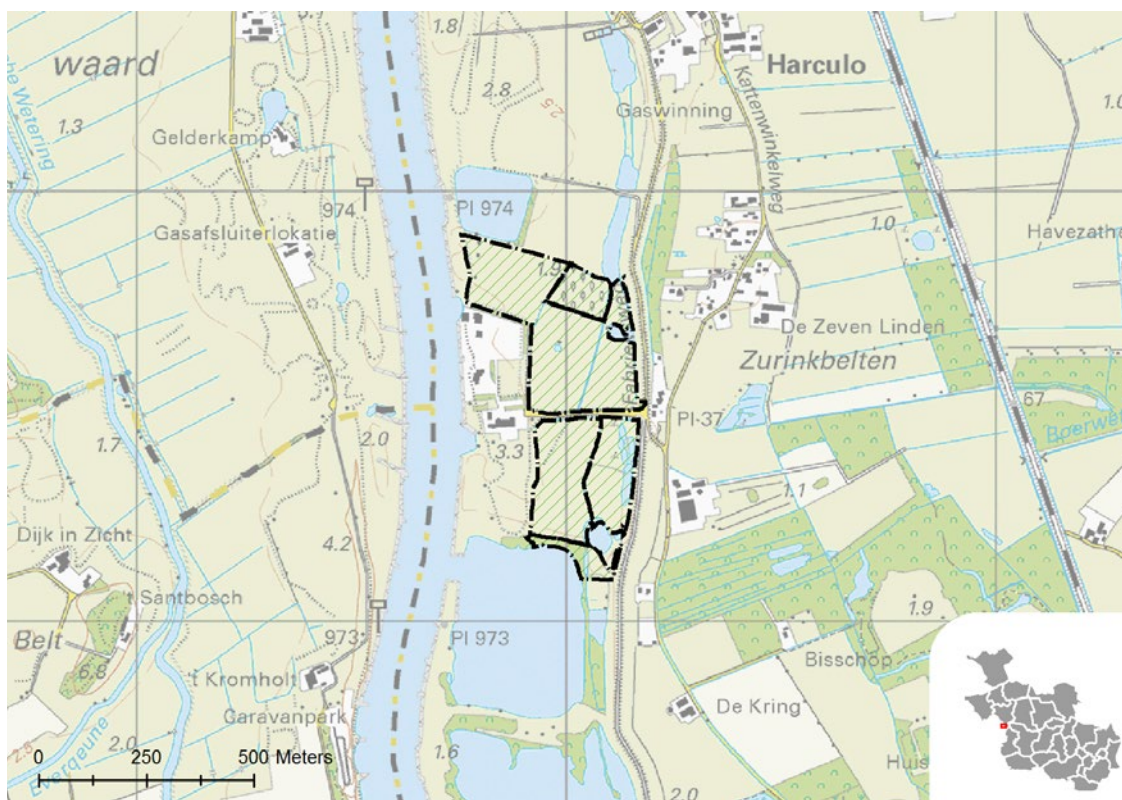
IJsseluiterwaarden Fabrieksweg

17 hectare

Het gaat hier om de afronding van een natuurreservaat in de IJsseluiterwaarden bij Windesheim. Het is de bedoeling dat de natuurkwaliteit van een aantal percelen van Staatsbosbeheer wordt verhoogd.

Bijzonderheden

Inrichting van enkele percelen van Staatsbosbeheer. Deze percelen worden nu nog verpacht en landbouwkundig gebruikt. Staatsbosbeheer is in overleg met de pachter om de pacht te wijzigen in natuurlandbouw of de pacht af te kopen. Het verbetervoorstel kan in 2018 of 2019 afgerond worden.

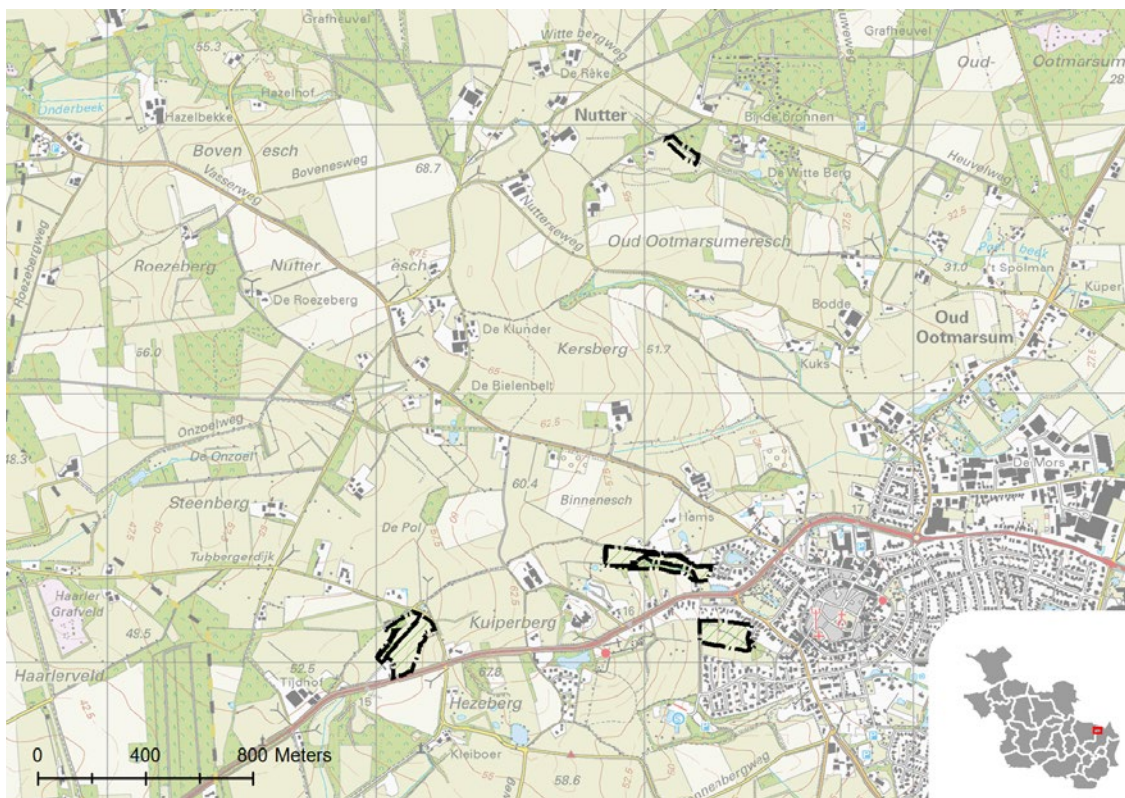
Kuiperberg

7 hectare

Aan de rand van Ootmarsum liggen een aantal bronbeken die hier ontspringen. Deze beken en beekdalen hebben kenmerkende flora van natte schraalgraslanden en bronbossen met o.a. goudveil en bittere veldkers. Een aantal beken wordt hersteld en natuurlijk ingericht. Hierbij wordt vrijwel steeds een combinatie gezocht met een wandelpad. Ook de toeristische betekenis van Ootmarsum wordt hiermee vergroot.

Bijzonderheden

In 2017 is de begrenzing van het verbetervoorstel gewijzigd in overleg met de gemeente.

Landgoed Lankheet

2 hectare

Landgoed Lankheet heeft een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden hier worden vergroot.

Bijzonderheden

Afgerond in 2016 via SKNL.

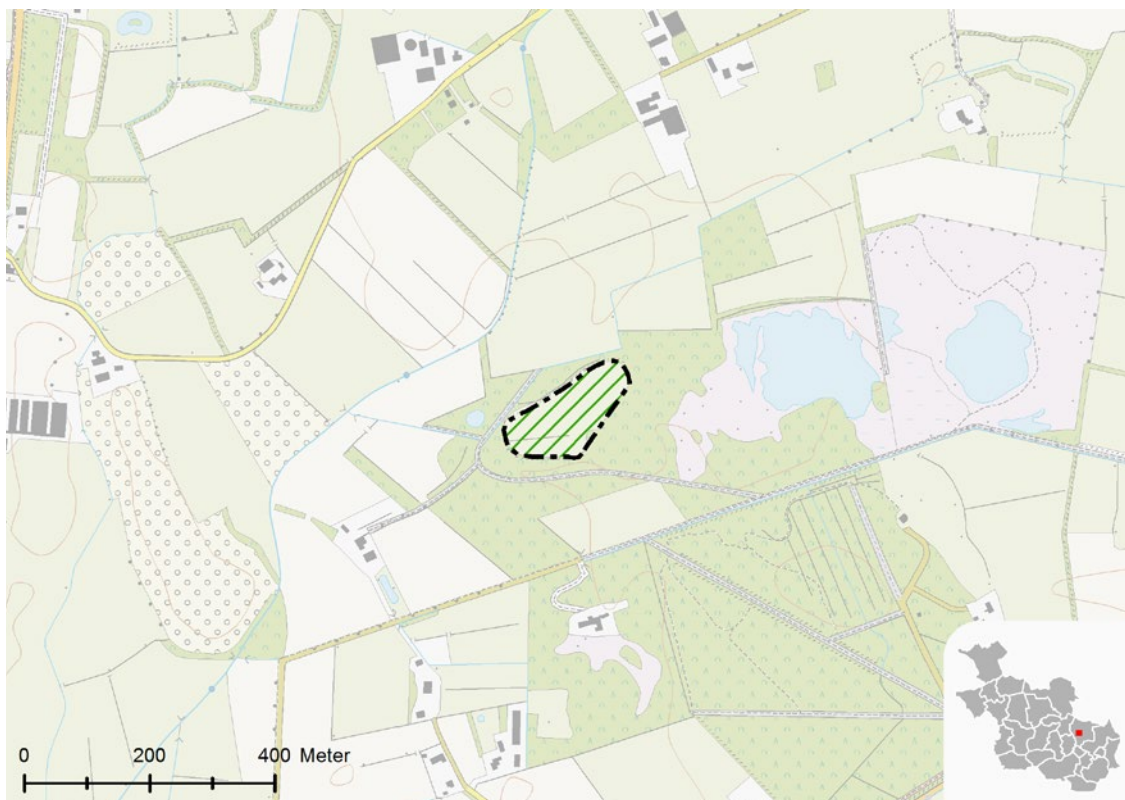
Landgoed Schultenwolde

2 hectare

Net als landgoed Lankheet heeft dit landgoed een afwisseling van bossen, heideterreinen en landbouwgronden. Op deze landgoederen kunnen enkele percelen cultuurgrond worden omgevormd tot natuurgebied, waardoor de natuur en landschapswaarden worden vergroot.

Bijzonderheden

Afgerond in 2016 via SKNL.

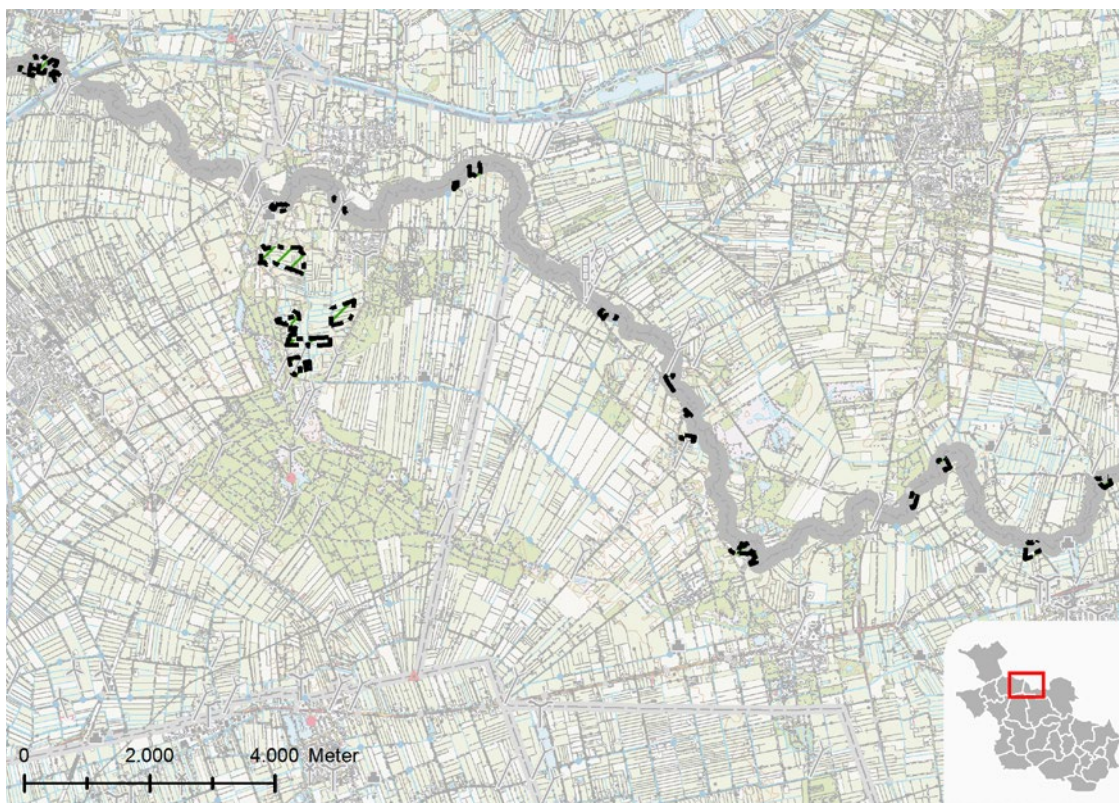
Reestdal Vledder en Leijerhooilanden

82 hectare

Reestdal is één van de gaafste niet ontgonnen beekdallandschappen van Nederland gelegen op de grens van Drenthe en Overijssel. De van oorsprong natte hooilanden in het beekdal hebben veel last van te lage grondwaterstanden. Daarom is het waterschap bezig om het waterpeil van de Reest te verhogen. Hierdoor wordt de natuurkwaliteit van deze hooilanden verhoogd.

Bijzonderheden

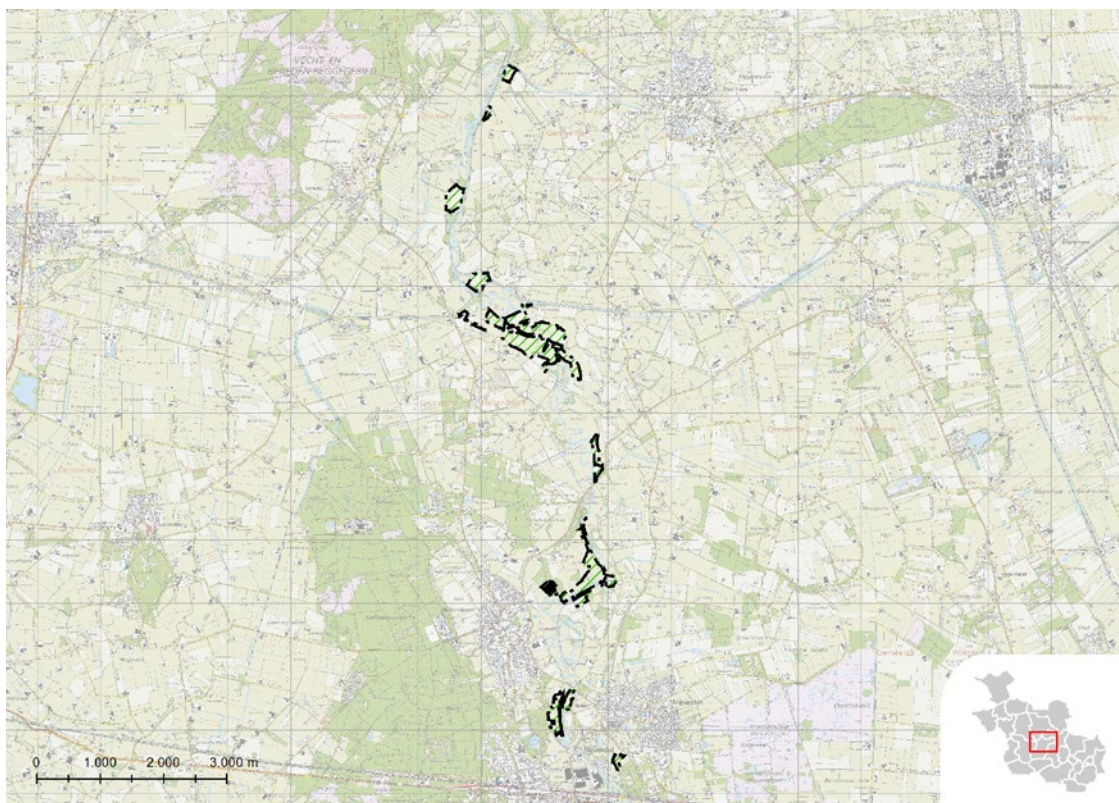
Het grootste deel van dit project wordt gerealiseerd via de landinrichting Staphorst. Het plan van toedeling waarmee de meeste gronden beschikbaar komen voor natuurrealisatie wordt in 2018 vastgesteld. Daarna kan de inrichting beginnen. Afronding omstreeks 2020.

De Regge is eind 19de eeuw gekanaliseerd en bekaad ten behoeve van de scheepvaart en de landbouw. De afgelopen jaren heeft het waterschap grote delen van de Regge weer natuurlijk heringericht. De kaden zijn verdwenen en er ligt weer een natuurlijk meanderend riviertje. Hierdoor is zowel de betekenis voor de natuur als die voor de recreatie en het waterbeheer sterk toegenomen. De komende jaren worden de nog ontbrekende schakels in dit rivierherstelproject uitgevoerd.

Bijzonderheden

In dit gebied moet verwerving en functiewijziging plaatsvinden. Het verbetervoorstel loopt mee in het gebiedsproces voor het Natura 2000-gebied Vecht Beneden Regge.

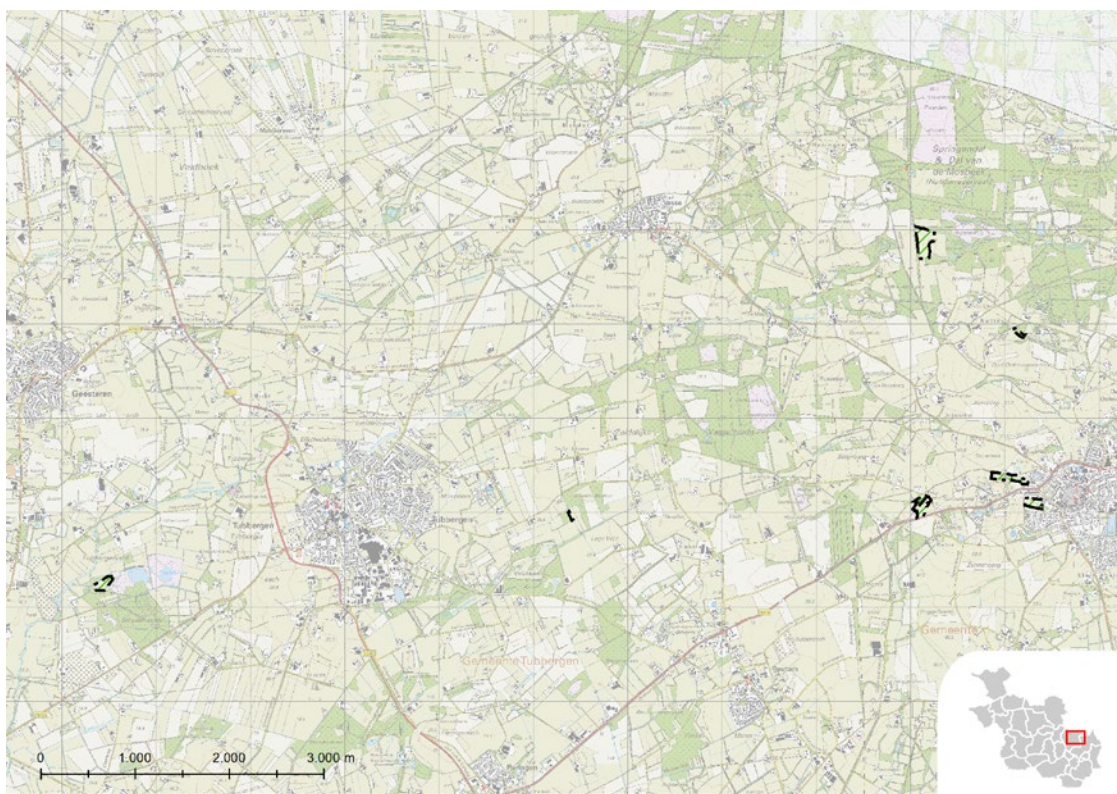
Reutum

12 hectare

Met de percelen die onder dit verbetervoorstel vallen en die eigendom zijn van de provincie, wordt de waterhuishouding van het natuurgebied 'de Reutumerweuste' van Staatsbosbeheer verbeterd. Hierdoor nemen de natuurwaarden van dit gebied toe.

Bijzonderheden

Er loopt in dit gebied een vrijwillige kavelruil. In 2017 is een concept ruilplan door het Kadaster in opdracht van het CKO opgesteld. Naar verwachting kan dit in 2018 worden afgerond.

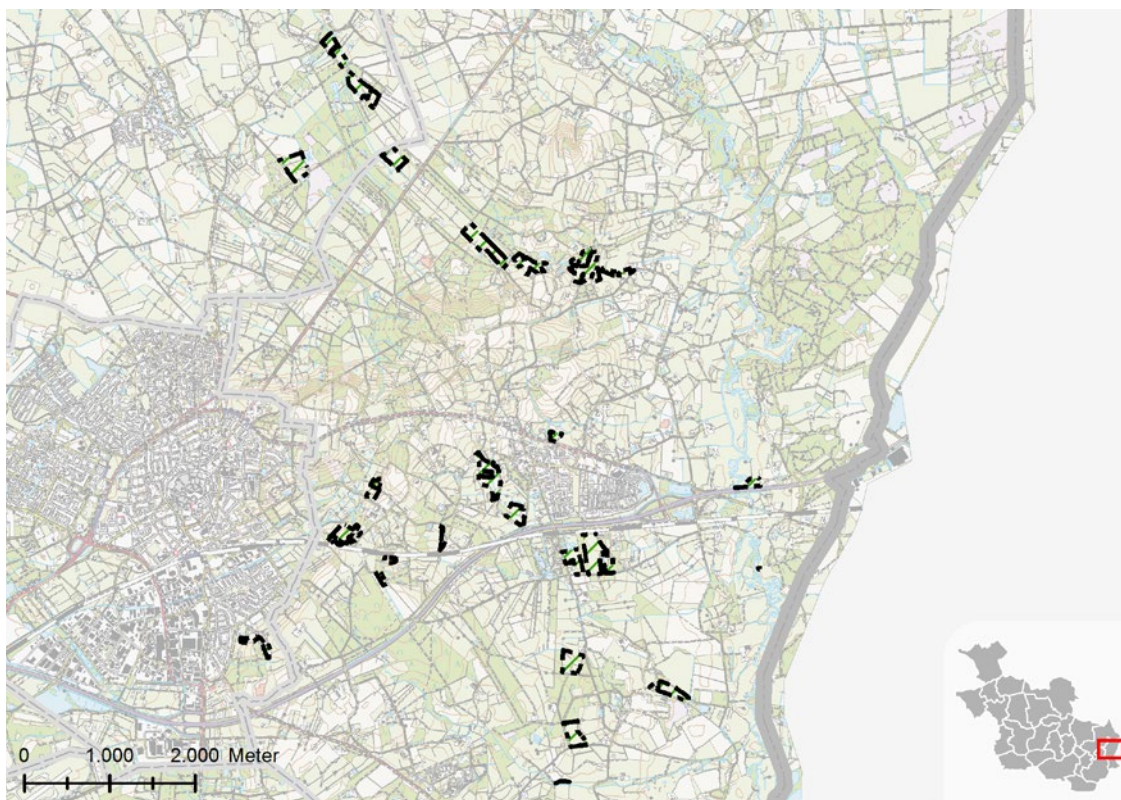
Stuwwal Oldenzaal

100 ha

Het verbetervoorstel Stuwwal Oldenzaal maakt deel uit van de planuitwerking van Landgoederen Oldenzaal. Het betreft een aantal verspreid liggende percelen die omgevormd zullen worden van landbouw naar natuur. Hiermee wordt de kwaliteit en samenhang van het natuurnetwerk verbeterd.

Bijzonderheden

De uitvoering wordt zoveel mogelijk gecombineerd met de planuitwerking Landgoederen Oldenzaal.

Bestuurlijke en juridische verplichtingen

Dit jaarverslag richt zich primair op de realisatie van de Ontwikkelopgave Natura 2000. Om een volledig overzicht te bieden van de voortgang met betrekking tot de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland zijn in dit hoofdstuk de resultaten van de bestuurlijke en juridische verplichtingen opgenomen. De opgave voor de bestuurlijke en juridische verplichtingen zijn in oktober 2014 voor het laatst vastgesteld door Provinciale Staten (PS/2014/702).

In 2017 is binnen de bestuurlijke en juridische verplichtingen inclusief verbetervoorstellen 60 hectare grond binnen het NNN verworven. Deze grond is hierdoor beschikbaar gekomen voor natuur. Daarnaast is 54 hectare ingericht in 2017.

Majeure projecten

Als onderdeel van de gebiedsontwikkeling IJsseldelta-Zuid wordt ruim 350 hectare nieuwe NNN-deltanatuur gerealiseerd. De eerste 8 hectare rietmoeras hiervan is al in 2014 aangelegd. Dit deel is in 2017 “ecologisch functioneel” geworden. Hier heeft in 2017 ook voor het eerst een roerdomp gebroed. De overige natuur is volop in ontwikkeling. De bedoeling is om de nieuwe natuur begin 2019 op te leveren aan de eindbeheerder.

Vanuit het programma Ruimte voor de Vecht is in 2017 8,7 hectare NNN-grond aangekocht, dat in 2018/2019 wordt ingericht. Op 4,1 hectare heeft functiewijziging plaatsgevonden van agrarisch naar natuur (subsidie afwaardering). 2018 is het jaar van de laatste aankopen NNN. Dan zal er ook nog het een en ander worden ingericht.

Het NNN-natuurgebied op het voormalige militaire luchthaventerrein Vliegveld Twente is in 2017 intensief bezocht en voorziet in een behoefte. Wel is gebleken dat wandelaars met loslopende honden een bedreiging vormen voor zeldzame vogels zoals de veldleeuwerik. Daarom zal vanaf 2018 tijdens het broedseizoen extra worden gehandhaafd op het verbod van loslopende honden op het beleevingspad en zal een doodlopend pad in die periode worden afgesloten voor het publiek. Het tijdelijk beheer van dit gebied wordt in 2018 voortgezet en een structurele oplossing wordt dit jaar voorbereid. In 2018 zal een uitzichttoren worden gerealiseerd als laatste object in dit waardevolle gebied.

Meer informatie

Kijk op **www.overijssel.nl/nnn** voor meer informatie over de maatregelen, regelingen en achtergronden. Hier vindt u ook de koppeling naar de PAS-gebiedsanalyses.

Het NNN is op perceelsniveau begrensd en zichtbaar in de Atlas van Overijssel > Landelijk gebied > Natuur en landschap > Begrenzing EHS & zone ONW. Op de kaart is bestaande natuur, gerealiseerde nieuwe natuur en nog te realiseren nieuwe natuur te zien.

Colofon

Datum maart 2018

Realisatie Provincie Overijssel
Programma Ontwikkelopgave Natura 2000

beeld Gezamenlijke beeldbank Provincie Overijssel en
Ontwikkelopgave Natura 2000

Digitaal beschikbaar via
www.overijssel.nl/Natura2000jaarverslag2017

Adresgegevens

Provincie Overijssel
Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Email: Natura2000@overijssel.nl
www.overijssel.nl/nnn